

CIDAD AU
CCIÓN GE

55

DIAGNOSIS

BX4700

.P772

U4

1702

c.1

012065

Univ. Leon 117

EX LIBRIS
HEMETHERII VALVERDE TELLEZ
Episcopi Leonensis

U A N L

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN
DIRECCIÓN GENERAL DE BIBLIOTECAS

®

1080023131

EX LIBRIS

HEMETHERII VALVERDE TELLEZ

Episcopi Leonensis

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE LEÓN

DIRECCIÓN GENERAL DE BIBLIOTECAS

UNIVERSIDAD DE LEÓN

UNIVERSIDAD DE LEÓN

DIAGOGÉ
FERVENTISSIMI REDEMPTORIS
DIVI PETRI NOLASCO

PARENTIS NOSTRI:
REGALIS, AC MILITARIS ORDINIS
Beatæ Mariæ de Mercede Redemptionis Capti-
vorum, Cœlitus electi Fundatoris, &
Patriarchæ.

IN TRÉS LIBROS PARTITA, ET ELEGIACO
carmine concinnata: cui Divini Redemptoris
Christi Domini in Cruce morientis additum est
lachrimabile spectaculum,

AUTHORE M. F. MICHAËLE DE ULATE,
minimo eiusdem Ordinis filio;

DICATA

REVERENDISSIMO PATRI NOSTRO
F. Ioanni Nauarro totius Ordinis B. M. de Mercede
Redemptionis Captivorum Magistro Generali,
Domino Baroniarum de Algar, & Escalles in Reg-
no Valentie, Egregio Catholicæ Maiestatis
Concionatori, & Hispaniæ
Magno, &c.

MATRITI: Ex Typographia Joannis García Infan-
çon, Sanctæ Cruciatæ Impressoris.
Anno M. DCC. II.

FONDO EMETERIO
VALVERDE Y TELLEZ

REVERENDISSIMO PATRI
nostro F. Iohanni Nauarro, totius Regalis,
ac Militaris Ordinis B. M. de Mercede,
Redemptionis Captiuorum Generali Magistro,
Baroniarum de Algar & Escales Domino,
eximio Catholice Maiestatis Concionatori, &
Hispaniæ Magno, 012005
&c.

Suus obsequentissimus filius, Magister
F. Michael de Vlâte
D. S. C.

48053

T tibi Diagôgen Diui Petri Nolasco, omnium nostrum Parentis, Latino Poemate donatam, consecra-
rem: tria sunt quæ me impulerunt, Reuerendis, Prens, *Pietas*,
Gratitudo, & *Dignitas*. Et quidem
in primis *Pietas*, cum te optimum haberem Parentem, satis relligiosè exterum me non querere hominem monebat. Fortè id ambitioni, vel alij esse cri-

mini videretur obnoxium, quibus me, vel pium filij
debitum, vel facile ad Parentem effugium, vel mei
dumtaxat laboris tutelares in illo aras collocare,
purgatum profecto demonstrant. Tum Gratitude,
quæ me tuis obærum beneficijs altè considerat: si
quodammodo pollem, vel saltem hoc libello, de meæ
tenuitate Cameræ paruo, quamquam aliunde
magno, & reapiæ cothurnato, nempe ex Heroe tuo
cælesti, & rerum gestarum magnitudine, tua in me
cumulata recognoscere beneficia satagebat. Nemi-
nem domesticorum latet, ad quem me honoris gra-
dum exeris. Ausim dicere pace aliorum, & sine
inuidia: Alij me præmij Expectatorem fecere; Tu,
quæ tua est benignitas, & liberalis erga me animus,
præmij me fecisti Possessorem. Alijs itaque debeo
præmij Spem; Tibi quod præstat debeo, Fructio-
nem præmij. Demum tuæ excellentissimæ Personæ
Dignitas, quæ successoris est illius inclyti & maxi-
mi Parentis, illius clarissimi Redemptoris Diui Pe-
tri Nolasci, Mariæ Relligionis selectissimæ cæ-
litus Petræ, illius inquam, Atlantis, qui tibi, tan-
quam Herculi suo, mandauit, dum ipse quietit,
humeris ponderosum Mercediadum Cælum susti-
nere fortissimis. Hæc me ergo tibi debita coëgit
Dignitas, in qua mihi Nolasci dignissimus, cum
successor, tum omnium illius virtutum felicissi-
mus imitator, nedum successor videris. Ille prodig-
gæ fuit Charitatis in Captiuos. Tu eandem in re-
di-

dimendis illis indolem redoles. Ille Relligionem,
quam auspice Maria, & tanta nutu Matris initia-
tus est, mirè rexit, ampliavit, tutatusque est. Tu
eandem quoque & regis, & amplificas, & tueris.
Regis singulari prudentiâ, & amoris dulcedine.
Amplificas virtutum censu, regulari obseruantia,
honoribus magnificis, & Conuentuum numero,
nouâ modò in Aragoniæ Prouincia domo fundatâ;
nec magnis parcis sumptibus, quibus Bilbilense
cœnobium, vbi feliciter, Relligionis bono, can-
didam induisti togam, sulsula eius ruinosa vetu-
state, superbâ extruis & renouas magnitudine.
Tueris denique ab ingruentibus hostibus, litibus,
euentisque aduersis: ita vt patrociniò sis in omni-
bus tuæ Relligioni, nec alijs quidem quàm æquita-
tis artibus. Huc aduoco Ciceronis verba: *Nostri
autem magistratus, inquit ille, imperatoresque ex
vna hac re maximam laudem capere studebant, si pro-
uincias, si socios æquitate & fide defendissent. Ita-
que illud patrociniùm orbis terræ veriùs, quàm impe-
rium poterat nominari.* Quid ego, Reuerendis Pa-
rens, de tuo felici Magistratu sentiam? Maxima
tibi laus debetur à Prouincijs & Conuentibus fida
tutela, & æquitate defensis. Et illud addam: Po-
tius & veriùs vis illorum videri Patronus, quàm
Præsul. Longior in decantandis tuis virtutibus
irem, si tuæ modestiæ gratis non essem, & meus
quidem libellus tanto oneri ferendo humeros ha-

Cicero.
lib. 2.
de Of.

beret. Deus ergo optimus maximus, vt oro, te nobis Sospitem seruet, & suis cumulet donis: vt dum tua te Religio gloriatur Patre, se locupletatam in dies sentiat sanctissimis incrementis. Matrini in hoc Regali B.M. de Mercede Conuentu. Die 20. Mensis Maij, Ana. Dñi. 1702.

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE LEÓN
DIRECCIÓN GENERAL DE BIBLIOTECAS

LI-

LICENTIA ORDINIS.

FR. Bernardus de Castro in sacra Theologia Magister, necnon vtriusque Castellæ humilis Vicarius Prouincialis in Capite, Regalis, ac Militaris Ordinis B.M. de Mercede Redemptionis Captiuorum, &c. Tenore præsentium, & autoritate nostri Officij licentiam impartimur R.P.F. Michaeli de Ulate, in sacra Theologia Magistro, vt obtentis, prius licentijs necessarijs, in lucem edat: *Diagogen Diui Petri Nolaseo*, in tres libros partitam, & latino carmine cõcinnatam; cum Christi Domini morientis in Cruce lachrimabili spectaculo: cum certi sufficienter simus, de viro, probatæ autoritatis, & scientiæ nostræ Religionis, nihil dissenum, & oppositum optimis moribus continere: In cuius rei testimonium præsentem literas dari iussimus, manu propriâ subscriptas, sigillo minoris nostri officij communitas, & à nostro Secretario referendas: In hoc nostro Conuentu Matritensi die vigesima, Mensis Aprilis, Anno Domini millesimo septingentesimo secundo; & à Descensione, Sacræ Deiparæ, nostræque Religionis reuelatione, & fundatione 484.

Fr. Bernardus à Castro,
Vic. Prouincialis.

Iussu R.A.P.N. Vicarij Prouincialis,
Fr. Petrus de Casas,
Præs. & Secr.

IVDL

IUDICIUM REUERENDIS. PATRIS
Magistri Ioannis Ignatii Malauehar, ex Societate
Iesu: olim Philosophiæ & Theologiæ Professoris;
nunc in Domo Professæ Madritensi ex mu-
nere Ecclesiastæ.

Libanum, inter sacros Palestinæ montes, & vbertate, & candore egregium, eo usquè erecturum verticem, quò Apollineo Parnasso tributas olim glorias, iure optimo sibi asciscat, quis crederet? Libet mediùs fidiùs id re præstitum hac tempestate buccinare: dum miror, & gaudeo, Sanctissimi Petri Nolasco, celeberrimi Beatæ Mariæ de Mercede, Regij, ac Militaris Ordinis, Protoparentis excelsi laudes eâ decantari dexteritate, eâ pietate in medium produci, vt sine literarum iacturâ, pristina Romana, Græcæque Poëseos lumina, in sua Phocidos antra recludi queant. Nec dubitarim profectò id decus nostræ Hispaniæ additum à Reuerendis, & Sapientissimo Patre Magistro Fratre Michaelè de Ulate: qui dum suam, erga Protoparentem Optimum, Galliæ præstantissimam gloriam, egregiam pietatem ostendit, Patriæ etiam promouet eximie decora. Videbis enim suscitari hoc ingenioso, & eleganti opere, vetustissimam Maiæ Atlantis filia, cui quondam Batica dicebant aras, recordationem: Necnon Senecam, Lucanum, & Sextiliùm Henam, Hispanos Vates, in memoriam reuocari, posterioresque quasi expergefieri, Silium Ita-

Italicum, Decianum Emeritensem, Caium Canium, Valerium Martialem, & Festum Auienum. Hos, quibus ingenio, & numine inferior non est elegantissimus Author, pietate vincit, conatu largè superat: dum tanti aggreditur Herois, de toto orbe egregiè meriti, proclamare gesta. Vt sic iam Hispania illos, quibus etiam gauisa est, clarissimos, pariter ac piissimos, Damalum, Iuuenicum, Orentium, Prudentium, Dracontium, reuiuiscere intueatur. Id certè censeo, dum nouum de mandato D.D. Alphonsi de Portillo & Cardos, Curia Regiæ Madritensis Vicarij, opus istud venustissimum summa peruolui voluptate, vt cum Plinio Iuniore oportune dicam: *Sum ex ijs, qui mirer antiquos, non tamen, vt quidam, ingenia nostrorum temporum despicio. Neque enim quasi lassa & effeta natura nihil in laudabile parit.* Id dixerim, tum de ipso præcipuo opere, tum de planctu in Christi obitu, breuiter, sed elegantissimè concinnato. Matrili in Domo Professæ Societatis Iesu, Decimoquarto Kalendas Iunias, Anno Domini 1702.

Ioannes Ignatius Malauehar.

SANTIAGO CAJONI

LICENCIA DEL ORDINARIO.

Nos el Lie. D. Nicolàs Alvarez de Peralta, Protonotario Apostolico, Juez in Curia del Tribunal de la Nunciatura de España, Theniente de Vicario de esta Villa de Madrid, y su Partido, &c. Damos licencia, por lo que à Nos toca, para que se pueda imprimir, e imprima, el libro intitulado: *Diagoge Divi Petri Nolasto, cum lacrimabili Cbristi, Domini morientis in Cruce spectaculo*, contenido en la Censura antecedente, atento por ella consta auerle reconocido de nuestro orden, y no tener cosa que sea contra nuestra Santa Fè, y buenas costumbres de ella. Dada en la Villa de Madrid à 20. de Mayo de 1702.

Lic. Peralta.

Por su mandado.

Manuel de San Martin.

CEN

CENSURA R. P. M. F. ANTONIJ BERNAL
del Corral, Diffinitoris, & Secretarij Generalis Ordinis B. M. de Mercede Redemptionis Captiuorum, & Examinatoris Synodalis
Terraconensis.

Opusculum à R. P. M. Fratre Michaelè de Ulate in vitam Parentis nostri S. Petri Nolasco Latinâ Camanâ concinnatum, censuram iussu R. P. M. F. Bernardi de Castro Prouinciæ Castellæ, Vicarij Prouincialis, vt prælo mandetur, prolaturus, perlegi. Fateorque libentèr me librum totum percurrisse, longioremque exoptasse: quippè facundiâ, sententiarum abundantia, omnique, quo pollet, lepore iucundo, demulcet animum. Digna sanè probo, ac erudito viro cogitatio, Parentis sui monumenta, tum vernaculâ, tum latinâ, solutâque oratione sæpius conscripta, melòdem in concentum transferre. Omnigenâ enim sapientiâ debentur tanti Parentis laudes celebrari. Quandoquidèr nequè à verâ exultat deuotione Poësis, quin potius ipse deuotionis feruor frequentèr carminum afflatu flammescit: proindèque quandò quis Pegaseo labori incumbit, extra se rapi vix sentit; vt non immeritò, sicut & Propheta, Poeta quoque vates nominetur. Hinc Prophetæ à diuino correpti spiritu, pluriès modulari sunt, vt in Psalmodiâ, Moysis, Habacuc &
Annæ

Annæ canticis, atque in omnium excellentissimo;
ac superlaudabili Beatissimæ Virginis Mariæ Can-
tico conspici licet. Numini quoque Poetico, cui da-
tum est energiæ, leporis, contentusque dotibus uti;
atque omni Rethoricæ ornatu præstare; insolens
esset alta mysteria, & Heros yndequaquè conspi-
euos, lyræ citharæque cantu non extollere. Ideoque;
& quia in hoc opere omnia Sacra Fidei, & Christia-
nis moribus consonant, dignum iudico luce publi-
câ. Præterea, si Centoris leges liceat transgredi,
encomiasten in laudem Authoris me his modulis
gessero.

Pangat ut Clio calamo boante,
Sacra Nolasci modularè facta,
Quælo, qui Mulas, Michael, canoras
Numine tractas.

Hic chorus dulcis resonat forôrum:
Sola cum laruis fugit hinc Thalia;
Absque nam fucô canis acta Petri
Candida Ulate.

Consonis pergis meritò Parentis
Vocibus sancti celebræ laudes:
Quosque captiuos libyæ ex atroci
Carcere soluit.

Vt tibi Musæ famulentur omnes,
Sacra te pulchræ Sophiæ corona
Cingit, & cunctâ rutilas decorus
Fronde Minervæ:

Iure

Iure Nolascus populi Redemptor
Iam tuæ dignus scopus est Camænæ:
Debet Heroem quoniam intonare
Carminis Heros.

In hoc Matritensi Conuentu Regalis, ac Militaris
Ordinis Beatæ Mariæ de Mercede Redemptionis
Captiuorum, die 20. Mensis Maij, Anno Domi-
ni 1702.

Fy. Antonius Bernal
& Corral.

CEN-

CENSURA REVERENDIS P. MAGISTRI
Fr. Emmanuelis à Matre Dei, Regij Concionatoris,
olim Salmantini Collegij Rectoris, & Conuentus de
Ribas Commendatoris, suæ Prouinciæ Diffinitoris;
& pro ea Redemptoris, Ordinis Discalceatorum
B. M. de Mercede Redemptionis
Captiuorum.

Regij, ac Supremi Senatûs iussu legi, non semel;
& quidem iucundè, dulcique mihi oblectatio-
ne, *Diagogen Diui Petri Nolasco, cum lacrimabilis
Christi Domini morientis in Cruce spectaculo*, à Reue-
rendissimo Patre Magistro Fratre Michaelè de Ula-
te, olim in Salmanticensi & Complutensi Collegio
Sacræ Theologiæ Lectore: his iamque Academicis
perfuncto laboribus, Cœnobij Caracensis, Segovien-
sis, Conchenfis, & Oprensis Commendatore, atque
Salmantini Collegij Rectore; canoris compositam
numeris, adeoque mihi suauiter sonantem, vt in eius
cytharam Homeros, Virgilius (sacratius dicam) Na-
ziancenos, & Paulinos aduolasse putarim.

Ita equidem mira Parentis nostri Nolasco gesta
insonari oportebat, postquam à multis, ijsque erudi-
tis viris, Latio idiomate, & Hispano, vbiqûe gentium,
fuerunt peruulgata; restabat ergo Heliconiâ linguâ,
Pegaseiâque lyrâ decantari. Efflagitabat & hoc pro-
fecto Sanctissimum Nolasco munus: idedque, quem
admodum Christus Dominus, celestis & primus om-
nium

Redemptor, in ipso redimendi opere, triplici
celebratur & colitur lingua: ita Nolasco, qui à tam
Diuino Redemptore secundus est Redentor, ob fla-
grantem tanti muneris charitatem; iam denique, &
iure optimo, Aonijs modulis, soluto latinè sono; &
Hispano, cœlum vsque extollitur.

Hæc eadem etiã causa fuit Moyssi, ob quam
cecinit carmen Domino. Vidit enim Deum tunc, Pha-
rio in vndis Rubri Maris miro modo Rege submer-
so, gloriosum Israelitici populi Redemptorem;
quem, vt plenius dulciusque laudaret, tamque adeo
stupendum commendaret factum; carmine vt dul-
cisono satis commodum illi visum est. Fuerit ergo
exemplo Vates Moyse Nolasco Vati: percutiat
vterque lyram: canter ille Redemptorem Deum;
cancer iste Nolasco Redemptorem;

Pandite nunc Heliconæ Deæ, cantusque motete:
Dignius haud vnquam, Vates dum cantat Ulate
Clara Redemptoris Nolasco gesta Parentis.

Præterea laudo in hoc doctum Mercediadam
Poetam, qui tot videns egregios Poetas Phœnicem,
sanè dubium, vel certè fictum, mirè suis carminibus,
nunc animo Ambrosioque victitantem rore, nunc
Panchæâ renascentem pyrâ, celebrantes: forte, vt iu-
dico, voluit Parentem suum, qui nectareâ, dum vixit,
charitate pastus est: quique in huius fragranti mo-
riens rogo, toties renascitur in filijs, indubitatum ca-
nere Phœnicem; vt quem anteriora in Mariani ni-
dulo

Ioan:
19.

Ex. 15

dulo Libani sæcula viderunt : posterioribus illum immortalis mandet Clſo ætatibus, & temporum factis.

Nihil ergo in hoc eleganti opere diuinæ Fidei eſt diſſonum, nihil bonis moribus aduerſum : quin malos paſſim carpit, virtutes ſedulò laudat : carmen ſicuti eſt ſuaue, ita de ſuo Sancto Heròe eſt integrè ſanctum, verèque in tota Parentis noſtri Diagoge, & in lacrimabili Chriſti Domini morientis in Cruce ſpectaculo, religioſi, & piſſimi Poetæ resonat dulcedo. Sic centeo in hoc almo Matritenſi Conuentu glorioſæ Virginis & Martyris Sanctæ Barbaræ, Ordinis Diſcalceatorum B. Virg. Mariæ de Mercede Redemptionis Captiuorum. Die 19. Maij, Anno Dñi 1702.

Fr. Emmanuel à Marie Dei.

L I C E N C I A .

DOn Tomàs de Zuazo y Aresti, Secretario del Rey N. S. y ſu Eſcrivano de Camara, de los que residen en el Conſejo, certifico, que por los Señores del ſe ha concedido Licencia, y Privilegio al Padre Maestro Fray Miguel de Ulare, del Orden de Nueſtra Señora de la Merced Calçada, para que por tiempo de diez años pueda imprimir, y vender vn Libro que ha compuesto, intitulado : *Diagoge Diuina Petri Nolaſco*, por el original que và rubricado de mí rubrica, y firmado al fin de mí nombre, con que antes que ſe venda ſe trayga al Conſejo juntamente con el original, y certificacion del Corrector de eſtar impreſſo conforme à èl, y ſe taſſe el precio à que ſe ha de vender, guardando en la impreſſion lo diſpueſto por las leyes, y pragmaticas de eſtos Reynos: Y para que conſte doy eſta certificacion en Madrid à 20. de Mayo de 1702.

*D. Tomàs de Zuazo
y Aresti.*

®

DIRECCIÓN GENERAL DE BIBLIOTECAS

IN LAUDEM ELEGANTISSIMI OPERIS,

R. P. M. F. Ioannes Interian de Ayala, Collegij Veræ
Crucis Ordinis Regalis B. M. de Mercede Redemp-
tionis Captiuorum Meritissimus Rector: olim Philo-
sophiæ, modo Sacræ Linguae in Salmantina
Academia Proprius Mo-
derator.

Prodi iam minio, cedroque cultus
Exacto decies politus ungue,
Argutis resonans modis libelle:
Famam (dum vigeant nouem Camæna)
Auctori celebrem daturus olim;
Quo nil candidius, venustiusve
Vidit Castalidum chorus fororum.
Quem Phœbus Pater, & nouem sorores
Amant, non secus ac suos ocellos,
Parnasi decus, utque (credo) dignum
Quem suum celebres velint Athæna,
Quem suum veteres velint Latini:
Cui multum sacra contulit Minerua,
Musas dum coleret seucriores.
Qui non hic Veneres, cupidinesque,
Sed præclara nimis Senis beati
Facta, queis meruit tenere Celsa
Puri culmina præminens Olympi;
Docto carmine personat Nolasci.
Cui dulcissima nectaris benigni

Certatim sua dona contulisti
Diuinæ Veneresque, Gratiæque.
Quare nil metuas, peto, rogoque
Istorum, liber hinc ineptiorum
Nasutos hominum iocos, Crisesque;
Qui, quod non capiunt, procacitate
Traducunt stolidâ: sed ut virorum
Doctis auribus omnium proberis,
Tot annis pluteo iacens, latesque
Prodi iam minio, Cedroque cultus;

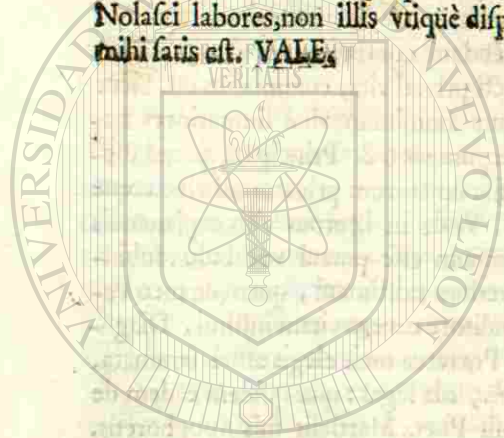
BENEBOLO LECTORI.

D quod in Sanctissimi mei Parentis laudem (Amice Lector) penè iuuenis canere cæpi, modò iam senex in lucem edo. Et quidem longissimis intermissionibus deposui multoties, & resumpsi calamum, ad pugillaresque rediui; nam quandoque meus sex annos, quandoque quatuor, vel ut minimum duos, incaptus conticuit cantus, & malè feriatà est nostra Aonio in specu Camæna. Dum enim grauioribus inuigilo studijs, placidiora dimisi, & receptui cecini, Postea vero illis iam perfunctus, & rude donatus, non meâ sponte, sed Superiorum, regendi onus quinquies subire cogor: & in primo, ut recordor, cui præfui, conuentu, non solum nihil incrementi meis versiculis attuli, sed etiam eos pauculos amisi. Ijs tamen, me iam absente, per amicum accuratè quaesitis, & mihi restitutis, in Salmantino Veræ Crucis Collegio, cuius tunc eram Rector, omnium clarissimo certè Musarum Parnasso, ad illas quasi postliminio me recepi, incaptumque horis succisuius persequens opus, ferè umbilicum usquè perduxì. De titulo autem libri admonere te necessarium duxi, quod quamuis Diagôge græcè, latinè vita sit, malui illum græco vocabulo, quam latino insignire: quia ad exprimendas Sanctissimorum Patriarcharum, & Sacrarum Religionum vitas Conditorum, dilucidius

dijus & explicatius mihi visum est vocabulum Diagôge, quam vita. Illius enim significata sunt *Statio, Conuersatio, Institutum vitæ, Ratio, Dispensatio*: quæ omnia in illorum vita distributa apertissimè videntur. Vitæ vero vocabulum genericum est, & confuse excurrit per quemcumque vitæ tramitem: quo circa, ad expromendam contractiorem vitam, qualis est alicuius sancti privati vita, commodius est. Sicut enim priuatorum hominum vitæ limitatiores habent partes; Regum vero & Principum splendidiores latioresque: ita sanctorum priuatorum vitæ, atque Patriarcharum. Vnde in istorum vitis explanandis explicatiore vtendum esse putavi vocabulo: subindeque operæpretium existimaui, quam de meo Patriarcha & Conditore canere vitam institui, Diagôgen appellare. Præterea meis elegis affixi lemmata, ut hæc, si maui, sola legas: quæ quidem eadem de causa præscripsit Poeta Martialis suis Apophoretis. Mihi denique placuit lachrimabile Christi Domini in Cruce morientis spectaculum addere operi meo: ut quod à vita Redemptoris Nolasci incæpit, in morte Christi Domini finiret. Et congruenter satis, te etiam iudice, Christiane Lector: quia ille omnium Redemptorum maximus est Redemptor, diuina idæa, exemplarque cœlestis. Cedant igitur in laudem illius, in suumque finem illæ reuertantur, quascumque mea de meo Parente tenuissima Musa cecinit laudes. Nec deerunt, iam video, quibus
mea

mea displiceant carmina, & fortè his qui non me-
liora faciunt, atque adeo inconditè illorum auribus
obstrepent, vt putent se inter argutos olores anse-
rem audire; Non inficior. At vita, gesta mira, flam-
ma Charitatis, exantlatique pro redimendis captiuis
Nolasci labores, non illis vtiquè displicebunt. Hoc
mihi satis est. VALE.

DIAGOGES
FERVENTISSIMI REDEMPTORIS
DIVI PETRI NOLASCO
PARENTIS NOSTRI:

REGALIS, AC MILITARIS ORDINIS
Beatæ Mariæ de Mercede Redemptionis
Captiuorum,
Cœlitus electi Fundatoris, & Patriarchæ

LIBER PRIMUS:

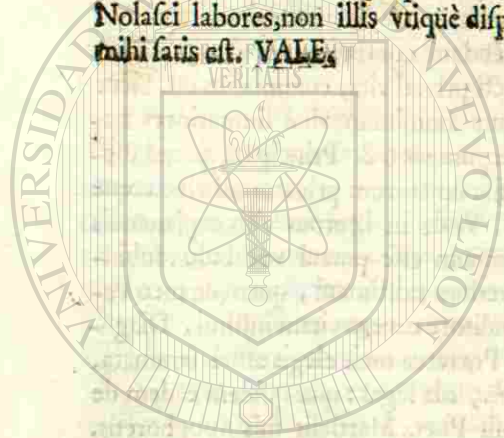
CAPUT I. De eius Patria & ortu felicissimâ

LEMMA I.

Sanctissimi Parentis Patria, à situ, à causa amissi
nominis antiqui, ab eo tandem quod eius
Patria fit, commendatur.

TE, Nolascè Parens, qui Christi imitatus amorè,
Christicolas Libyco tollis ab hoste,cano.
Nati impellit amor, quo fit veniabilis aulus,
Me tua velle rudi gesta sonare lyra.

mea displiceant carmina, & fortè his qui non me-
liora faciunt, atque adeo inconditè illorum auribus
obstrept, vt putent se inter argutos olores anse-
rem audire; Non inficior. At vita, gesta mira, flam-
ma Charitatis, exantlatique pro redimendis captiuis
Nolasci labores, non illis vtiquè displicebunt. Hoc
mihi satis est. VALE.

DIAGOGES
FERVENTISSIMI REDEMPTORIS
DIVI PETRI NOLASCO
PARENTIS NOSTRI:

REGALIS, AC MILITARIS ORDINIS
Beatæ Mariæ de Mercede Redemptionis
Captiuorum,
Cœlitus electi Fundatoris, & Patriarchæ:

LIBER PRIMUS:

CAPUT I. De eius Patria & ortu felicissimâ

LEMMA I.

Sanctissimi Parentis Patria, à situ, à causa amissi
nominis antiqui, ab eo tandem quod eius
Patria fit, commendatur.

TE, Nolascè Parens, qui Christi imitatus amorè,
Christicolas Libyco tollis ab hoste,cano.
Nati impellit amor, quo fit veniabilis aulus,
Me tua velle rudi gesta sonare lyra.

2 *Diagoges Diui Petri Nolasci*

At nati Mula dabis ipse in carmina vires:
 Deque tuo alta mihi numine vena fluat.
Est locus, antiqui Galli dixerunt Recaudum,
 Nunc parvus, quamquam urbs nobilis ante fuit:
 Vbere qui glebae floret, quemque alluit undis,
 Iunctus vi Regis Pontus uterque suis: 10
 Quicquid urbes ipse exiguis circumspicit altas,
 Nobile Carcallum, teque, Tolosa potens:
 Et te, Naudarri, propius, nam longius illas;
 Hinc ruris cedunt iugera multa loco.
 Ergo illi Sanctarum amisso nomine prisco, 15
 Fausta Puellarum Mansio nomen inest.
 Nec pia causa laetet maiori digna Camana:
 Ut parvus ego sed modo sorte data.
 Nempe Tolosana perfundis sanguine Mitram,
 Saturnine, tuo primus in vrbe sacram. 20
 Membra iacet, & honore carent inhumata sepulchri:
 Quae sunt sideribus digna, nec vrna tegit.
 Hoc tenera crudele nefas videre puellae,
 Et lacrimas oculis utraque virgo dedit.
 Auxit amor Pietatis opus, Nam protinus ausa 25
 Tollere Pastoris corpus inane sui:
 Effossaque alte, ludo sit ne hostibus ultra,
 Mactis abscondunt fletibus illud, humo.
 O vera Pastoris oves! o germen ouillis
 Virgineum! Christi rite virile genus! 30
 Non vos extincti ossa Patris sub nocte tulistis,
 Sed dum Phœbus adest, testis & hostis erat.

Tunc

Liber Primus.

3

Tunc hostem saevum, & poenas spreulstis acerbas,
 Quae grata officij lucra fuere pij.
 Illas ergo truci gens barbara verberare torfit, 35
 Et caeco castas carcere clausit oves.
 Adiecitque cruce crucibus, quibus impia vidit,
 Pro Christo sponfas plus didicisse pati.
 Denique, ut exilij absumentur, funere longo,
 Immani illufas trufit ab vrbe ioco. 40
 Pulsa ita, quae meruere coli, venere Recaudum,
 Praelia cantantes auspice victa Deo.
 Quodque ibi per sacra manserunt tempora vita,
 Est locus antiquis Mansio dictus auis.
 O faelix, quae virginibus selecta duabus, 45
 Et vitae fulges Mansio luce suae!
 Sed fors haec non sola tibi, ut faelicior esses,
 Facta est Nolasci Patria clara pij:
 Dignaque vagitus Pueri excepisse tenellos,
 Reptantelque pias sustinuisse manus. 50
 Sis ethi oppidulum fastuque & mole pusillum:
 Urbibus at magnis plus in honore nites;
 Nam triplici sub sole micat: sed quo magis, ille est,
 Cui fauste Eoum diceris esse solum. 55
 Excipis orbe alio depulso hospita soles,
 Alter & in proprio nascitur orbe tibi.
 Urbibus, ut Berhlem, tu sic aquaberis altis:
 Inter Iudaeas non fuit illa minor.
 Quippe Redemptori dedit incunabula Christo,
 Promisso terris Ifacidumque Duci. 60

A 2

Tu

Math. 2.
 Mich. 5.

4 *Diagoges Diui Petri Nolasco*

Tu quoque Nolasco, tanti vt vestigia seruet
Sacra Redemptoris: se similemque gerat.

LEMMA II.

*Apes ad Pueri Nolasci cunas conuolantes, in eius
dextra mellis fauum sinxere.*

DUm Puer illustri vagit Nolascus in aula,
Dum nitet in pulchro pulchrior ille thoro:
Dum matri arridet, Pucro arridentque Parentes,
Festo dum resonant aurea tecta ioco:
Ecce salutatum cœlestis Juppiter illum
Hyblæo passas vertice misit apes:
Vtque ferant flores, vt mella fauosque Puelli
Stipent in dextra dulcia dona manu.
Implent iussa Dei, inque manu benevolentia figunt
Oscula, dum seruet melleus ille labor.
O quantum Pueri dextræ defertis honorem,
Cui vos non vobis mellificastis, apes!
Maeste Puer, flores tibi odora crepundia cedunt,
Et cœlestis apum nectaris arte fauos.
Hinc dulces volucres te tanquã numen adorant,
Hinc campi tecum florea turba micat.
Quis Puer iste, putas, erit: Ecce manum, illa reuincit,
Quod cœlo, & mundo dulcia facta feret.
Et mihi, mellis fauo quæ se velut indice produnt,
Sunt, fateor, miris mira canenda modis.
Fert ceram perpulchra manus, fert mella fauumque,
Quem melli format plurima cella cauum.

Cera

Liber Primus:

5

Cera data est luci. Puer en radiabit in orbe,
Atque suo frigens igne calebit inops.
Nectar amara fugat. Pucro iam plaudite serui,
Seruitij dirum qui releuabit onus.
Plaudite Christicolæ, quod vobis Maurica vincia,
Dura licet, mellis more, liquata fluent.
Iam Seruator adest, per quem remeare licebit
Cum chara ad proprios coniuge cuique lares.
Denique, & ipse docens in cella querere cœlum,
Natorum ducet agmina sacra Deo:
Iure Parens, ignitæ Relligionis & Author,
Dulcis vt ostendit cerea cella faui.

LEMMA III.

*Christo, victa iam morte, Rediit in mellis fauus
offeritur; Nolasco in ortu.*

FUnereas postquam Christus disruperat umbras,
Nectaris illi offert gens bene amica fauum.
Vix Nolascæ salutaras bona limina vitæ,
Cum tibi dant dulces par quoque nectar apes.
Cur, nisi quod mortis stimulos infregit acerbos
Christus, vt essemus præda redempta sibi?
Cur, nisi quod Puer insipidæ mala spicula culpæ
Vincet, & afflictis lenè leuamen erit?
Hoc igitur magnum cogit me Musa sonare:
Ad vitam similes, hic venit, ille redit.
Ex aluo, & tumulo, geminos mel concinit ortus:
Vtque fauus nobis mellis vterque sapit.

Luc. 24.

A 3

LEM-

LEMMA IV.

*Apes ad suum mellificium palmæ Nolasci dextræ
insederunt. Ergo manum habebat apertam,
futura erga pauperes munificentie
indicium.*

Explicat ille, rosas loquitur vel hiante labello,
Se facit & pulchro floribus ore parem.
Atqui non infantis apes augusta decori
Ora perunt: florem prateriere suum.
Credo quidem, vt videre manus, orisque decorem, 5
Ire vel in vultus, vel dubitasse manus.
Auxiliaris agente Deo fert dextra triumphum:
Hanc plaudens bombis agmen adorat apum.
Numinis ingenium patuit, voluitque videri,
Se, forma spreta, corde manuque capi. 10
Non ideo flores, vel defuit alma venutas:
Haud Pueri his potuit larga carere manus.
Illa fuit (video) Sponsi velut æmula sancti,
Aurea sphæra, inopi quæ citò ferret opem. 15
Cuius & ad gemitus hyacintis plena gemebat,
Tam cælo propior, quam color ille refert.
Ergo allexit apes, cæli quam flore refertam,
Quamve piæ norunt indolis esse, manus.
Cælica quid non forma potest, extenta manusque,
Ad quam confugiant pauper apesque simul? 20
Nam Puer à cunis palmas extendere apertas
Edoctus, palmas pauperi apique dabat.

Re-

Regibus exemplo nostri sit stemma Puelli
Nobile, Aperta manus ex oriente suo.
Hos sibi Doctores celebrat si Ecclesia magnos, 25
Qui in medio erudiunt ore patente sui:
Nascentem excipiat: plausu exhilarata salutet
Ipsa nouo: Doctor nam venit ille nouus.
Quippe sui in medio populos docet ore silenti:
Sat sibi faurices est aperire manus. 30
Et minor est, vt vera canam, facundia linguæ;
Quæ dat opem miseris, plus manus ista docet.
Par Pueri cedat laurus, quæ cesserat illi,
Qui dulci Ambrosias exprimit ore dapes.
Par inquam: paribus debetur laurea compar: 35
Ille manu, hic placidas ore recepit apes.
Ergo fœlici celebrabitur omine vterque,
Dulci hic, ille pia, Doctor ab ore, manu.

LEMMA V.

*Apes in leonis ore Thammathei, Nolasci vero in
manu, mellificarunt.*

Sæua lacessitus fremitantem bella leonem
Thammatheis Sanson dilacerauit agris.
Postque dies aliquot libuit spectare triumphum,
Rursusque impauidi Martis adire locum.
At sua iam dulcem tulerat victoria fructum,
Victoriquè labor profuit ille suo. 5
Florilegas inuenit apes, quæ melle fluentem
Mortuæ in ore feræ composuere fauum.

A 4

Hic

8 *Diagoges Diui Petri Nolasci*

Hic mores sacra Musa doce, Mysteria pande:

Cur Puer iste manus, os leo dulce tenet? 16

Subdola non Puerum maculabunt crimina linguae:

Non discet fucos, nec simulata loqui.

Quippe alte sapiet caelesti Numine doctus,

Et reprobare malum, atque bonumque sequi.

Facta dabit iucunda Deo: tum sentiet orbis 17

Auxilium, innoctua quod teret ille manu.

Hanc designat apis, mira quasi praecia dextrae,

Quae fructus vincet valde operosa suos.

Hinc manus est Pueri, non os, quae melle notatur:

Quoddam linguae verbis nobile praestat opus. 20

Est virtus operum effectrix caelestium, & inde

Sedula virtuti plus valet ore manus.

Heu infelices nimium, nimiumque cauendi,

Qui mellis vocem, factaque fellis habent.

Hos bene depingit dulci leo mortuus ore: 23

Dulcia non vitam verba, sed acta probant.

CAP. II. *De Pueri Nolasci lachrimis.*

LEMMA VI.

Paupere presenti, donec illi succurritur, flet Nolascus infans: nescia interdum mater Puellulam blandè carpit.

Quis mi Pupe dolor? Cur flet mi Pustio dulcis?
Pulchraque sollicitis fletibus ora rigas?

Par-

Liber Primus.

9 *Parce oculis, mea lux, teneris: ah! desine fletum:*

Ah! multo roseas obruis imbre genas.

Ah! gemmas fundis liquidas, nec perdere sentis: 1

Non secus Heliadum succina gutta fluit.

Non pluit, in caelo cum fulgent altra sereno;

Ergo abeant fletus, fulgida stella, graues.

Flere nimis, portendit maestum infantibus omen:

Finitur lachrimis vitaque cepta suis. 10

O generose Puer, clarisque parentibus orbe,

Cur te his magnanimum questibus esse negas?

Iam suspende meo, filii, tua brachia collo,

Inter & amplexus garrulus esto meos.

Haud cessas, nec me, nihil & nostra oscula curas? 15

Aspera in exiguo pectore corda geris.

Hac nutrix: quae si plorantem vincere posset,

Fecerat ille nihil: fecerat illa nimis.

At bene blanditias, superatque altricis amores:

Nam miseris celerem non sibi poscit opem. 20

Pauper adest, vide ut à lachrimis non tēperet infans:

Tota sui miser est causa doloris inops.

Fleunt oculi iulsi: impellunt pia viscera fletum:

Et vidisse inopem, condoluisse fuit.

Aurū & nummus abest: Puer, ut succurrat egenis, 25

Dum pia dant lachrimas lumina, dat quod habet.

Luminis officio cesserunt lingua manusque:

Roscida dat fiendo pupula, fiendo rogat.

O Pietas, Pueri regalis falcia parui,

Quae licet in tenero Principe, magna nites! 30

Sic

10 *Diagoges Diui Petri Nolasco*

Sic, animi est mitis, largos producere fletus:
Hac Cælum Pueros nobilitate parit.
Eia, stipēs longis dantur singultibus empta:
Indiga veloci cum pede turba veni.
Sunt faciles, humili nec oportet poscere voce: 35
Post Pueri fletus se quasi munus habent.
Non etenim frustra pro vobis fleuerit ipse:
Sed sic abripuit triste rogantis onus.
Currite: iam sero & pigri venisse dolebit:
Cum fudit lachrimas, largius ille dabat. 40

LEMMA VII.

*Puer Nolascus, toruo vultu, & lachrimis, Albigen-
senses infectatur hereticos.*

Succedunt lachrimæ lachrimis: rigat ora Puellus,
Magna sibi quoties & pia causa subit.
Scilicet Heroi visabant ampla parentis
Claro coniuncti sanguine tecta viri.
Quos furor Albenis rapuit, vel ceperat error, 5
Partibus & studijs implicuitque nouis.
Non semel hi Pueri ad blandiri, & figere in ore
Mellitē tentant balsia grata iocis.
Hinc Puer increpitans oculis, vultuque minaci,
Frænat eos, motus plectitur, abesse iubet. 10
Aulam postremo teneris vagitibus implet:
Augurat & lachrimis non leue adesse malum:
Nempe homines lepræ infectos albore fugandæ,
Quosque color iussit nomen habere suum.

Non

Lib. r. Primus.

11

Non Puer horreret gypfatis ludere laruis? 15
Albaque se iuxta terre sepulcra pedem?
Non illum terror lamiarum & Panicus vrget;
Monstra pauet, quæ Albis gutture hiante vomit.
Qui nec apum stimulis armatum exhorruit agmen:
Quique exceptura risit adesse manus; 20
Nunc hominum lusus timet, & propulsat amores:
Quod videt ore homines, corde sed esse feras:
Absimiles apibus, diris similesque locustis,
Ore venenato quæ fata culta metunt.
Et tibi, Arachne, almas aduersum Palladis artes, 25
Ordiri telas exitio ausa tuo.
Falsa quidem mittis de turpi stamina ventre:
Has gula doctrinas ructat, & alius amat.
Denique non libas dulces, vt apicula, succos:
Colchica de sucto flore venena vomis. 30
Turpe Nouatores populis nam dogma propinant:
Fontes ore sacros inficiuntque suo.
Heu desertores veri improbitate tenaci,
Quos iuuat hoc vnum, Nil tenuisse pium!
Pelle procul, Puer, & nocuos discerpe colubros: 35
Iam Puer in cunis Hercule maior eris.

LEMMA VIII.

*Ea potius de causa coram Albigenisibus Puer No-
lascus illachrimat: quia indigne & sacrilegè
sensitivebant de Virgine.*

O Pueri fletus, quid non prædicitis altum?
Aut quæ militiæ non sacra iura pia?

Al-

72 *Diagoges Diui Petri Nolasci*

Altius has lachrimas votiua edillere Musa,
 Ut causa tantus stet grauiore dolor.
 Stant Puero coram illibata Virginis hostes, 1
 Fœda in Cœlum ausi nubila ferre suum.
 Inque adieruatum semper sine labe pudorem,
 Quo sacer effulget Verbiparentis honor.
 Ut Venerem fingunt, quæ ut Sol electa nitescit:
 Fixit vbi Omnipotens atria pura sibi. 10
 Illam Sol vestit, capiti dant sidera fertum,
 Luna cothurnatos efficit alba pedes;
 Sordet & hæreticis, Soli associantibus umbras,
 Et Lunæ maculas, sideribusque notas. 15
 Quis ferat hæc? Puer haudquaquâ: quin protinus iras
 Virginis in Momos egerit ipse sacras.
 Ut vidit, fleuit, praborumque impulit error
 Sanè hominum, qui nec tangere sacra timent.
 Ceu, latam cœli faciem cum nubila condunt,
 Obscurat vultus cœrula gemma suos: 20
 Ægrè damna ferens cœli, conforisque laboris,
 Cœlo congenerem se probat esse satam:
 Haud aliter rutilæ mendaces Virginis hostes
 Mœsto cum lachrimis excipit ore Puer:
 Utque suos deslet Diuæ quoscumque labores, 25
 Certò varicinans quod sibi mater erit.
 Heu immite pijs exhaustit vulnus ocellis!
 Heu tenero insedit tam fera plaga loco!
 Tacta sui est oculi pupilla in Virgine læsa,
 Sequæ Puer Diuæ nictat amore pati. 30

Nec

Liber Primus: 73

Nec melius, quo pugnet, habet, quam lumine fleites
 Quo magis, hac acie, Virginis ultor erit?
 Dum lachrimas iaculat, turpes periere lituræ:
 Diluit hostiles luminis vnda notas.
 Utque Aurora prius diffuso rore tenebras 35
 Alba fugat, clarus denique Phœbus ouat:
 Lumina sic Pueri irrorant, fugit improba nubes:
 Irridiat toto Virgo beata polo.
 Macte Puer, qui deploratos abijcis hostes,
 Qui pro Verbipara lumine & imbre tonas. 40

LEMMA IX.

*Sistit lachrimas & singultus vertit in gaudia Puer
 Nolascus, sibi vel tradita Virginis icone, vel dum
 traditus ipse est Sacerdotum, aut pauperum
 brachijs gestandus.*

HEus Morphee, veni, Pueri modo lumina falle:
 Asper abi fletus: blandule somne, veni.
 Eia age, dum molli tracto vertigine eunas,
 Concino dum versus, blandule somne, veni.
 Aurea ni fugias cunabula, somne, venito:
 Ni blandos fugias, blandule somne, thoros.
 Heu operam perdo compellans Morphea surdum!
 Flet Puer, & nullam fert mihi numen opem.
 Forte velit palmis dulces pressare papillas,
 Quæ sibi iucundi pocula lactis erunt. 10
 Suspendet lachrimas, si captus ab vbere pendet,
 Et roseo latices ebibit ore suos.

Eia

14 *Diagoges Diui Petri Nolascō*

Eia Puer, quantum proffit, satiabere lacte:

Et nollem, vt citius, pectora veste tegi.

Iā nostris (breuis en mora) te, mi Paruule, in vlnis, 15

Et mea blandē inter pectora nuda premo.

Neu persistis adhuc, Puer, & penes vbera, flendo,

Pulchraque ieiunus durius ora rigas!

Vix scio, quid faciam: Experiar, num Matris imago

Reddere te latum, Virginis vna potest. 20

Parue, vide, vide, vt est pulchra, & bene picta papyrus:

Nescis quā vultus exprimat illa sacros.

Tu cape vtraque manu supplex: oculisque Parentem,

Oreque deuoto, iam venerare piam.

Quam benē conieci: vix tristia traxit imago 25

Lumina, cum veluti sidera clara nitent.

Diffugere graues nitida sub imagine fletus;

Et Pueri visa est splendida in ore dies.

Heus rides, mirande Puer, lætoque stupore,

Lachrimulas magno sistis honore Dea. 30

Hanc quoque testaris risu te noscere Matrem:

Iam, Jouis & mensa, & Virgine, dignus eris.

Gratulor ipsa tibi, pictæ quod Virginis vmbam,

Non minus ac Diuam, sic reuerere pius.

Gratulor ipsa mihi dulce inuenisse leuamen, 35

Quo facilē à lachrimis te releuare queam.

Dehinc mihi, quando aliter nequeā, succurret imago:

Auxilium afflictis ipsa duobus erit.

Nam cum magna vagat recitans per tecta Sacerdos,

Pulsat inopsve piās voce manuque fores: 40

Novi

Liber Primus.

15

Novi oculis animisque tuis experta mederi,

Gratum prospiciens quemlibet esse tibi.

Sæpe Sacerdoti, Pater, vlnis accipe, dixi:

Horret fœmineas fors Puer iste manus.

Vel nouit sacras deuotus tendere ad aras 45

Rebus in angustis, in grauibusque malis.

Vel se metiri sanctis vult Paruulus vlnis,

Vel vitæ normam prouidus inde parat,

Juppiter vt tutus Dictæo vagiat antro,

Curetes lachrimis are crepante fauent. 50

Fleret Puer sinit hic complexus flaminis vlnis,

Et ficto discors incipit esse Joui.

Illum ego sæpe dedi, Ire, tuis pannose lacertis,

Et festis subijt sordida colla modis.

Non ebur huic sellam, vel currum præbeat aurū, 55

In pretio qualis pauperis vlna fuit.

Non thorus huic mollis rosēos expiret odores,

Pauperis vt fuerit blanda & odora manus.

O quantum pompas carpit fastusque potentum,

A se mendicos qui procul esse iubent! 60

Curru Romanus seruum dignatur eodem,

Et gaudet lauris inferuisse suis:

More triumphantis Puer it sublimis in vlnis: 65

Pauper erat currus, sellaque pauper erat.

Victorique nouo accessit noua pompa triumphi, 65

Cui numquam similem viderat ambitio.

Qui tibi, pauper, onus nunc est, dat sequē ferendum,

Te feret, & grauius post tibi tollet onus.

Pan-

16 *Diagoges Diui Petri Nolasci*

Pande humeros Pueri, da brachia, collaque subde:
Quippe tibi Aeneas hic pius alter erit. 70

LEMMA X.

Vertitur ad populum Sacerdos, Orate fratres dicturus: nihil tamen ex eo auditur, nisi: En Ecclesiae Propugnaculum, & pauperum Pater. Caelo Puerum Nolascum, qui in vlnis nutricis aderat, praesagiente.

DElphica nil sonat ex adytis cortina prophanis;
Nil tibi fatidicus mugit Apollo, Puer.
Fallere qui nescit, Deus ipse oracula pandit
Firma magis caelo, sidere firma magis.
Ecce lubens, sacra cum primum siteris aede,
Spiritus in Mystae vocibus almus inest.
Ille aderat sacris operans, laturus ad aras
Christum, se dantem pabula viua pijs:
Cum, verso ad populum vultu, iussurus vt oret,
Vt ferat vnanimes victima sancta preces:
Sic te, Sancte Puer, diuino ex ore Sacerdos,
Spesque tuas orbi, qualis erisque, canit:
Ecce Ecclesiae Atlas, tantus cui incumbet Olympus,
Pauperis ecce Pater, Praesidiumque pium.
Obstupet ad sonitum, repluque immurmurat inges,
Teque, Puer, sequitur laude oculisque simul.
Vtque Deus pateat venturi carminis Author,
Mysta noui iurat se recitasse nihil.

Nescit

Liber Primus.

17

Nescit quanta tibi foelix praesagiat oscent
Caelitus, O! didicit sic loqui, & alta loqui. 20
Namque putans solitum populo se dicere carmen;
Protulit insuetos nescius ille sonos.
O Deus, vt video, hunc Pueri concedis honorem,
Vt de illo solus tu videare loqui.

CAPUT III. *De Nolasci pueritia, & Sanctae oblectamentis*

LEMMA XI.

Dulcis & grata Pueri Nolasci erat oblectatio, cum eleemosynam pauperibus ministrare, tum cum illis Deum orare: tum in domum paternam, quos videbat peregrinos, opitulandos inducere.

TE similem pueris Puerum, Nolasci, putabam
Aetatemque nuges posse decere tuam.
Me decepit enim viridis natura Puelli
Nata ioco, vt pictis tempora verna rosis.
Concessos pueris ludos, atque oria grata,
Inter delicias abnuis esse tuas.
Nil puerile iuuat: nec more equitantis in aula,
Vectus arundineo currere discis equo.
Ludere par impar, pueris hoc linquis auaris:
Ne te illis faciat dira cupido parem. 10
Nec te concussus delectat turbo flagello:
Qui saeuire potest, verberare ludat, ais.

B

E

E cælo te penta vocant, peragisque decorè:
 Nobile nec pateris serpere pectus humi.
 Provida pauperibus mentasq; cibosque parabant 15
 Quotidie, vt censum tecta paterna sacrum.
 Fixit ibi charos secura ciconia nidus:
 Ad quæ confugias atria, pauper habes.
 Hunc patris morem à cunis, Nolasce, bibisti,
 Quem fructu mitis signat oliua suo. 20
 Nulla dies miseris aderat, nec agebat Apollo,
 Quæ, Nolasce, tuâ non tutilaret ope.
 Nam pia postquam illos, & diues sportula iunxit,
 (Heu tua quam dispar Roma superba fuit.)
 Te Pietas volitare facit, remouesque ministrum: 25
 Cede, ais, à nostris, serue, recede iocis.
 Ipse manu tribuis largà nummosque dapelque:
 Ipse rari dignus pro Ganymede Ioui.
 Tu tamen haud raperis, cum sis formosior illo:
 Nempe quod ipse tibi pro Ioue pauper erat. 30
 Quin mentes inopum, nec tantum corpora pacis:
 Prò Puer! vt Pastor, sic quoque Doctor alis.
 Ergo iubes, cælo palmis animisq; leuatis,
 Fundere humi ltrato vota precesq; genu.
 Turba tibi paret mendica: Deumque vocare 35
 Incipis (edocuit Christus vt ipse) Patrem.
 Post fugis ad Matrem, cui (te comitante caterua)
 Virgineas puro mittis ab ore rosas.
 Interdum pueros Puer hæc, quæ scire fidelis
 Debet turba, rogas: nec minus illa doces. 40

Arguis esse animæ grandem cœlestia noxam
 Nescire: & cæli non inhiare bonis.
 His iussa abscedit monitis, mirata Magistrum,
 Insimul altorem turba misella suum.
 At tu, quem virtus impellit splendida, tendis 45
 Ad limen, gressus fers hilarisque pios.
 Argus fistis ibi, lynceo lumine lustrans,
 Illac pauper agat num peregrinus iter.
 Dum non apparet, satis est spectare: placetque
 Insuare prius lumine, deinde manu. 50
 Sin venit, inclamas: qui, si non protinus audit,
 Sicut pulcher amor penniger vsque volas.
 Inde in tecta trahis verbis his lenibus illum:
 Dulcis amice, veni: noster & hospes eris.
 Te sequor, inquit inops, Puer ò cœlestis in ore: 55
 Hareo, nec malè, sis Angelus, anne Puer?
 Angelus esse potes, quia sic succurris egeno:
 Sunt quia tecta tibi, sic Puer esse potes.
 At bene vtrumque dabo, si (ne ferar amplius anceps)
 Ipse mihi Angelicus diceris esse Puer: 60
 Haud tecum certabit Abram pro laude benigni:
 Quippe senex fecit, quod Puer ipse facis.
 Inuenias vtiq; superos pro paupere ciues,
 Et tua par cælo menta domusque micent:
 Vt quos ille tulit dignos virtutis honores; 65
 Quem superas merito, dignior ipse feras.

LEMMA XII.

*Puer Nolascus, Marianus signifer, ex eius imagine
papyro impressa, vexillum extulit: sub quo Pueros
contra Albigeneses ad militandum
impulit.*

Sancta sequor Nolasci oblectamenta Puelli:
Nunc mihi, lufores, vos voco, adeste pij.
Nec pudeat Pueri lusus iuuenesque virosque:
Fortia Nolascus praelia ludit ouans.
Ipse velut ludens stellanti militat orbi,
Laturus vero sacra trophæa Joui.
Enehit en belli magnum, & venerabile signum,
Tot fulgens astris quotquot Olympus habet:
Matrem nempè Dei, terræ cœlique potentem,
Expressam folio, quæ tenet astra, breui. 10
Hanc, instar Labari rutilo gemmantis in auro,
Fert in procera cuspide parua manus.
Exultat Puer, & Marianus signifer ardet
Ad sacra iam socios ducere castra suos.
Ergo domo erumpit, pedibus locat impetus alas, 15
Perque vrbs notas aduolat ille vias:
Voce gradum sequitur, tenues geminatque per auras:
Mater io Verbi, Virgoque Mater io.
Accurrunt pueri, primosque in Virgine figunt
Obtutus: casu stantque stupentque nouo. 20
Tum linguis animisque fauent: subit athera clamor,
Classici & instar erat quod puerile tonat.

Nam-

Namque sequi plausu incipiunt vexilla ducemque
Virginis, & tenero quisque merere pede.
Risisset Mars virginea se armasse iuuenta, 25
Virgo ni belli maxima causa foret.
Ollis Nolascus subridens ore venusto:
Huic signo, ò comites, bella sacramus, ait.
Huic Albensis obest: virusque effundit vt anguis,
Et rabido sitiens vt canis ore latrat. 30
Lingua umbras iacit in signum fulgentius astris:
Vindicet os nostrum, quod mala lingua iacit.
Exeat ergo aliquis nostris ex ossibus vltor
Ardor, quo Diuæ restituatur honor.
Hæc ait, & dextra signum mirabile tollit, 35
Atque alacres animos agminis ille sui.
Continuò impubes acies nullo ordine fusa
It, talique implet carmine læta vias:
Viuat io Alma Parens, viuat præfulgida Virgo:
Nec ter io, sed io sepe triumphe canit. 40
Voce exultantum reboarunt tecta domorum:
Surgit & insolito scœmina virque sono.
Hic volat ad limen: citius tenet illa fenestram,
Promeruitque oculis obstupuisse prius.
Excipiunt plausu cuncum: & mirantur euntem 45
Cum duce, virginea sub simulachra Dea.
Nil oculi molles hauserant dulcius vnquam,
Estò pererrarint viuida prata rosas.
Latantur matres: natos nam quæque videbat,
Noscebatque simul voce habituque suos.

B 3

Hæc

Hæc ait, ille meus, meus ille est, altera, & inquit,
Filius: interdum gaudia matris habent.

Gloria quanta fuit pueris, ante ora parentum,
Ludere tam recte, tam pia signa sequit.

In duce sed maior, qui puro classica cantu
Mouit, & exemplo corda tenella suo:

Qui cellam traxit pueros ad Virginis arcem,
Quam bene tutari pectora casta decet:

Psalm. 8 Qui laudes, o Virgo tuas perfecit ab ore
Infantum, victus quo magis hostis eat. 60

Mat. 23. Nam velut in Solymis pueri, vi flaminis almi,
Sacrarunt Christo carmen Hofanna Deo;

Sic Puer à pueris iucunda voce Recaudi
Effecit Matris pura trophæa cani.

Tot mira in Puerò duce matrum turba notabat,
Quodque inter pueros sit puerile decus.

Vna tamen senior, quod præstat moribus, inquit,
Ipse vel hic ludus sat mihi testis erit.

Num tanti ingenij est, vana quod luditur aula?
Num cælo ludis militat illa suis?

Si Puer hic tumida mores didicisset ab aula;
Aut iaculo, aut certa perderet arte feras;

Aut galea tectus varios puerile per orbes
Prætumido phalæis duceret agmen equo.

Hinc aula vanum captaret nomen ab aura;
Aura quid est aula? Quidquid inane sonat,

At Puer Herous, clari velut incola Olympi,
Vel cælo mitti, vel trahit inde iocos.

LEMMA XIII.

*In Grandisilua Cistertij Monasterio, ad sanctiorem
educationem, Puer Nolascus sistitur. Post aliquot
Menses, valetudinis ergo, Tolosam in Comitissæ
auuncule sue palatia, transfertur: ubi plurima
imaginibus Deiparæ sacra, in odium Albi-
gensium, altaria erexit.*

Chloris adest, meritoq; venit Dea candida florum:
Annos vt numeret, florida Chloris adest.

Iam Puerò excultis vernarunt mensesibus atua
Bis quater, & croceis emicueret rosis:

Cum fuit hæc concors magnorum cura parentum, 5
Spes gnati ingentes tollere ad astra sui.

Allexitque illos virtus in flore tenello
Aucta nimis: cælo natus & ipse Puer.

Hinc fluidi cupiunt Christi de Pallade fontis
Surgentem vt florem celsior vnda riget. 10

Et fructus cultu ferat vberiore cupitos;
Quo sine, multoties fallit opimus ager.

Duci vt ad optatos posset res maxima fines:
Velle idem, & vna patris mens vtriusque fuit.

Noster amor patria, nostrisque penatibus absit: 15
Qui nobis cordi est, hic Puer, exul eat.

Dixæ adeo menti nihil ingemuere parentes:
Commoda, qui bonus est, non sibi querit amor.

Amula melliflui tunc Grandisilua Parentis
Magna florebat religione Patrum. 20

24 *Diagoges Diui Petri Nolasco*

Non siluæ Alcinoi certent: hæc cultior astra
Tangebatur pomis arboribusque suis.
Si canimus siluas, silua hæc sit Principe digna,
Qui dignus silua furculus esse potest.
Huc Puerum sistunt, ubi mira exempla videbat 25
Virtutum, sancto dignaque facta Polo.
Totque inter Patres, pius & Pater optimus Abbas,
Phyllirides Chiron huius Achillis erat.
Hoc monitore, ingens adolebat corpore virtus,
Pallas & in paruo: sed tamen illa magis: 30
Paruula nam pulchris viguit virtutibus ætas,
Ut Panchaia fragrat, floret ut Hybla thymo.
At Puer vitam, heu! inuidit & otia morbus,
Tàm bona, quàm nullis æquiparanda bonis.
Mitti ad se iubet, ut nouit, Comitissa Tolosæ. 35
Ingens & Puerum protinus aula capit.
Iam pridem optarat Pueri consortia dulcis:
Respondit votis nunc mala causa suis.
Illaque, ubi teneris excepit amoribus ægrum,
Prompta Machaoniæ currit ad artis opem. 40
Profuit hæc: febris, pallorque recessit ab ægro:
Et rediere genis lilia mista rosis.
Et Puer ad ludos redijt Charitesque decoras,
Quas Pietas illi grata magistra dabat:
Cuius & ingenium sacras imitatus & artes, 45
Iunxit adorandas grandis Apellis opes;
Virginis effigies chartis in pluribus alma,
Quæ sibi in Albensem numen & agmen erant.

Di:

Liber Primus. 25

Diua, spurce, vide, quam demens despicias vnam,
Quotquot in effigies ingeminarit amor: 50
Sanctus amor Pueri, cui ludi ingrata fuisti
Causa boni; at corio lustrat ille tuo.
Te petit his armis: læsa exitiumque minatur
Bellona: sed erunt bella gerenda domi.
Illustris proceres tolerabat auuncula Gallos 55
Comiter ad magnas sæpe venire domos:
Quos Puer Albeni noscebat face madentes,
Nec tulit: introitus his parat esse graues.
Obsidet en portas magnæ fortissimus aula
Miles, & obfirmat, terribileque facit: 60
Cuilibet effigiem appendit nam Virginis vnam,
Ornatu ad cultus conueniente pios:
Tum Diua erexit puerili altaria ritu,
Sacrauitque aris omne cubile suis.
Virginis effigie nul non radiabat in aula, 65
Et sacer infusus per loca cuncta metus.
Mi Puer, hæc spectas placido, inquit, auuncula vultu:
Per te virgineus sunt mea tecta tholus.
Omnis verna domus ludum veneratur herilem:
Dat grates Pueri: Virgini & ille refert. 70
At videt Albensis, subitusque in limine pallor
Occupat ora metu: pelique animusque labant:
Nec spectare ferunt effulgens lumina limen;
Virgo oculos, ceu Sol, sic fugat alma malos.
Gens inimica, fuge: armata est in limine Pallas: 75
Atria Gorgoneo Virgo furore tenet.

Nec

Nec locus est sine Morte tibi, quo lumina vertas:

Palladium, vt pereas, Ægida vbique vides.

DIAGOGES
DIVI PETRI NOLASCO
LIBER SECVNDVS.

CAPUT I. *De Nolasco inuentute, & fortissimi-
mis gestis.*

LEMMA I.

*Nolasco, superatis matris & suorum suasionibus,
spondet se Deo Virginem seruaturum. Diuinus Spon-
sus, odore implens cubile cœlitus emisso, spiri-
tuale coniugium acceptat.*

CLara ter, vt Phæbus, Nolasco lustra peregit,

Imum perlustrans æthereumque globum.

Blandus amansque sui iam flerat funera Patris,

Et matris mæstas terferat ipse genas.

Filius hic potuit viduæ releuare dolorem,

Raptum vincebat qui probitate virum.

Tum

Tum mater tantæ domui, generique putauit

Vile, quod iuuenem nectat honestus Hymen.

Quem sic ausa loqui: Thalamis te, meque nepotum

Spe fausta, ò fœlix nate, virere decet. 10

Te quoque nobilitas generum sibi Gallica clarum

Sanguine, diuitijs, moribus, ore, cupit.

His tu cerne super: Neque enim sententia matris,

Nati ius violans, Matris amantis erit.

Audijt, & roseo ceu virgo apparuit ore, 15

Candida cœlesti lilia mente fouens.

Nox erat, & tacitas errabat luna per umbras,

In curru gemini vecta volantis equi:

Tunc iuuenis, solitos pius expectatus ad Hymnos,

Postquam humiles puro fuderat ore preces; 20

Hæc agitat secum: Quid habet, scio, blanda meorum,

Quid pretij charæ suada Parentis habet.

Est aliquid pater esse, satisque est dulce vocari,

Cum blaso garrit paruulus ore, Pater.

Ille suis tradit vitalem lampada natis, 25

Qua permansurum currat in orbe genus.

Et Deus ipse Parens est, a quo Filius vna

Differt persona: cætera Patris habet.

Pars quoque lætitiæ, nec contemnenda videtur,

Quæque potest placidos reddere sola thoros: 30

Si vitis veluti lapidis fœcunda racemis,

Quæ Methymnæo consita floret agro:

Sic vxor dulcis penetrabilibus abdita, pulchræ

Exhilaret grato prolis honore virum;

Tum

28 *Diagoges Dni Petri Nolasco*

Tum quoque Palladiæ sicut noua germina oliuæ, 38

Quæ pulchro in campis ordine culta virent:

Sic pueri mensam, patrisque simillima proles,

Stent circum, utque orbis florea ferta sui.

Et tu, conubij seruato iure fidelis,

Accendis sacras cœlo, Hymenæe, faces: 40

Joan. 2.

Felix, cui primum Christus mirabile fecit,

Dulciaque in vini pocula vertit aquas.

Cætera nil curo. Quid habent concessa voluptas,

Pulchræ vxoris amor, prolis amorque bonæ?

Mollia, Paulus ait, mordentes pectora curas; 45

Cecin. 7

His bona Virginitas, ut monet ille, caret.

Ille micat terris, credo, peregrina sub istis:

Terra tamen celebrant nomen & astra suum.

Amplior est virtus, vno nec cingitur orbe,

Quamquam sidereo regnat in orbe magis. 50

Nullus ibi socialis amor scdusque maritum:

Virginitas cœlum cum Ioue sola tenet.

Par genere est superis: sic illos moribus æquat,

Angelus ut possit, possit ut esse Deus.

Hac ego nil melius, nil dulcius esse putarim, 55

Quæ me coniungit cœlibe mente Deo.

Pau. ibi.

Quæ non me terræ curis discindit Olympo,

Ut sunt sollicito subdita colla iugo.

Tantum Virginitas cœlo peramabilis almo

Excedit tædas pactaque iura thori: 60

Quantum ales Iouis, expansis ad sidera plumis,

Tristem, quæ dno carcere torpet, auem;

Quant

Liber Secundus:

29

Quantum liber homo detentum compede seruum,

Quantum flamma volans flammea ligna foci.

Me nõ, mollis Hymen, nõ me tua castra tenebunt: 65

Velox virginea sub duce miles eo.

Ille instar Parthi superat fugientis ab hoste,

Et Cypria temnit pallia tacta manu.

Gen. 32

Nõ sequar hanc, quã Christus amat de Virgine natus:

Quid mihi casta Venus? Plus mihi nulla Venus. 70

Hæc iuuenis pura tractabat mente pudicus,

Qua desponsa Deo pectora, seque dabat:

Cum subito (mirum!) diuina fragrantia circum

Ambrosia castum nube cubile replet.

Qualis odor fuerit diuus, non exprimet vnquam 75

Diues odoriferis Indus Arabique modis:

Nec pinguis Panchaia, suo nec thure Sabæus

Mollis, suaue nimis cinnama nec quod olent:

Quod nec amomum, nec sudantia balsama spirant,

Nec castiæ virides, gutta, croculque ruber: 80

Nec quod myrrha gemit, ridens quod fragrat achatus,

Quod neque tymbrae halant, lilia, caltha, rosa.

Nil datis heu! flores terrenum præter adorem,

Nil succi suaues præter oletis humum!

®

Ille odor è cœlo cœlum spirabat amænum, 85

Et patuit sacro sponso odore Deus.

Quam benè inhalauit diuina fragrantia signum!

Pronuba virgineo conuenit illa thoro.

Hanc virgo olfecit casto Basilisa marito

Nupta: Quis hic odor est, inquit, & vnde venit? 90

Suri. in
vir B. lu
lia. Mar.

Hæc

30 *Diagoges Diui Petri Nolascō*

Hanc propter spirat noster, mi sponsa, fragrantēs;

Sponsus ait, flores grataque amoma thorus.

Caec. i.

Et sponsi flores, & amant vnguenta puellā,

Ponē sequi, & fufus currere cogit odor.

Ō pulchras animas! quibus & Nolascus adhæsit, 95

Ad Christi æthero tractus odore faces.

LEMMA II.

*Nolascus aduersus Albigenfes sub Comite Simonē
Monfortio meret. Ab eo signifer præficitur. Ex eius
verò vexillo Virgo Mater, quam in eo religioſe
appinxerat, mirè fulgurat funditque
hostes.*

UT belli signum Romana percitus hostes

Summus in Albenses extulit arce Pater:

Muniit vtque virum crucis inclyta pectora signo;

Vtque fuit lectus dux pia ad arma Simon:

Extemplo Nolascus iter generosus adornat 5

Ad cruce signatos, ad sacra castra crucis.

Stat memor ipse sui: Puer & quæ prælia lufit,

Nunc iuuenis forti seria Marte gerit.

Ergo inuectus equo, cinctusque nitentibus armis, 10

Sifit se castris, sic loquiturque ducem:

Maxime Christi adum ductor, fortissime Princeps,

Qui gentilicio nomine robur habes:

Me belli bona caufa trahit, vexilla requiro,

Sub quæ Verbiparæ Virginis vltor ero.

Quin

Liber Secundus.

31

Quin dolor impuros me impellit iustus in hostes, 15

Aufos & Matrem lædere & ore Deum.

Pulſque nefasque vomunt: infestat virus Olympum:

Illos impietas, scæda Venusque, regunt.

Non patior, feruet deuota pectus in ira:

Tu cæli es clypeus: me tua castra iuuant. 20

Me me militiæ, castrisque adſcribe ſacratīs:

Virginis in caufa non male miles ero:

Illa mihi vires dabit, & ſeruabor ab ipſa;

Pro qua (facta velint) eſt mihi dulce mori.

Arrecta iuuenem Monfortius audiit aure, 25

Corpore præſtantem, verbo animoque pium:

Cuius præclaro rutilans in ſanguine virtus

Nota erat, & valido copula grata duci;

Miraturque illum cognata in viscera ferrum

Spontè Tolofani ſtringere velle ducis. 30

At iuuenis clarò nil curat ſanguine iunctos,

Quos ſibi non Chriſti iungeret vna Fides:

Hiſque animaduertiſis, Mariani nominis, inquit,

Ō iuuenis, vindex, vt puto, dexter eris.

Omne ſub tanto, pro Virgine ſignifer eſto: 35

Hæc tibi virgineus præmia donat amor.

Cui Nolascus ait: ſcio, dux fortiffime, dignas

Quod tanto ad grates munere, reddor inops.

Sed quia non poſſum, deſit ne gratia factò,

Iam Virgò pro me, quæ tibi ſoluat, erit. 40

Ō mihi quantus honor ſub te meruiſſe Mariæ!

Te ducè, quod poſſim ſignifer eſſe ſuaſ!

Hæc

32 *Diagoges Diui Petri Nolasci*

Hæc fatus, fert has solas in pectore voces:
 Fulgeat in signis Virgo decora meis.
 Nec mora, Virgo Parès depingitur arte Minervæ, 45
 Cui Puer in manibus dulcè sedebat onus:
 Gemmisque, ut cælum stellis, radiabat & auro,
 Oris maiestas æmula folis erat,
 Indita vexillo virtus, aciesque tremenda,
 Illicò virgineo numine visa fuit. 50
 Adfuit ecce dies, aciesque vocavit ad arma,
 Terribilique duces buccina rauca sono,
 Impia vix poterat latus capere agmina campus,
 Cum paruum haud pollent castra replere crucis.
 Heu dolor! errorem semper plerique sequuntur; 55
 At tibi, Crux, segnes paruaque turba sumus.
 Nil tamen est numerus, nil impiaque agmina, fudit
 Numine tot cuneos parua iuuante manus.
 Iratum cum Matre Deum sensere Cadurci:
 Insenso pœnas Marte luere duces. 60
 Corpora multa virum strauit Monfortius heros,
 Multa sui: Albenſi sanguine fluxit humus.
 Extremum tandem exitium Nolasceus adauxit,
 Dum sic vexilli numina sancta rogat:
 Cælica Virgo, pijs dextra succurre potenti, 65
 Auxilium ò nostrum, Tuque, Puerque tuus.
 Albenſes prosterne manus: qui mordicus hostes
 Se dixere tuos, iam meruere necem.
 Audijt orantem Virgo: vexillaque miris
 Pulchræ ardere Deæ visa repente modis. 70

Di-

Liber Secundus:

33

Diraque flammanti vultu, indignataque in hostes
 Ex oculis torſit flammea tela ſuis.
 Hostiles ſtupuerè acies: cæcæque coruſcæ
 Luce ruerè ſolo: morte ruerè noua.
 Nolaſcus quocumque volat, fert Virginis iras,
 Inque hoſtes meritas fulminat enſe neces.
 Ille, & Virgo ſimul, partito munere pugnæ,
 Hoſtem conſciunt: hic ferit, illa necat.
 Sic quoque Virgo ſuo victrix in milite pugnat,
 Miles & in forti Virgine vincit, ouat. 76

LEMMA III.

Moritur Nolaſci mater. Sanè ille expiationem præcurans maternam, plus ei miſericordiæ operibus, quàm pompis parentat luctuoſis. Poſt, cognatis thori Sacramentum ſuadentibus, victor reſiſtit, ſuæ virginittatis aſſertor.

Heu dolor! ille aberat, morbiſque ignarus acerbi,
 Qui parat in matris triſtia fata caput,
 At ſibi, dira quidem, cita venit epiſtola, dicens:
 Mater, quam tenerè depèris, agra iacet,
 Ergo nunc aliſ velocibus vtere amoris;
 Mox pro matre tibi triſte cadaver erit.
 Legit, & expauit, ſubito exanimiſque ruiſſet,
 Si non fixa Deo mēns animuſque foret,
 Firmius inde pati, ſæuim didicitque dolorem
 Frangere, diuino ſubditus arbitrio.

70
 Quid

34 *Diagoges Diui Petri Nolasci*

Quid nostris melius, vel quid magis vtile, votis;
 Quàm si illis fuerit regula sola Deus:
 Sic fultus iuuenis volat, & subit atria matris
 Tristia, & à morbo languida facta suo.
 In lectum prope erat mæstum pallore iacentis: 15
 Numquid, mors vbi adest, aurea fulera nitent?
 Tum prior (heu nato vocem dolor abstulit ingens!)
 Venisti, ò fili, gaudeo, mater ait.
 Hoc mihi solamen, si pro me sedulus ores:
 Nostraque sint nati lumina clausa manu. 20
 Vnicus ipse es rerum hæres ex alle mearum:
 Vnicus & tecum sic mihi pauper erit.
 Tu, fili, non perdis opes, sed condis Olympo:
 Illuc susceptas portat egena manus.
 Sed iam, ait, ò Jesus. Dulci que in nomine vitam, 25
 Et vitæ posuit verba canora piæ.
 O quantos gemitus suppressit pectore in imo
 Filius, vt matrem corpus inane vider!
 Sed non mæsta suos clauserunt lumina fontes:
 Purpureas merisit flebilis vnda genas. 30
 Quid dixi: à chara petij quæ iussa parente?
 Sic se, ait, inculans: fletque doletque magis.
 Tum mistis concussa sonat plangoribus aula:
 Serui, inopes, famulæ, virgo, puerque, gemunt.
 Quid mirum dominæ lachrimatiæ lumina donet 35
 Hi, quibus extensas obtulit illa manus.
 Non caret eximia Pietas post funera laude:
 Gratia apud memores non peritura manet.

Ne

Liber Secundus.

35

Nè flete, ò miseri, extinctam; nam viscera matris
 Cesserunt nato dulcius auèta suo. 40
 Viuit adhuc, vobisque pius dum vixerit hæres;
 Vivet; qui vestræ nec morietur opi.
 Er modò non tristis funestat tecta cupressus:
 Non Picea, aut Pinus figitur ante domum,
 Vt speretis opem, absumptam nec morte putetis; 45
 Illæ equidem sectæ stirpe virente carent,
 Quin vos, dilectæ magis acceptanda parenti,
 Quæ parat ille modò funera, forte latet.
 Quàm sacra erunt, video. Non illis tibia mæstos
 Funebri ad luctus est adhibenda sonos. 50
 Non illis aderit ficti bene conscia planctus
 Præfica: non falsis nœnia multa modis.
 Plurima non equidem corpus decorabit imago
 In lectis veterum præuia & alta Patrum.
 Hoc gentile decus damnatis fauerit Orco 55
 Manibus: hæc Strygios fouerit aura rogos.
 Gratiôr, & cælo, & materno pompa sepulchro
 Est, Nolascus ait, suppeditatus inops.
 Ergo inopum mæstis non velat tempora ramis;
 Veste sed aptata languida membra tegit: 60
 Et donis fusa cumulat Pietate misellos;
 Dotatos mittit virginosque choros.
 His animam matris mundaram reddit Olympo:
 His quoque ab igne manet culpa redempta truci. 65
 Tales sunt eleemosinæ alto à numine vires:
 Illa fouet miseros: dantibus illa fauet.

C 2

In-

36 *Diagoges Diui Petri Nolasci*

Insuper ad matris veniam hostia saepe leuatur
 Vna, Sacerdotum non tmerata manu.
 A nostris tumultis procul, ò procul, este prophani
 Nam Deus, ille Deus, victima Christus adest. 70
 Iam pius exequijs Nolascus ritè solutus,
 Composito matris marmore vbi ossa cubent,
 Molliter & iaceant, placidaque in pace quiescant,
 In rectum pompa se comitante redit.
 Praeque oculis morientis habès pia iussa parètis: 75
 Occupet astra, Deum supplice voce rogat.
 Matris vt est memor, oblitus nec pauperis vnquam:
 Pœne vtriuque quidem par sibi cura subit.
 At postquam mora, siqua satis, concessa dolori est,
 Sunt procul atque tuæ iam, Libitina, faces. 80
 Cognati in casto Nolasci pectore tadas
 Inflammarè volunt, blande Hymenæe, tuas.
 Sed malè consilium cedit: frustra omnia tentant:
 Nec vanè est illis alea iacta semel.
 Namque vt, cù ventis quatitur Borealibus arbor, 85
 Cœlumque aspectans vertice, firma manet:
 Sic stat mens iuuenis verbis immota suorum,
 Puraque cœlestis gaudia lucis amat.
 Solis ad exemplum pellit consortia noctis,
 Vultque pudicitia sit sine nube dies. 90
 In se ipso nihil ipse velit, quod pronuba poscat
 Pactis Juno thoris: vel quod adurat Amor.
 Cur aras audetis, ait, contingere sacras?
 Nonne Deo votus me me holocausta dedi?

Non

Liber Secundus.

37

Nō me pulchra mouet proles: nō pulchrior vxor 95
 Prole mouet: decor hic languet, vt ille rosa.
 Me neque diuitiæ Cræsi, nec splendor auorum;
 Illæ addunt curas: fascinat ilte viros,
 Non amo virgo genus: misto non ducor amore:
 Angelico in terris degere more libet. 100
 His paucis presit delinimenta suorum,
 Non secus ac nebulas pulcher Apollo fugat.

LEMMATA IV.

Nolascus, vendito amplissimo patrimonio, cuius pretium postea ipse in eorum libertatem converteret: Patriam, Albigensium flammis flagrantem, auroque lares, ceteroque sibi impense dulces & amabiles, pius & fortissimus Fidei miles relinquit.

O Iuuenis fœlix, heroo carmine digne,
 Et merita Diuis nunc celebrande lyra.
 Sic tua diuino grandescunt Pneumate gesta,
 Vt lauros superes miraque facta Patrum.
 Quid tu quod placeat Superis, non feruidus ausis? 5
 Cum Patria dulces deseris ecce lares.
 Hoc fecere alij: multò Vr, natale solumque,
 Promptus credentum liquerat antè Pater,
 Quem non dulce genus, nec amor, moresque suorum,
 Iussa fugæ implementem detinere sacra. 10

C 3

Vos

Mare. 3. Vos quoque, buileni proceres, ad iussa Magistr
 Luc. 6. Carpitæ æthereum prima vocantis iter.
 Nec patrem modò, sed fortunæ retia parua
 Math. 4. Linqvitis, exuti sanguine & arte simul.
 Cur alios memorem, cum sis, Nolascæ, virorum 15
 Summa mihi, extorres quos Deus ipse vocat?
 Quin te Thariades, cui primo est gloria tanta,
 Exilio victum sentiet esse tuo.
 Exulat ille Dei promissis captus ab altis:
 Te Deus haud donis pollicitivæ trahit, 20
 Ille ibat sobolis, quam stellis computet almîs,
 Dictus veraci numinis ore Pater.
 At tibi, fiderea quamvis non prole carebis,
 Nil canitur, releves quo quasi falce fugam.
 Gen. 11. Ille Haran redijt chari post funera Tharæ, 25
 Hæres iamque patris non remeavit inops,
 Tu fugis ah patriam, vt fias de diuite pauper;
 In patriam, ipse scio, non rediturus, abis.
 Nunc illi cum rete reliquimus omnia iactent;
 Mat. 19. Tu Nolascæ, rogo, linquere plura vales? 30
 An bene non dubito? Ecce Deus tibi, diuite cornu,
 Non claufas inopi prouidus auxit opes.
 Vix pingues numerare greges armenta que possis,
 Iugera vix curuo vomere culta tuo.
 Vix dulces latices Bachique oleaque Mineruæ, 35
 Quæque replet flauens horrea magna Ceres.
 Tem pulchras vestes, ostroque aulaa superbo,
 Et quod Pactolus iactat, & vnda Tagi.

Adde

Adde aulam auratis nitidam laquearibus, & quæ
 Magna per antiquos stemmata ducit auos. 40
 Non hæc parua quidem ambitiosis: omnia linqvis
 Ipse tamen, cœli dum meliora petis.
 Atqui illi cum rete reliquisse omnia certant:
 Retia sunt miseris scilicet orbis opes.
 Ergo abis immotus lachrimis precibusque tuorū, 45
 Quos genus, & dulcis quos tibi iunxit amor.
 Fles tamen, amplexansque tuos, ostendis amorem:
 Et mora in amplexu signa doloris habet.
 Flenisque ais, ò Patria, ò quondam firmissima Christo;
 Num Christi impuro sub duce castra fugis! 50
 Quis te non fugiat pius? heu peioribus ardes,
 Quam fuerit Danais Ilios vsta, rogis!
 Deteriorque Sinon, nigrum quem prodidit Albis,
 Orco tot mentes arte dolique vouet.
 Te sequor admonitū, Fidei dux, numine ab almo 55
 Chaldæis patriæ moribus ire procul.
 Nunc ergo socij, charique valete propinqui:
 Vosque bona à falsis carpite mente fugam.
 Ibitis vnanimis, Fidei quò duxerit astrum,
 Mecum per terras, per freta; dixit, abit. 60
 Protinus alta inopis percussit sidera clamor,
 Heu Mæcenatem flentis abisse suum.
 Pullaque sideribus gemitu vicina Pyrene,
 Dicitur illachrimans ingeminasse sonos.
 Tum cum pauperibus tenues fleuere myricæ, 65
 Palloremque auxit tristis oliua suum.

C 4

A

40 *Diagoges Diui Petri Nolasci*

A lachrymis sallos fluxisse, simulque calentes,
Obstupuit latices ipse Garumna suos.
Et flores iuuenem proprio languore notarunt
Ereptum campis, Gallia culta, tuis. 79
Ereptum auxilium miseris, hilaremque datorem,
Et tibi fle ciuem, maesta Tolosa, pium.
At sibi translato gaudebit fidere Iberus,
Et dicet caelo iam meliore frui.

CAP. II. *De Nolasci voto, & alijs Misericordiae operibus.*

LEMMA V.

Nolascus caeleste Diuæ Virginis simulachrum, certum
montis Serrati numen, voti reus visitat. Ibi variè
pulsatur à Dæmone: sed enim vi: tor diuinis rescitur
visionibus, inter quas caelestis Ierusalem sibi apparet,
voce hac inde ad aures suas elapsa: In domo
Patris mei mansiones mul-
tae sunt.

UT morsum virusque fugit læthale viator,
A cane quod rabida, vel truci ab angue timet;
Sic pestem fugiens patriæ miserabilis ibat
Nolascus, vomitu quam spuit Hydra fero,
Grata Deo tamen intermiscet gaudia luctu,
Dispar & affectus prædicat esse pium.
Nam modò liber, uti pueri à fornace furenti,
Dulce Deo carmen cum tribus ille canit.

Liber Secundus.

Et fuget modò, quod Christo Pastore reiecto,
Horrendo patriam deuoret ore lupus. 10
Sic ibat patriæ memor: inceptumque secunda,
Ipse exul fœlix, alite currit iter.
Nempe viam Jessæa demonstrante columba,
Quæ decor est cœli, pulcer & orbis amor:
Quam Nolascus amat dulci sub nomine matris: 15
Quem sic ut natum dulciter illa regit,
Ergo reus voti, puras ad Virginis aras
Deuota supplex mente graduque volat.
Saxa vbi Serrati montis veneranda refurgunt,
Hospitioque Deæ numinis instar habent. 20
Ut pius accessit Nolascus montis ad ima,
Sanctior igniferum Mose vidente rubum,
Terga celer fumantis equi phalerata relinquit,
Numinis & plenam pronus adorat humum.
Tum iuga sacrati conscendit dum ardua montis, 25
Excelsis præfert vrbibus illa pius.
Namque placet, quod fixa sedent, vultuque supino,
Et tacito scandunt quod simul astra gradu.
Quodque ibi caelestes posuere cubilia curæ
Saxa inter, tumidis non habitanda procis. 30
Fœlices animas, quibus hæc dedit atria Virgo,
Et quibus est, inquit, querere cura Deum!
Iam procul à vitijs, meliorem habitatis Olympum,
Et caput humanis exeruistis aquis.
Sanctæque sobrietas sublimia pectora pascit, 35
Ut cœli alloquijs delicijsque vacent.

Exod. 31

Christi Paupertas votis quæ sita refulget:
 Nulla hic ambitio est, nec tibi Pluto locus.
 Sic cælum, Benedicte Pater, tua clara propago
 Scandit, & innocuam signat ad astra viam. 40
 Hæc bona dum secum laudat virtutis amator,
 Se montis cliuum iam superasse videt.
 Panditur in medio domus, almæ regia Matris,
 Virgo vbi Phæbeo longius orbe micat.
 Quos non illa fouet populos fulgore salubri? 45
 Cimmeriæ gentes hac neque luce vacant.
 Vt vidit, præstat postes, atque oscula figit
 Lætus, & in primo limine ritè pius.
 Sed tum virgineis qualis se præbuit aris,
 Ore, oculis, palmis, supplice quouè genu, 50
 Vix proferre queam. Num sic sacra agmina adorant
 Illum, quem tellus, pontus, & astra timent?
 Aut tibi, Virgo, Deum quæ nostri sanguinis edis,
 Submitunt alas officiosa suas?
 Sic puto, sic: Nolascus adest in Virginis æde: 55
 Cælicolum mores æmulus ipse refert.
 Quis videat, tenero iaculet quas corde sagittas?
 Vel tibi, Virgo, pias fundat ab ore preces?
 Sed mihi, qui modo vatem ago, diuinare licebit:
 Quin me occulta Patris verba docebit amor. 60
 O Mater tu sola mihi, cui ego filius, inquit,
 Si faueas votis, intimus esse velim.
 Da semper splendente tuo me sidere duci,
 A patria profugæ dirige vela ratis.

Te sine, quò tendam? sorbebit me ima Charybdis. 65
 Et trahet in rabidos Scylla dolosa lupos.
 Te sine, nil gratum ipse Deo incepturus adibo,
 Nec minimum potero ducere laudis opus.
 Tu fida interpretæ Nati, tu conscia mentis;
 Quo sibi plus placeam, quid velit, Alma, doce? 70
 Vt ceruus stimulante siti petit anxius vndas:
 Sic ego, sic sitiens, opto placere Deo.
 Quos ferar in fontes? nunc nunc quibus obruar vndis?
 Tu, Virgo, illimis fonsque perennis ades.
 Hanc extingue sitim: pateat nunc semita vitæ 75
 Tuta meæ, vadam ne pede sponsa vago.
 Præterea captis dulce è sis Virgo leuamen:
 Non leuis hæc certè est altera cura mihi.
 Audio nam gemitus, Libycæ strepitumque catenæ,
 Heu tibi quam proprias, Virgo, premétis oues. 80
 Da vires, expone modos, ergastula frangam,
 Restituam caulæ pignora chara tuæ.
 Auspice te quid ego metuum? Non verbera Mauri
 Sæua feri, aut longa vincla ferenda nece.
 Tales dum versat iuuenis cum Virgine curas, 85
 Pectoreque exceptas confouet illa suo:
 Nox venit densa inuoluens caliginè montem;
 Luna, lates: comites astraque pulchra tui:
 Ecce vigil, Stygijsque obductus Lucifer vmbri,
 Auroræ sedes audet adire sacras. 90
 Excubias noctis Nolascus agebat in illis,
 Tartareo miles non minus hoste vigil.

44 *Diagoges Diui Petri Nolasci*

Hostis adest, inquit, Nam cur mentem occupat auris?

Cur me fallaces diuitiaequae vocant?

Cur mihi se Patriae obiectat lugentis imago? 95

Cur domus alta Partum squalida saepe subit?

Ora propinquorum videor cur cernere maesta?

Cur querulos comitum percipere aure sonos?

Cur thalamus, proles, spes, gloria nominis ingens,

Purpura, me fasces, vitaeque blanda petunt? 100

Sat fuerit spreuisse semel: rursus ora relictis

Reddere, deformi non leuitate caret.

Si retrò aspiciam, caelo iam dicar ineptus:

Respicit ut qui aliò, non bene aratra regit.

Qui modò res fugi, vanis rerù impetor umbris? 105

Num me Sirenum vincere imago potest?

Ah frustra. Sed Virgo faue, tua munera posco:

Sauior in me hostis flamma tela iacit.

Quod genus hoc ignis, quo quantò blandiùs vrò,

Tantò mens horret saeva pericla magis? 110

Omnia quid fugisse iuuat, dum corpore mansi,

Hostem intra miseræ tecta fouente domus.

Gen. 39. Inuideo, almae Iosephi, haesit nam vestibus ignis,

Et licò in flammis tegmine, liber abis.

Sed quod ego posuì, scapulis sine veste relictis, 115

Dira hostem in fragili verbera carne prement.

Haud mora, nota Heros vertens in se arma pudicus,

Ingeminat forti densa flagella manu.

Caesaque sanguineo crepitant sub verbera terga:

It cruor, & iactas delet ab hoste faces, 120

Proh

Liber Secundus.

45

Proh dolor! hostis ait: Iuuenis diuerberat Orcum;

Et vindex lauros ara Pudoris habet.

Sanguine sic fuso teter compescitur æstus:

Quid moror? Illecebras sic caro cauta fugat.

Hoste triumphato, Nolasci conscia virtus, 125

Ad grates supplex ora manusque leuat.

Horrida quod vici, tibi debeo, prælia, Virgo:

Et tibi, ait, bis io terque triumpho cano.

Sic ego certabam, ut te præsens numen haberem:

Sic, tuæ ut aræ essent tuta Palæstra mihi. 130

Sic, armata mihi posses ut mater haberi:

Sic, ut ego videar filius esse tuus.

Me quoque perflarunt luctantem dulciter aurae,

Flaminis illius munera celsa Dei.

Ergo nihil feci, solusque est victor habendus, 135

Virgo, Deus: per te, qui mihi dona dedit.

Has humili iuuenis referebat pectore grates,

Noxque sibi visa est ad pia vota breuis.

Noster amat Deus, ut concedat, saepe rogari:

Arsidua extorquent dona superna preces. 140

Perque dies noctesque nouem, ipse ad Virginis aras

Nolascus iusto flagitat ore frequens.

Quem Deus interdum leuat ad commercia Diuum 145

Dulcia, siderei multa docetque Poli.

Virginis interdum roseo dependet ab ore;

O felix, quem sic cælica cura beat!

Interque hæc iucunda sui solatia cordis,

Mulserunt animum talia visa suum,

Vrbs

Apos. 11

Vrbs illi, sine sole micans, apparuit alma,
Verius Elysium, magna, capaxque Dei: 16d

Aurea moles, perspicuoque simillima vitro,
Quadra quoque, & mirè partibus æqua suis.

Quam muris circum viridis cingebat Jaspis:
Cui sedem stabilem gemmea fulcra dabant.

Ex margaritis totidem, duodena nitebant 16f,
Ostia, & ad cunctas Orbis aperta plagas.

Innumeralque suo gentes fulgore trahebant,
Per varios tractus, difficileque vias.

Cœlica dum iuuenem faciebat imago beatum,
Lætitiæ hos plenos excipit aure tonos. 170

Ioan. 14

Pone metus, fili; Multas, sedesque perennes,
Seruis clara mei regia Patris habet.

Tum subito in medijs auresque oculosque reliquit
Fœlix delicijs vox & imago suos.

J, iuuenis, quacumque Deus te ducit euntem; 17f,
Tutus abis, multis itur ad astra modis.

Hoc te, nil dubites, patefactaque limina cœli
Bisfena, & dulcis vox tibi missa monent.

LEM-

LEMMA VI.

Nolascus, fausto adorata Virginis fidere, recta Barcinonem proficiscitur. A Petro secundo Aragonum Rege, cognito eius aduentu, & præclaro sanguine, honorifice exceptus, ciuitate donatur. Opes, quas ex vendito patrimonio congesserat, in redimendis captiuis, & alijs Charitatis & misericordiæ operibus sanctissime expendit.

IAm decies Aurora nigras discusserat umbras,
Ducens Serrati per iuga montis equos:
Cum te, dulcior ò terris Auroras, salutat
Numine Nolascus iussus abire tuo.
Vixque tuis, ò Virgo, potest atuellier aris:
Ut puer in matris pectore, talis inest. 5
Ergo ait, Alma, feror quò me tua lumina vertunt:
Sum tibi ego Clytie: tu mihi Phœbus ades.
Est vrbs Lalatano dicta Fauentia tractu
Quondam, nunc geminis Barcino nota Polis. 10
Cui sedem donat spaciofo in littore Pontus,
Veliulisque latus lambere gaudet aquis.
Cuius pingue solum fœcundo Batulus amne,
Et Rubricati grandior vnda rigat:
Clara vbi nobilitas, morumque modestia certant, 15
Et Christi, si vsquam est, hic benè tuta Fides.
Virginis hanc nutu venit Nolascus in vrbe,
Nec fato potuit prosperiore loci.

Bar-

48 *Diagoges Diui Petri Nolasci*

Barcino, concessum si grata fateris honorem:
 Hoc tibi, iam dices, debeo, Virgo, decus. 26
 Bellica te partis exornat gloria lauris:
 Hospite ab hoc vno gloria maior erit.
 Fas vati certis, quod erit, prædicere verbis:
 Huic pones aras in tua vota pias:
 Interque Indigetes precibus venerabere prima, 27
 Quem Diuum in terris experiere prior.
 Nata tuis laribus cantabit Fama per orbem
 Facta viri, notas pauperibusque manus.
 At non auratis per portas curribus intrat
 Ille altus, strepitu vel famulante, tuas. 30
 Et poterat, si se fastoso subderet auro,
 Vel cuperet generis ducere signa sui.
 Nam prædiues opum, moneo, tua limina tangit,
 Esto breui hæc eadem limina tanget inops.
 Non locuples venit vt venales querat honores: 31
 (Heu malè virtutis præmia nummus habet)
 Aut auidus miseris merces, vel fœneret aurum,
 Quo repleat curuas consceleretque manus.
 Impius aut vinceta velut meretur Achabus,
 Inferat vt domui florea rura suæ. 40
 Celsa sibi aut Pario surgant de marmore tecta,
 Et laqueare auro fulgeat, ornet ebur.
 Aut mandet ventis incerta per æquora merces
 Infano vectas dulcis amore lucri.
 Aut generum cupidi possint ambire parentes: 45
 Aut sibi amicitias sportula multa pareat;

Non

Liber Secundus

49

Non ita, sed cupidus cælli mercator Olympi
 Sola per ille suas sidera mutat opes:
 Ceu mereatoris gemmas trahit impigra cauti
 Nauis Erythreas non breue mensa fretum. 50
 Vix pede te fausto facilis penetrauerat hospes,
 Cum miseris largam fundere cœpit opem.
 Illa, non ægri, non quos custodia frænât
 Digna, carent: Prodest omnibus æqua manus.
 Quin mox è Maurâ seruatos compede ciues, 55
 Inque tuos victor deferet ipse lares.
 Ceu subitò nubes sitienti diues in æstu
 Languida largifluis imbribus arua rigat:
 Deccurrunt riui: prodest & messibus imber,
 Extincta redeunt & sata læta siti. 60
 Sic placidum Nolascus adest solamen egenis,
 Rebus & afflictis missa repente salus.
 It fama extemplo læto per compita vultu,
 Hospitis & Charites ora manusque refert:
 Qui sit in extetnos studio maiore benignus, 65
 Quam pius in fratres vel Proculeius erat.
 Tum celer ad Regem pennas detorquet Iberum,
 Illeque, quem celebrat, mandat adesse virum
 Vt stetit, audito Nolasci nomine, Regi
 Stirps generosa patet, nec magis ille rogat. 70
 At iuuenis, cui se firmum promittit Achillem,
 Cum virtute nitens laudat amatque gemas.
 Vtque magis faueat: Nostra donaberis, inquit,
 Vrbe: boni poteris ciuis honore frui.

Procijs

50

55

60

65

70

D

Gau-

Gaude ciue nouo, tibi que ipsi, Barcino, plaude: 75

Iam tuus est ciuis, qui tuus hospes erat.

Quem licet esse suum decanter Gallia natum,

Sorti erit, ut par est, inuida facta tuae.

Illa dedit cunas Pueri virtute nitentes;

Tu dabis at cuius fortia gesta pij.

Indolis ille bona velut arbor venit ab illa:

Nunc tibi translatus fertilis arbor erit.

Consulo (nec res est ingrata) Fauentia nomen,

Dum nouus est ciuis, Barcino, fume vetus.

Hospite ab excepto dicta est Saturnia tellus,

Et Latium, tutus quod latet, ille vocat.

Ite tuus fauet, & miseris feret usque fauorem,

Cur non restituet, quod tibi nomen erat?

LEMMA VII.

Nolascus in subleuandis alienis miseris, aliger & pius, Valentiam petit, a Mauris tunc temporis occupatam. Ex inmanibus eorum ergastulis amplius trecentum Christianos in libertatem proprijs expensis asserit, Barcinonemque traducit.

Pectore Dius Amor Nolasci ardebat in alto,

Coraque vix poterant enthea ferre Deum.

Ad sublime urgebat opus, quo dulcius vllum,

Esse nequit iuueni, resve cupita magis.

Esto assertor, ait, fortisque miseris iaiqua,

Maurica Christicolis vincula deme pij.

Flet

Flet sine matre Puer tetto religatus in antro;

Flet pariterque suo femina abacta viro.

Mæstaque seruitio geminant suspiria sauo;

Heu tua quot gemitus viscera blanda mouent! 10

Phosphorus alter eris, si reddis lumina clausis:

Si trahis ipse diem, Phosphorus alter eris.

Nil dabis his melius quam libertate potiri,

Vincis que exutas ad pia vota manus.

Sic Amor intus agens stimulos addebat auenti; 15

Nec mora, in auxilium penniget ipse fuit.

Non tam præpetibus verlat Cyllenius alis.

Se circum, aut defert prouida iustia Jouis:

Quam Iuuenis volat (ecquis enim præcurrat amanti;

Cui dat Amor pœnna, ut volet ille, suas?) 20

Temporis ecce tibi, captiua Valentia, puncto

Dexter adest, miseris lux, opiferque tuis.

Heu dolor! hic audit gemitus & saeva sonare

Verbera, tum tractu ferrea vincla graui.

Et pius ille gemit, crudelis imagine pœnae, 25

Quod seram miseris exhibuisset opem.

Ergo trecentum captos, miserabile vulgus,

Auro emit, & inris mox iubet esse iui.

Res inopina sonat: toto Pietatis & Auctor,

Notior in populo, quam volet esse, nitet. 30

Barbarus obstupuit blanda ad miracula Maurus,

Visusque est vultum deposuisse trucem. 012005

Inuiditque pij Nolasci moribus vltro,

Ille neque vltorius Barbarus esse volet.

D 2

Quin

Quin omnes vno properant ardore, fauentis 35

Si miseris possint ora videre viri.

Vtque vident, stupidi diducētis rictibus hærent:

Post tamen, hæc illis carmina sponte fluunt.

Quid ni animo mitis, qui sic est pulcher in ore?

Moribus his blandis conuenit ille decor. 40

Quid pauidis Lædæa nitent duo sidera nautis?

Plus hic captiuis vnica stella micat.

Nec magis Herculei nobis celebrentur honores,

Quoddque Prometheus, Thesea quoddque leuat.

Dignius huic iuueni cedunt præconia, quippe 45

Vinculis tercentos eripit ipse viros.

Clauiger Alcides vi monstra euicit & armis,

Et Joue fulmineo se probat esse satum.

Ast hunc, cui Pietas & Amor dant vincere monstra,

Natum clementi quis æget esse Joue? 50

Pars quoque Christiadam successu læta benigno,

Laude Deum sequitur, laude piūque virum.

Attulit auxilium nobis optantibus vnus

Nolasci aduentus: grata per ora sonat.

Et tibi pro meritis quales tribuemus honores? 55

Quot capiti dabimus ciuica ferta tuo?

Præmia seruat ut crescant ciuibus æqua,

Quercæ circumdant ferta trecenta caput.

Interæ, ut cæcas latebroso in monte cauernas,

Frondebis & spissum lustrat Apollo nemus: 60

Sic tristes sine sole specus, fletuque gementum,

Capta Nolascus lustrat in vrbe pius.

Flet-

Fletque tener pænæ socius cum flentibus ille:

Corpore quæque ferunt vincula, corde gerit.

Hæc mea sint, ait: interdum finire osculer illa; 65

Hæc doleo nondum me meruisse pati!

Languent pulchra breui, quæ cingunt tempora, ferta:

Non peritura Deo ferrea ferta manent.

Plus aruis Chalybum fortis Patientia debet,

Materies meritis aduenit vnde suis: 70

Quam Pæstique Paphique rosas fugitiua voluptas,

Quæ facit imbelles lucida ad alstra viros.

O vos sælices, quorum sunt corpora cælo

Digna, ferant dirum si patienter onus!

Iam paulum sufferte: dabit Deus his quoque finē: 75

Proxima adest vobis me redeunte salus.

Christo cordi estis, populūque fidelior illo,

Eripuit Phario quem duce Mose iugo.

His pius Assertor victorum pectora mulcet,

Atollitque animos, speque virere facit. 80

Audierant læti; at dubitant sit ne Angelus ille,

Qui loquitur? Suadet mirus in ore decor:

Suadet Amor, rutilo Pietas de lapsaque Olympo,

Euincti Solymis vltor & ille Petri. 85

Et credant, humiles de se nisi parua putarent,

Nec talem indignis mittere Numen opem.

Ergo aiunt: Cælo nobis velut Angelus alto

Auxilium, & certum mitteris ipse decus.

Tu nostri Sancto afflatus misereris amore,

Noltraque te Pietas damna subire facit. 90

D 5

Vt

Vt Deus Hebraeis miro miseratus in igne,
 Mosen, sic nobis te bonus ipse dedit.
 Cur non te vinculis speremus vindice solui?
 Spes tam firma quidem non grauis esse potest.
 Sed quia, vt ipse vides, nos flendo ducimus horas, 95
 Ne differ longis gaudia nostra moris.
 Audijt hæc Iuuenis lapto per lumina fletu:
 Longaque, dum redeo, non mora, dixit, erit.
 Protinus ad socios planta it veloce redemptos,
 Quos iam fors dulcis fecerat esse simul: 100
 Et latis animis, placidis & vultibus auctos;
 Omnia sunt risus prætereunte malo.
 Ad quos, ille etiam gaudens, hæc pauca locutus:
 Vos facit en latus cura benigna Dei;
 Seruatori igitur grates persoluite summo, 105
 Quas referat purus cordis & oris amor.
 Dignus hoc fiet, si lucis craftinæ ab ortu,
 Quando Aurora nouis spargitur alma rosis:
 Execrata cadant culpata crimina mentis,
 Et proprio pascat corpore Christus oues, 110
 Postera lux omnes (modo vobis ire lubebit)
 Captiva in nostros ducet ab vrbe lares.
 Assensere: lauat lacrimis confessio mentes:
 Corpus alitque Dei, deueniente die.
 Oceano vix manè sequens referebat ab alto 115
 Ardua flammiferos per iuga solis equos:
 Cum vigil ad turbam exibat Nolasco amicum,
 Sed fuit illa pio præuia facta duci.

Quam

Quam sic exceptit: Socij saluete redempti,
 Quos & liberos iure vocabo meos. 120
 Pulchra Aurora subit, nitidi prænumcia solis,
 Qui typus est Christi, Matris vt illa suæ.
 Ergo Christus, & alma Parens, miracula cœli,
 Adsint huic nostræ Numina dextra viæ.
 Chrite faue, & nobis, Mauro quos eripis hoste, 125
 Sis contra hostiles machina prompta dolos.
 Fac quoque, Virgo, tuis quæ se vltro deuouet aris,
 Tendat inoffenso turba redempta pede.
 Dixit, & Eumenidium pascens se anguibus urbem
 Murmure gaudentes deseruere leui. 130
 Ibant per campos gestantes pilia latus,
 Per roseas ripas, Turia blande, tuas.
 Exis & ipse nouis redimitus tempora fertis,
 Vinculaque sic celebras rupta, recente rosa. 135
 Naiades occurrunt pulchræ, quas murmur ab antris,
 Euocat insolitum, te fluitante, suis.
 Liberiùs numquam: fluidas non fibula vestes
 Nescit: non virides fulgida gemma comas:
 Pes summa ad numerum liber saltabat in vnda:
 Gemma nec in digitis nexilis vlla micat; 140
 Et ducunt hilares crotalo resonante choreas:
 Soluentique viros plaudite, carmen erat.
 Tum Protheus claris ludebat mimus in vndis,
 Qui leo, nunc tigris, nunc erat ille draco:
 Qui nec Aristei, ne forma ludat in omni, 145
 Dum Nolasco adest, vincula dira timet.

D 4

Fe-

60 *Diagoges Diui Petri Nolasci*

Festus ubique tonat plausus, Dryadesque resul-
 antes
 Sæpè & Orestjades per caua saxa tonant,
 Sic donata viris libertas plauditur: hoste
 Grataturque sibi libera turba fero. 150
 Nam modò quam dulcis fuerit Pater, ore reuoluit
 Grato, quam miseris munificusque Deus:
 Qui non destituit se pœnè extrema ferentem,
 Mittens accensum cœlitus igne virum,
 Et modò Nolasci miratur viscera magni 155
 Nata inopi, cœli rore referta pio.
 Ecquis erit iuuenum, qui Crasso ditior, inquit,
 Diuitias nobis fundat, vt iste, suas?
 Auro qui redimat seruos, auroque catenas?
 Qui tanti in miseros astimet esse bonus? 160
 Nix alium intuenias; sed qui, vt Salmoneus audax,
 Currus, & celeres pascit inanis equos;
 Qui velut Actæon laniatus membra, fugaces
 Nutriat in leperes agmina sæua canum;
 Arguit altorem canibus vel Lazarus ipsis; 165
 Non ita, vt hi lingua, profuit ille manu,
 Quive Dionæis dum seruit amoribus, auro,
 Et gemmas ornet tela, Cupido, tua:
 Aut Jouis in speciem, pluuio dilapsus in auro,
 Sollicitè Danaen, Acrisijque domum, 170
 His gaudet studijs, rapiturque insana iuuentus
 In vitia: & pœnas in Stygis igne luit.
 Illa quid, hoc præter, Radamantho iudice, speret:
 Quodd se, quodd vitij prodiga tradit opes.

No.

Liber Secundus.

61

175
 Nolasci ò Pietas, hoc vno Principe digna,
 Rara iuuentutis flore, inopique sacra!
 Hunc nobis Sotera datum celebrate redempti;
 Tunc Sotera datum clamor ad astra tulit.
 Reddidit & Sotera datum resonabilis Echo.
 Voxque eadè insonuit fusa per omne nemus. 180
 Excipit interea seruatum Barcino Christi.
 Mauro ex hoste gregem, cum duce læta pio.

LEMMA VIII.

Frigeſcit in otio Charitas. Hac Nolascus in dies magis inflammatus, per urbem & Barcinonenses pagos, ad redimendos captiuos fideles stitem rogat. Illum nonnulli nobiles iuuenes sue charitatis imitatores sequuntur. Valentiam, vt captiuus promiserat, reuertit.

Fouerat hospitij dulci Pietate redemptos
 Nolascus: patrios miserat inque focos.
 Nec vacuos equidem: lachrimas nam lumina ituris:
 Brachia complexus: os bona verba dedit;
 Mille modis pius, ille manu faultrice benignum
 Præstitit & vitæ, subsidiumque viæ.
 Qui sic se in saluos tam miti corde gerebat,
 Quid vos, pro miseris ille, putatis, agat?
 Illis fauit amans: nondum his sua vincula fregit:
 Fortius & rerum, quas cupit, vrget amor. 180
 Ergo modos quærit per tempora longa fauendi:
 Tanto operi gazas nil videt esse suas,

Ful.

Fulguris vt lucem subitam, sic iudicat illas:
 Quanta est ardeni gutta vel vna siti.
 Quid sibi sufficiat Mauros spoliare volenti
 Christicolis, Libyes quos laniena premit?
 Spiritus interdum hanc mentem illi suggerit almus:
 Per fora poscat opem publica, perque vias.
 Plebs pro seruandis proceresque fidelibus, vltro
 Plurima deuoti dona stipisque dabunt. 20
 Pulchra quidem luueni visa est sententia: & ipsum
 Ardua poscendi tadia ferre iuuat.
 Sed neque causando: Quis nostro ex ordine, dixit,
 Munera mendici plena ruboris amat?
 Vilis, nec dixit, tota iactabor in vrbe. 25
 Fabula, si pro alijs sum nouus Irus ego.
 Aut certe, sic nauus ero tibi, Gallia, turpis:
 Fædaque inficiam nobile labe genus.
 Mundi nobilitas, quam non informat Olympus,
 Sic prodesse inopi dedecus esse putat. 30
 Non ego, sed Nolascus ait non infimus heros:
 Vobis, Heroes, plus licet esse pijs.
 Nobilis est Pietas, gaudetque heroica virtus
 Nomina de vestris sumere magna sibi.
 Tolleret è cæno prolapsum vt pauper asellum, 35
 Alphonsi iuuat Regis amica manus.
 Subdidit hæc Pietate caput Campania victa,
 Admirans Domini mitia sceptræ noui.
 Militis Arctoo pereuntis frigore membra
 Fouit Alexander sede rogisque suis. 40
 Hoc

Apud Pa
 normit.

Hoc, heus miles, ait, Persis capitale fuisset;
 At mea te incolumem regia sella facit. Quint.
 Illum, cui curæ est pauper, verè esse beatum Curt. 1.8
 Summus Jeshæo cantat ab ore Deus.
 Quin Domini propria Deo cognomina dantur, 45 Psal. 138
 Hunc cum sollicitum turba missella tenet.
 Quis, ducente Deo, magnis & regibus, huius
 Nolit virtutis castra benigna sequi?
 Ergo Nolascus laxis Pietatis habenis,
 Vtile captiuus impiger intrat iter. 50
 Ore rogat leni: sed, quæ bene cogere possit,
 Infita maiestas vultu oculisque patet.
 Et grauis incellu populosam circuit urbem:
 Per fora, per tritas itque reditque vias.
 Sæpe domos plebis faciles, & sæpe potentum 55
 Ardua compulsat supplice tecta manu.
 O quoties dixit, vos me misere rogatum,
 Quorum Maura pedes vincla manusque ligant.
 Ipse ego sum vinctis pes, ipse os, ipse manusque:
 Quam præstetis opem poscere, ferre, trahor: 60
 Et gemitus memorare graues & vincula vobis,
 Christi adum pænas, antra cruenta, neces.
 Ecquis enim veri pœnas releuabit amici,
 Quas non ille videt, nec sibi fama refert?
 Ridebat Phalaris patientis in ære boatum: 65
 Humano, vt doleas, cogimur ore queri.
 Sed quid non pia causa potest? quæ corda precantis
 Auxilium miseris vox superare nequit?

Ad

64 *Diagoges Diui Petri Nolasci*

Ad sua Nolascus deflexit vota Redemptor

Cum populo claros nobilitate viros. 70

Plus, quàm quique potest, offert: deuotio namque,

Semper larga, animos & simul auxit opem.

Tum Numen iuuenes afflauit stemate notos,

Essent Nolasci qui pietate pares.

Qui iam mendicare putent, miserisque iuuare 75

Captiuos, Superi non leue amoris opus.

Tandem Nolascus collecta diuite latus.

Pollicita repetit, Turia pulcher, ope.

CAPUT III. De Nolasci somnio, & Virginis
apparitione.

LEMM A VII.

*Somniat Nolascus speciosam in ingenti aruio oliuam,
sub cuius umbram, modo spatiabatur, modo sedebat,
se videre: & viros itidem sanè maiestate quadam
conspicuos, qui omni studio in illam arborem se ipsos
incumbere tuendam asserebant. Sicuti & venturos ad
excidendam homines animo barbaros planèque fero-
ces. Hos postmodum venisse, & hinc inde eius ex-
cidisse ramos: facundiori tamen amoenitate
repullulasse oliuam.*

Lubrica pensa quidem multa iam noctis agebat

Cynthia, cum stellis associata suis:

Et precibus Nolascus adhuc pulsabat Olympum,

Captiuo poscens paupere multa super.

At

Liber Secundus.

65

At postquam somnus iussit captare quietem,

Non longam fessis artubus ille dedit.

Nec mollem carpsit: sicut peregrinus Jacob,

Ipsè domi dura nempè cubabat humo.

Vix oculi, & placidum libarant membra soporem,

Cum videt athereo somnia missa globo. 10

En patuit campus, spatiosa vel area late,

In cuius medio Pallados arbor erat.

Hæc tereti insurgens tollebat stipite ad astra

Ramos, & futos in latus omne dabat:

Vtque erat omninò viridi pulcherima pompa, 15

Sic quoque baccarum pingue ferebat onus.

Tum se Nolascus sub fronde videbat opaca

Expressum varijs per simulachra modis.

Nam modò pulchra Poli contemplans astra sedebat,

Stellasque, & cælos, artificemque suum: 20

Nunc oleam circùm custos vt peruigil ibat,

Nil retrahens fidos à statione pedes.

Sic erat, & venere viri grauitate micantes,

Qui tali iuuenem præmonuere sono:

Maecte Heros Pietate noua, Seruator oliuz, 25

Ne cesses: veniet, nec procul hostis abest.

Palladios scindet ramos inimica bipennis:

In truncum horrendis irruet acta minis.

Nos defensores erimus: nihil inde pericli:

Auctaque perpessis crescet oliua malis. 30

Hæc cecinere viri, subitòque recessit imago,

Nolasci linquens spemque metumque simul

En

En subiere hostes vultuque armisque feroces:
 Tum trepidare oleæ robora visa piæ.
 Inuadunt, læuis gemit icta securibus arbor: 35
 Sternuntur rami: baccaque multa ruit.
 Nec satis est iræ: dissecto stipite tentant
 Plagis lassâ feris gloria tanta cadat:
 Non secus annosam fulgenti hic inde bipenni,
 In siluis quercum rusticâ turba quatit. 40
 Anxius hic Iuuenis, charam miseratus oliuam,
 Non tulit hanc speciem: Sistite, sistite, ait.
 Supplicibus ramis cur bellum indicitis atrum?
 Vos latet an claras pacis habere notas?
 Fœlici hoc ramo, cum terra emergeret vindis, 45
 Paccatum ostendit pulchra columba Deum.
 Parcite sacrilegi: pœnas Erisichthonis ipsas
 Ne detis: quercum huic scindere culpa fuit.
 Barbara non potuit rabies tolerare monentem,
 Irritaque in Stygios fugit inulta lares. 50
 Tunc Iuueni blandus, curis atque hoste fugatis,
 Esse pio cœpit, lenis vt aura, sopor.
 Gaudia quid memorem, fœcundam vulnere oliuam,
 Ramos vt vidit tollere ad astra nouos?
 Impia quemq; manus gemmantē exculsit honorē, 55
 Auctum se miris restituisse modis?
 Nam subito (mirum!) quod seua iniuria læsit,
 Vernauit gemmis palmitibusque simul.
 Nunc mihi, nec tripodes, Clarius nec cantet Apollo;
 Nil vanum è cœlo somnia missa ferunt. 60

Phœ-

Phœbea nec eget lauro sacra Palladis arbor:
 Arcanisque iuis apta Minerua magis.
 Ergo Deus de mente Patris Sapia natus,
 Ille oleæ Pallas, nunc mihi Numen erit.
 Tantum Musa Dei afflatus expende fideles: 65
 Nolasci, ipsa scies, quid bona visa notent.

S O M N I I N T E R P R E -
tatio.

Magna viri Pietas toto spatia bitur orbe:
 Post tergum Herculeos despicietque situs.
 Gentibus & populis florebit amabilis: altum
 Inter virtutes efferet illa caput.
 Hinc est pacifera quod circum apparuit umbra,
 Non alijs ingens area tecta comis.
 Nempe orbem hæc signat: virtutem pinguis Oliua,
 Quæ dulcem miseris vnica præstat opem.
 O quanto Iuuenis rapitur virtutis amore!
 Hanc videt in somnis: hanc vigil ille videt. 10
 Ipse, vt amat, sic (nec dubito) sibi somnia fingit:
 Ad lucis curas cor quoque nocte volat.
 Se se propterea sub ramis vidit Oliua,
 Curisque afflictum pinxit imago pijs.
 Populus Alcidaë gratissima, vitis Iacho, 15
 Et Veneri myrtus, laurus Apollo tibi;
 Nolasco viuax, qua se modò cingit, Oliua:
 Hæc illi Pietas debita ferta dedit.

Ille

Ille nec in placida cessabat inutilis umbra;
 Sed pius inque homines: sed pius inque Deū. 20
 Sic sopor exposuit, meditantem dum astra figurat,
 Dum custodem oleæ, quam tueatur, agit.
 Heu diro, nec causa latet, stimulabitur hoste,
 Fidus virtutis quisquis amator erit!
 Velle piè, satis est, in Christo viuere quemquam: 25
 Primis causa necis fratribus ista fuit.
 Filius ancillæ cum Saræ bella gerebat
 Nato, Christicolas tunc referente bonos.
 Iamque hostes, & ferrum, oleæ quod fata minantur,
 Nolasco venient: hoc caput illa petunt. 30
 Iam video luctas animi, pulchrosque labores,
 Victa quoque in pingui cortice bella, sui.
 Athletæ firmo ad pugnas vnguntur oliuo:
 Exercetque vnctos nuda palæstra viros.
 At Pietas oppressa viri florentior ibit 35
 Magnanimi, aduersis crescere docta malis.
 Vt venit horribili pax sæpè vbertima bello:
 Vitis vt vberior falce putata viget:
 Magno vt palma oneri se subdere nescia, surgit:
 Sic pænis virtus gliscit opima feris. 40
 Hoc varijs afflictæ modis monstrauit oliua:
 Hoc, cum post vulnus lætior ipsa fuit,
 Hoc visi cecinere viri: hoc spes addita, oliuæ
 Se fore tutelæ: damnaque nulla fore.
 Qui vero fuerint illi? si verba tenetis 45
 Ipsi promissis signa dedere sui.

Hos

Hos duce Nolasco claros, iuuenesque decoros,
 Vitro olim Pietas ad sua castra trahet.
 Quamlibet horrendum tempestas intonet atrox,
 Officijs stabunt strenua corda pijs. 50
 Hæc mens fixa bonis: generosos lætat alumnos
 Virtus, constantè dura docetque pati.
 Et Schola Nolasci præceptis orta fauendæ
 Pauperibus, fructus sicut oliua dabit.
 Hæc super ipsius visis, quibus inclyta virtus 55
 Alto Nolasci pectore tuta micat.

LEMMA X.

Nolasco noctu oranti, & de Christiani populi libertate ex miserima seruiture cum Deo feruentissimè agenti, apparet Beatiss. Virgo Maria, piorum desideriorum fauorix: Post, eadem nocte, B. Raymundo de Penafort, & Jacobo primo Aragonie Regi. Eos tandem de Religione instituenda redimendis captiuis destinata, re quidem, filio suo, sibi que chara, monet:

Sedula non cessat virtus: hoc cogitat vnum
 Quo possit miseris utilis esse modo.
 Compatiens illis Nolascus Numinis aures
 Detinet ò quoties voce precante pijs!
 Carceribus clausos, & dura compede soluat,
 Hoc rogat ille die, sic quoque nocte rogat.
 Ac veluti, teneris postquam iam sætibus orba,
 Quos nido extraxit furis iniqua manus,

E

Leta

70 *Diagoges Diui Petri Nolasci*

Luscinia in syluis queritur, subque ilice opaca,
 Flebilibus latè cantibus arua replet: 10
 Mæstaque flet noctem renouans miserabile carmen;
 Quodque potest, pullos sic petit illa suos:
 Haud aliter Iuuenis, Triados quos edidit vnda,
 Flet captos, Libycæ sub feritate manus:
 Et clamore suo per noctem sidera pulsat, 15
 Altaque Cœlicolum templa, adytumque Dei.
 Cœlitibus placuere preces, placuere benigno
 Vota Deo, auditi dignus & ille fuit.
 Quæ lyra, quæve chelis sonuit nam gratior vnquam
 Dulcius aut potuit pulla mouere Deos? 20
 Non hic contendat cantu Rhodopeius Orpheus;
 Vincere vel Manes se potuisse feros.
 Ille maritus erat, raptam Euridicenque sonabat,
 Et fuit hanc reddi cura, sed vna, sibi.
 Sic tulit, vt meruit: meruit non amplius vnam 25
 Euridicen, querulæ præmia cæca lyræ.
 Si multis tribuisset opem, plus traderet Orcus:
 Causa est in plures æquior esse pium.
 At miseris Nolascus adest pater omnibus idem,
 Vtque Cicada, chelym plectra fidesque mouet: 30
 Nam video resono mulcentem pectore Numen,
 Infera quod trepidant cum Ioue regna suo.
 Ille quot Euridices Libycæ extorquebit ab Orco?
 Sidera si numeres, has numerare queas.
 Illi etiam gratas statuēt Proserpina leges 35
 Altera, quæ Supero semper in orbe micat.

Ea

Liber Secundus.

71

En dicenda venit: faueas ò Diua canenti:
 Dum sis Musa mihi, tu quoque carmen eris.
 Te super, hac vice, si quando fœlicibus vmbis.
 Barcino, nox fuscas alta regebat equos. 40
 Fœlicem noctem! cuius si lumine certes,
 Vincet, Phœbe, dies pulchra Diana tuos.
 Orabat Iuuenis deuoto pectoris æstu
 Flammeus: in miseros nempè vigeat amor:
 Cum se illi, non antè oculis tan clara, videndam 45
 Obtulit in nimbo fulgida Virgo Parens:
 Lapsaque de cœlo per noctem in luce refluxit
 Pura, virgineis vndique sæpta choris:
 Cœlicolis qualis, quanta & solet ipsa videri,
 Æterni Matrem denique fassa Dei. 50
 Miratur Iuuenis, roseo sed protinus ore,
 Miranti hos afflat Virgo decora sonos:
 Petre, tibi cœlo non mittitur Aliger alto,
 Ipsa ego sed venio Numinis alma Parens,
 Sic tua me vicit Pietas, & vota fauendi 55
 Feruida captiuus, tam mihi grata, meis.
 Huic satis vt facias flammæ, & magis ardeat ignis,
 Non rerum exiguus nascitur ordo tibi.
 Candida de nostro curabis nomine surgat
 Relligio, inque meum cognita in orbe decus: 60
 Huic scopus egregius, sanctique imitamen Amoris,
 Maurica sit Christi demere vincla gregi:
 Ne Libycæ captiua Fides refecetur ab hoste,
 Qui tam Christigenas, quam lupus vrget oues,

E 2

Sic

Sic seruet miseris, redimatque tyrannide saeva 65
 Horum ergo vt dedat pignora chara neci.
 En dabit accensam diuino Pneumate prolem:
 Nam studia, & mores gentis, amoris erunt.
 Te mihi rem gratam facturum, Petre fidelis,
 Et Nato, admoneo, qui tua vota inuiat. 70
 Dixit, & ex oculis materna luce beatis,
 Lenta it: adorantem vix finit illa Petrum.
 At non inde petit sedes stellantis Olympi:
 Displicet incepta sub Pietate quies.
 Ad te fert Aurora diem dignata, Jacobe 75
 Bellator, Mauri victor Ibere trucis.
 O quantum illa tibi defert in rebus egenis,
 Regia libertas cui modò adempta fuit.
 Ergo tibi apparens sic imperat aurea Virgo:
 Atria fac surgant Relligiosa mihi. 80
 Hic, Mauros superes ne tantum Marte cruento,
 Sed virtute pia magna trophæa canas:
 Hic, inquam, blandæ viuant Pietatis amantes,
 Qui se, vel vinculis, deuoueantve neci.
 Nô proprium horrebunt caput obiectare periculis, 85
 In captis nutet cum sacra fortè Fides.
 Huic toto miseris celebrandus conditor orbe,
 Principium sobili nobile pone piæ.
 Sic mihi, sic Nato placitum. Quin fleatur vltro,
 Qui pensare potest vincla aliena suis. 90
 Hæc effata, graui torsit sua lumina flexu
 In, Raymunde, tuas, vir venerande, domos.

Illa

Ille quid in somnis tibi iam nisi dicta reuelat?
 Num repetam? cur non, si pia Virgo facit?
 Tædia sed parient repetentis ab ore Poetæ, 95
 Quæ sunt Mæroniæ carmine digna lyra.
 Ergo Raymundum cælo festina reliquit
 Virgo, volutantem pectore iussa suo.
 Fœlicem noctem, tantæ, cui contigit vni,
 Descensus terris auxiliumque Deæ! 100
 Exin, sorte noua, Mariana luce micabis,
 Fulgida cui luna est id quod aluta pedi.
 Sed neque sculpta tuis splendebunt sidera bigis:
 Virgineo, vt fas est, victa nitore cadunt.
 Delia, ceu stellas, sic vincis Apollinis ignes: 105
 Nec iam clara voles illius esse dies.
 Nox tamen vna orbi Supero descendit Olympo,
 Qua tu, mira licet, non potes esse prior.
 Quàm fœlix, quàm lacta fuit, quàm laude for. ora,
 Scis bene: Nox nocti proditur ipsa tibi. 110 *Psal. 118.*
 Illa in nocte, nimis Bethlem mirantibus antris,
 Enixa est hominem candida Virgo Deum.
 Illa in nocte Deus pastoribus ipse refulsit
 Natus, plus bellus sole micante Puer.
 Gloria in excelsis illi: pax cœlica nobis: 115 *Luc. 2.*
 Nocte illa Aligeri concinuerunt chori.
 Illa in nocte salus miseris apparuit a gris
 Diuina, humanis vnica spesque malis,
 Huic te Christifere video submittere nocti,
 Figentemque suis oscula grata rotis. 120

E 3

Laus

74 *Diagoges Diui Petri Nolasco*

Laus tamen hinc crescit, memorandaq; gloria fastis:

Quam (licet inuideant) nox tibi nulla negat.

Si tot, quot fuerint, vel erunt, numeraberis inter,

Prima eris: illi vni sola secunda venis.

Fœlix nascentis, nostræ sub imagine formæ, 125

Nox illa in toto dicitur orbe Dei.

Tu descendens, quod Phœbus tendit ab ortu,

Nox bona Virgineæ dicta Parentis eris.

O qualis Pietas, quale & vos fœdus amicum 130

Nescit, quas Nati Matris amorque ligat.

Quam bene de nobis merita, sub sine salutis,

Disparilem miseris vtraque fertis opem.

LEMMATA XI.

Nolasco diem, sibi desideranti pigre venientem, spectat. Statim, ac illuxit, ad Regem & Raymundum contendit. Ex illis cognoscit easdem, quas i se ex visione Virginis caelestes delicias & monita libauerat, eos itidem & oculis & auribus hausisse. Itaque alternis colloquijs de tam mirabili fauore delectati suauissimè, ea qua in mandatis acceperant, quanto citius exequi decernunt.

EN Nolasco ait Mariano nectare potus:
Munera quis cœli clausa tenere queat?

Luc. v. Virgo non potuit: gressu in Montana volanti

Fertur: concepto plena Deoque subit.

In

Lib. r Secundus.

75

In veteri Vates festiuus saltibus aluo, 5

Audijt vt matrem, pandit adesse Deum.

Non finit esse pigros, quot quos Deus incitat Ignis:

Hos, quibus infidit, non finit esse pigros.

Cur ego detineor, qui exemplis prouocor altis?

Cui vidisse Deus Matris & ora dedit? 10

Hinc secum queritur se iniussa silentia ferre,

Quod nox umbriferis lenta sedebat equis.

Interea quid agat? Nil se illi dulcius offert,

Absentis speciem quam meminisse Deæ.

Sic Virgo, vt decuit, cum maiestate micanti 15

Venit: sic fulsit, se veniente, domus.

Aera sic tenuit liquidum almo lumine fulsa:

Ornantes collum sic nituere comæ.

Sic redimita caput: vestis sic alba fluebat:

Purpureo sic hos edidit ore sonos. 20

Hæc mihi, & hæc dixit: vidi hos sub lumine vultus:

Mira erat hæc facies: hic erat oris honor.

Ac velut Ambrosia qui quondam & Nectare vixit,

Rursus, dum meminit, se putat esse Deum:

Sic illum recreant, animo dum ruminat alto, 25

Virginis os absens, præteritumque fauor.

Iam roseis Aurora rotis inuecta subibat,

Laxans purpurea lucida lora manu:

Tunc celer, & Sancto Nolasco Flamine plenus,

Quod modò sacrarat Virgo, cubile finit. 30

Vir Raymundus erat Pietate insignis, & alto

Egregias iungens sanguine mentis opes:

E 4

Ful-

Fulgebatque tui ceu Phœbus, Barcino, Cleri
Et Lalatani gloria clara foli.

Huic animi medico referabat pectoris altum 39
Nolascus, iussis ductus ad astra suis.

Hunc adit, æthereusque illi se nuncius offert.
Visaque cum monitis Virginis ora refert.

Audijt attonitus: tenuit nec dulcia pectus
Gaudia, sed lantos fudit ab ore sonos: 40

Ecquid, ais, fili? In me tu mea visa recudis;
Non ego dissimili, Petre, fauore fruor,

Me quoque felicem fecit dignata micanti
Virgo ore, & verbis hac tibi nocte parem.

Nô equidem merui: sed cū æquo extollor honore, 45
Experior, fili, quid tua vota valent.

Quin mihi votorum, ipse vide, quam magna tuorum
Pars datur: vt meritis aggregor ipse tuis.

Non Iris sic sole rubet: Veneritque cruore
Non sic, quondam albæ subrubuere rosæ: 50

Vt subitò audita Nolascus laude modestus
Tinxit formosas spontè rubore genas.

Demissis tamen ille oculis hæc verba profatur:
Sic etiam chari munera Patris obis.

Is solet haud merita natos accendere laude: 55
Illos virtutis gloria siqua mouet.

Sin Deus audiuit facilis mea vota fauendi:
Huic gratare, Pater, me meruisse, nega.

Tu, Palinure sacer, iactatæ flamina nauis
Qui regis, in Scyllam ne ruat, ipse meres. 60

Nung

Nunc cœli (instat enim monitis parere supernis)
Regi pandamus, te rogo, iussa pio.

Haud mora, proceduat; fandi que vbi facta potestas,
Raymundus læto sic prior ore sonat.

Vix præ lætitia possim, Rex inclyte, dignis 65
Mira huius noctis visa referre modis.

Dixerat hæc tantum, & iam dissimulare fauorem
Non vltra cœli regia corda ferunt.

Me, Pater, ausculta, exultans Rex protinus, inquit:
Sorte pari vestræ fortè beatus ero. 70

Ergo refert rerum Dominam, Matremque Tonantis
Se vidisse oculis nocte silente suis:

Vtque Redemptricem captorum condere gentem
Virgo illum monitis iusserit alma pijs.

Obstupere viri: conceptaque gaudia mentes 75
Dulciter extaticas astra tulere super.

Omnia mira ipsis & plena fauore videntur:
Singula perque iuuat ducere mente moras.

Tùm Nolascus ait grato feruentior ore:
Me, Raymunde, loqui, Rex pie, tuque sine. 80

Quid prius admirer felicitis nescio noctis,
Nam quot sideribus, tot micat illa bonis.

Ipse Deus miseris fulsit manifestus in illa:
(Laus illi, tantus deuenit vnde fatior.) 85

Ipse Redemptricem populo sub vincla gementi 85
Barbara, quo placuit tempore, misit opem.

Qua voce est vsus dulci: tantæque salutis
E cœlo nobis pignora quanta dedit?

In

Inuideant nobis duro ex Pharaone redempti,
Qui lymphas lachrimis Nile, bibere tuas. 90

Exod. 7. Mirus & inuideat Moses, Pharaonis in vndis
Exod. 3. Qui fuit immerfi, sospite gente, Deus.

Ille rubum flammis non dantem pabula vidit,
Et rutilo virides igne micare comas;

Miratus fentes flammis audire sonantes: 95

J, redime oppressum sub Pharaone gregem.
Magnarum huic licuit rerum spectare figuras:

Quid rubus? Intactæ Matris imago fuit.
Nos sacros vultus: nos aurea Virginis ora:

Nos summi Matrem Vidimus ergo Dei. 100

Ad nos ipsa libens venit de luminis aula:
Dignata est nostras visere & ipsa casus.

Nos ipsam roseo auscultabimus ore loquentem,
Dixit & indigno talia verba mihi:

Petre, tibi cælo non mittitur Aliger alto, 105

Ipsa ego sed venio Numinis alma Parens.
Quid mihi contingat, miseris dum vixero terris,

Dulcius? Aut quæ aures mulceat aura magis?
Obstupeo memorans, & mens absorta fauore

Virgineo, se iam corpore abisse putat. 110

O seruo Pietas indulgentissima pigro,
Qui fuerat facie destituendus heræ!

Luc. 1. Vnde mihi (mater cecinit mirata Joannis)
Me Domini vt visat nostraque tecta Parens? 115

Quid nos dicemus, quibus hæc bona munera tanto
Plus crescant, quanto debita iure minus?

Illam

Illam plena Deo in terris, pauperque humilisque,
Nazario inuisit Virgo profecta solo.

At nos cum in cælo sublimibus imperat astris,
Iuncta tenens Nato templa thronumq; Deo. 120

Illa tribus sacra Mariæ cognata micabar:
Nos serui (quod enim nos iuuat esse) sumus.

Et modò, quas nostis, vos mecum voluite causas
Descensus Supera Matris ab arce piæ.

Venit captiuis dare opem dulcissima Virgo, 125

Venit clementi rumpere vincla manu.
Venit Christiadam tristes abstergere flectus,

Et Mahometeo demere colla iugo:
Vt requies foret afflictis, vt dulce leuamen,

Vt lux in Libycis, spesque, salusque, locis. 130

Quid si illa ærumnas alto spectabat Olympo,
Terribiles dominos seruitiumque ferox?

Viscera quid Matris facerent? Quid flumen amoris?
Obstrueret fluidas num Pietatis aquas?

Quin læto vt cæpis descendens plurimus imbri 135

Juppiter, inclusos intrat ad vsque sinus:
Sic fautrix inopum descendit ab æthere Virgo,

Sordida victorum laxet vt antra virum.
Hec inter (fauor ò vix nostro effabilis ore!)

Participes voti nos facit illa sui. 140

Euehit ad cælum: pulchris nos inserit astris:
Arcano fruimur consilioque Dei.

Perque Dei Matrem delecti ad magna vocamur
Munera, quandoquidem munera grata sibi.

Quid

80 *Diogoes Diui Petri Nolasco*

Quid nobis maior, vel erit felicior vllum, 145
Quam Diuæ in miseros mollia corda sequi
Et certos fines, magnarum & culmina rerum,
Quam benè disposuit Virgo, videte, rogo.
Relligiosa manu surgant vt claustra potenti
Elegit robur, Rex Iacobe, tuum. 150
Legibus vtque sacri niteant instructa magistri:
Non, Raymunde, alium, te nisi, Virgo dedit,
At cur me elegit? Petri si nomine ducor,
Conculcatus humi ritè lapillus ero.
Hoc duco esse satis: sacrandæque eius honori 155
Quidlibet abiectum me iuuat esse domus,
Et mihi si detur captiui cura leuandi:
Illius horrendas ipse subibo vices.
Me vinelis, longæ me dedam, credite, morti:
Ipse meus iubet hæc officiosus amor. 160
Ergo Redemptrici (te, Rex, Authore struendæ)
Militiæ nomen corda libensque dabo.
Notis pone meis, superisque exordia iussis
Faulsa: citamque inopi, quam cupis, offer opem.
Virginis auspicijs scelix iam fidus adoro, 165
Stet regale tuæ quo Pietatis opus.
Hæc fatus, iacuit Regalis ad oscula plantæ;
Cui Rex, extendens brachia, lætus ait:
Mystica te, Nolasce, super fundamina ponam: 170
Tu nouæ ades lectus Relligionis apex.
Nec mihi, quod pia ad hoc culmen te Virgo vocarit,
Ætherio veniens, fas dubitare, Polo:

Vt-

Liber Secundus.

81

Vtque rogas, cælumque iubet, non vota morabor
Ipse tua; at magnis magna parare decet. 175
O me felicem, Virgo quem vincere Mauros,
Non armis tantum sed Pietate docet!
Se Numa cur iactet mentito numine Nymphæ?
Dignata est mecum Virgo superna loqui,

DIA-

DIAGOGES
 DIVI PETRI NOLASCI
 LIBER TERTIVS.

CAPUT I. De Nolasco à B. Virgine Redemptricis
 familie electo Patriarcha & egregio
 Fundatore.

LEMMA I.

Jacobus I. Aragonia Rex, die inuictissimo Martiri
 Diuo Laurentio sacra, Militarem B. M. de Mercede
 Redemptionis captiuorum ordinem (vt ab ipsa Dei
 Matre in mandatis acceperat) erigit, fundat, nunci-
 patque. Diuus Petrus Nolasco, prima huius Redemp-
 trici familie Petra, solidissimum, vnicumque funda-
 mentum, coram Rege, & Regni Proceribus, toga om-
 ninò alba indutus, Magister Generalis solemnì cere-
 monia creatur. Ante hæc autem D. Raymundus de Pe-
 ña fort. nascentis è suggesto Religionis Institutum,
 in illo Regio Conuentu mirificè explanat,
 commendatque.

Fost noctem aduentu sacram Jesseidis almæ,
 Candida iam nouiès Luna iugarat equos:

Nunc

Nunc tibi pulcher adest Titan: placidusque micanti
 Fundit festiuum, Barcino, ab ore diem.
 Eius equi lætis impleat hinnitibus auras, 5
 Æthon, Eous, cum Pyroente, Phlegon.
 Pius solito volucrum concentibus intonat Æther
 Multifonis: plausu nullaque penna vacat.
 Omina fausta canunt: ostendunt forte Columbam
 E cælo in terras aduoluisse piam. 10
 Et sensere diem, quo toti panditur orbi,
 Quod tribus exposuit Nuncia Virgo viris.
 Ergo Augusta dies aderat, par nomine Mensi,
 Post lucas rutilat quæ prior vna nouem.
 Quam tua, Laurenti, exornat craticula candens: 15
 Cui datur & flammis vincat vt astra tuis.
 O decus Hispanum, Oscensis quoquè gloria gentis:
 Diue ò, qui cæptis Laurus adusta faues.
 Quis neget indicio esse tuas cum flamine prunas,
 Surgere iam sobolem, quam pius vret Amor. 20
 Quæ pro pauperibus, Libyæque in compede feruis,
 Haud timeat lento, te duce, in igne mori.
 Hæc iam Fama celer populis vulgarat Iberis,
 Indicens faustam Rege iubente diem.
 Et procul aduenere viri, Procereque potentes, 25
 Qui te, vel cineres, fida Sagunte, colunt.
 Quos roseis mulcet peramæna Valentia ripis:
 Quique tui potant, Turia, fontis aquas.
 Quæ per Aragonios habitat gens inclyta campos
 Lymphis irriguos, diues Ibere, tuis. 30

Et

84 *Diagoges Diui Petri Nolasci*

Et quæ Cynga rapax nondum commistus Iberæ
 Errat: quæ Sicoris lenis & vnda fluit.
 Ergo iam clavis reboantem heroibus urbem
 Cernere erat: potuit tunc placuisse sibi.
 Ipsaque se auleo ornarat pendente fenestris:
 Et placidus ventis serica ludus erant: 39
 Perque vias stabant oleæ laurique virentes;
 Quæ sacra Nolasci signa fuere pij:
 Arboribus victris Pietas ostenditur: aptæ
 Frondes virtuti: frondibus apta dies. 40
 Omnia lata sonant: vicinaque littora plausu,
 Nereidumque chorus, confremuere pari.
 Dant signum intercæ maioris cymbala templi,
 Tinnituque vocant ad sacra festa graui.
 Incedunt primæ tenera cum virgine matres:
 Tanta in re nec erat, qui volet esse piger. 41
 Rex equidem proceres inter procerior ibat,
 Fulgebatque in eo regius oris honor.
 Pænè ætate puer, tantum (ni fallor) Ephebus:
 Hostibus horrore iamque erat ipse suis. 42
 Sic erat (vt credo) pulcher, nec fortior illo,
 Dum puer Alcides, dum iuuenisque fuit.
 Proximus illi ibat rutilus si flore iuuenta,
 Sancto Nolascus pectoris igne magis.
 Quam demissi oculi, quam grata modestia vultus!
 Ad se aliorum oculos vi rapuere sacra.
 Hic est, dicebant, iussu qui Virginis almae,
 Soluere, & Afra pati vincia, vouerit amans.

Hic

Liber Tertius.

85

Hic poterit iuuenum fœlix exemplar haberi:
 Nobilis, & diues, vina rosasque fugit. 60
 Illos ah pudeat falso se subdere Amori;
 Hic, quæ sit Pietas, sanctaque flamma, docet;
 Magnificè instructam vt venerè ad Numinis aram:
 Vt gemino ad grates procubuerè genu:
 Rex prior vt sedit folio subnixus eburno, 61
 Post Petrus, & circum splendida turba ducum;
 Haud mora; grandisonos perflarunt organa cantus;
 Mille modis dulcès infonuerè chori.
 Tum sacer Antistes thuris solemne Sabæi
 Inpletis aris cœpit odore sacrum. 70
 Postquam Euangelij cecinit sacra verba sacerdos,
 Sederat & populus, qui stetit antè, pius:
 Sic vir Raymundus suggesto exorsus ab alto:
 (Pendent voce omnes: ore animisque fauent.)
 O qualis, quantusque dies, albisque notandum 71
 Gemmis, illuxit, Barcino fausta, tibi!
 Non hic sole micat, sed Virgine splendet amicta
 Sole, facit tantum solaque Virgo diem.
 Huic debet radios sphaera meliore receptos:
 Huic ortum debet sub Pietate nouum. 80
 Non latet, Heroes (quando vos fama vocauit,
 Festus & hac sacra iunxit in æde dies.)
 Diua per noctem Elyfia descensus ab aula,
 Hancque urbem vultu se decorasse suo.
 Tres sumus testes, voluit quibus ipsa videri, 81
 Et dulcis Nati credere iussa sui.

E

Vnus

Vnus, Nolascus Pietate & sanguine notus,
 Alter, Rex noster, Dux, Patriæque Pater.
 Nominibus nostrum liceat si iungere claris,
 Ad cœleste decus tertius ipse vocor. 90
 Quis memoret quanta se nobis luce videndam
 Oblulit: aut qualis fultit in ore decor?
 Ex quo ego vidi illam, Sol, Luna, & splendida fordēt
 Astra mihi, & quidquid lucis Olympus habet,
 Ecquis ego? dignum Superis admiror honorem, 95
 Paruum demitti lumen ad vsque meum.
 Ergo ad nos venit diuini Nuncia cordis,
 Et suus in miseros irradiavit Amor.
 Quid petijt? Quid captiuorum facta Redemptrix
 Mandauit? Gratum quod sibi dixit opus? 100
 Religio est modò quæ surgit, fundata sacratīs
 Cratibus, & prunis, Martyr Ibere, tuis.
 Conuenit auspiciū curis rebusque gerendis,
 Et Sacri amoris opus proditur igne suo. 110
 Illa quid hunc nisi cœlestem spectabit amorem?
 Ad nutum, id quod aget, dulcis amoris erit.
 In commune bonum captiuū nascitur orbis:
 Auxiliū miseris cœlitus illa venit.
 Pulchra Redemptoris sequitur vestigia Christi: 115
 Jesu per pœnas æmula facta ducis.
 O pia progenies, gens selectissima, capti
 Leges seruandi cui sacra Virgo tulit!
 Munifica imprimis spernet Plutona tenacem:
 Porgere pauperibus nescit avarus opes. 120
 Non

Non patris locupletis opes fœlicior hæres
 Ad luxum, & vitæ commoda grata volet.
 Christicolas redimet nummis auroque paterno;
 His hauttis, nec erit sedula cura minus.
 Nam Pietas & Amor feruorē mentibus addent: 125
 Angustam virtus nititur ire viam.
 Non sibi poscet opem: fiet pro paupere capto
 Pauper, & excipiet triste rogantis onus:
 Est rubor ingenuis emendicare: quod ipsi
 Accipiunt, soluit sanguis in ora ruens. 130
 A vobis Proceres, petet ara, stipesque rogabit:
 A vobis, ciues, ara stipesque petet.
 Siue domi sitis, viridi aut sedeatis in umbra,
 Seu pes vos ducat per fora, perque vias:
 Orabit supplex, & membra gementia Christi 135
 Obijciet vobis esse sub hoste fero.
 Nil, quò elemosinas vestras lucretur, omittet:
 Nil, vestra miseri quò redimantur ope.
 Ad Maurusiacas infesta per æquora gentes
 Ibit, non metuens tela minasque necis. 140
 Quid trepidet, timeatve sibi, qui se offeret vltro
 Pœnis, iam voto victima sacra suo?
 Non auro tantum redimet frangente catenas,
 Fixave ferratis ferrea claustra seris. 145
 Si quis (Christe auerte nefas) ceu transfuga, sacram
 Abiurare Fidem militiamque velit:
 Seruitio diro se gens, dominoque superbo,
 Ne miser huc pereat, religioſa dabit.

In summa: hæc tibi erit lex, Vinculis soluere, Christi
 Cumq; Fide ad sacrum reddere ouile gregē: 150
 Tradere se manicis: causa poscente, ferocem,
 So:pite captiuo, velle, patique necem.
 Quæ Pietas huic aqua micat? seu flamine sancto
 Tot gelidas inter fortior ardet aquas?
 Huc dius procedit Amor Christo Hercule dignus: 155
 A tanto hæc posita est ignea meta Deo.
 Quid Virgo afferret sacra, Sponsaque Flamini almi?
 Quam, nisi diuini lampadas ignis, opem?
 Pallade mista sacra non cedit flamma procellis:
 Frustrâ agitata feri sauiet vnda maris. 160
 Ridet aquas oleum, victor que supernatat vndas:
 Hinc flammæ Sponsi lampades ignis erant.
 Hinc studium, hinc apparet inexpugnabilis ardor,
 Perpetuæque pium Religionis opus.
 Hinc pia fundatrix, hinc Virgo decora coruscet, 165
 Pulchra quidem campis sicut oliua bonis.
 Vnde fauor miseris? Vndè hæc clementia Matris?
 Scilicet ex oleæ diuite fonte fluunt.
 Pulchra refert specimen Diuæ miserantis oliuæ,
 Iureque virgineos pandit amica sinus. 170
 Illa hominum fautrix sub barbara vincla gementum,
 Nomen ab officio, siue fauore, petit.
 Merced, quod fauor est, Hispanus dicere gaudet:
 Et memor hac tanti voce fauoris erit.
 Quippè Redemptorum soboles, ordoq; superaus, 175
 Dandaque militia stirps generosa noua:

De

De Mercede facer Mariæ appellabitur ordo,
 Inque suum cedet nomen in orbe decus.
 En noua Relligio quanta est dignata Parente!
 Dignus erit tanta quis modò prole Pater? 180
 At tam Virgo fuit proli, quàm prouida captis:
 Cernite, quàm dulcis munera Matris agat.
 Munifica in miseros nil se fecisse putauit,
 Electum soboli ni daret ipsa Patrem.
 Quem sibi delegit natum iam experta fidelem, 185
 Huic dixit: Nostræ tu Pater esto domus.
 Ecquis erit scilicet, qui summo vertice, vt Atlas,
 Tam cœleste ferat Relligionis onus?
 Coram est, Nolasci præsentiaque ora videtis,
 Quem sua me virtus laude grauarè vetat. 190
 Author vt inuentis ponit fundamina rebus,
 Fundatve vt lectis regia templa petris:
 Sic opus ipsa suum, muniuit & atria, lecto,
 Virgo, Petro: potuit nec meliøre petra.
 Ille habitum cum prole geret candore micantè, 195
 Virginem Adæ scoda qui sine labe prober,
 Plaudite iam, mandat fieri sibi talia Virgo:
 Plaudite, fert nullas iussio sancta moras.
 Rex obedit cœlo, cui gratus proditur Author
 Nascentis sobolis militiaque pia. 200
 Sacra Redemptoris Nolascus suscipit arma:
 Relligio gaudet nomine nata suo.
 Libertas oritur populis optata sacratas:
 Panduntur fractis Maurica lustra feris.

F 3

Plau-

90 *Diagoges Diui Petri Nolasci*

Plaudite Chriticolæ choreas, & pangite cantus: 205

Ducite festiuos Virgo Puerque choros.

Magna Redemptrici date nunc præconia Matri:

Magna tuo Nato: magna Patrique Deo:

Magnaque Spiritui, qui vtriusque à pectore prodit;

Omnia magnificis laudibus ora sonent. 210

32 33 49 37 17 49 21 27

Hinc Clio flauo mira hæc calabit in ære,

37 48 79 98 61 24

Vt lapsæ notus Virginis annus eat.

20 55 43 9 89 61 49

Hic annum qui de numeris deducere malit:

81 17 50 69 24 37

OEdius hæc fient disticha bina sibi. 1218.

Dixerat, & læto sonuere ingentia plausu 215

Templa: Deumque homines obstupere pium.

Supplex instabat sacrandi oblatio panis;

Sed Deus oblatum suscipit ante Petrum.

Quid si fœlicem referebat imagine panem,

Panèque erant similes inter vtrumque notæ. 220

Aris offertur panis: Cererisque medullam

Accipiente Deo, post neque panis erit.

Diuitijs Petrus spoliatus se omnibus offert,

Seque ipso: veteris nil hominisque manet.

Ille Redemptoris veros mutatus in artus, 225

Quid nisi spiritibus pabula sancta feret?

Iam Petrus cælo factus dictante Redemptor,

Mentibus auxilium corporibusque dabit.

Ille

Libr. Tertius.

91

Ille teget Christum Cereali albore colendum:

Et totum vestis mox teget alba Petrum. 230

Ergo Nolascus venit deuotus ad aras,

Pontificisque iacens adfuit antè pedes.

Quem Pater admonuit voueat quàm magna Tonanti,

Magnaque quàm Matri nuncupet ausa Dei:

Quàm diuo pro captis debeat igne cremari, 235

Pro quorum statuit spontè salute mori.

His dictis, illum tegumentis induit albis,

Raymundo cupida nempe iuuante manu:

Vestibus apposuit Regisque insigne Iacobi,

Addita cui in clypeo Crux fuit alba rubro: 240

Hoc à Rege datum Petro sobolisque futura,

Pectoris, & niueæ nobile stemma togæ.

Vt stetit armatus, plauserunt ora Magistro

Cuncta nouo: Noue dux ordine mactæ pio.

Plautibus at patuit, votis dum excedit ab aris, 245

Sub niueo, id quod erat, vellere mitis ouis.

Mysta sacrum sequitur: rursusque altaria suffit:

Fulgida Panchaus sidera scandit odor.

F4

LEM-

LEMMATA II.

Rex Jacobus, quo magis Redemptricis Religionis
Fundator & Patronus amantissimus ostenderetur,
Nolascum, & nascentem eius familiam, intra suam
excipit Regiam: ibique designata ad viræ Insti-
tum idonea domo, maximis regia
liberalitate cumulat be-
nesicijs.

Finierat sacrum Antistes diademate cinctus:
Templa iterum lato confrepuere sono.

Regis erant laudes: scilicet ò Cæsar Ibere,
Faula tui gentes imperij orla canent.

A Jove principium, sumique à Virgine Matre:
Implestique animis iulla vtriusque pijs.

Relligio, Zeliisque Dei, regna omnia firmant;
His caput auspicijs aucta corona premet.

Non tecum Egeria est, genitrix sed Virgo locuta:
Vincis & erecta Relligione Numam. 10

Hæc erit inter cingentes tua tempora lauros,
Vna magis scilicet, nobilis vna magis.

Hanc inter claros poteris numerare triumphos,
Per quam tot seruis pilea læta dabis:

Per quam se Mariæ subdet Mahometica Luna, 15
Expediat quoties fracta catena viros:

Per quam donec amor redimendi fulgeat ardens,
Perpes Maurorum victor habendus eris.

Tum

Tum vidi Heroas, verbisque animisque benigno

Regi gratantes, ordine quemque iuo: 20

Rex ò cælo chare, & Iberæ gloria gentis,

Virginis alloquio docte leuare viros:

Auxisti imperium: tibi seruiet Africa tota

Scit Pietas gentis scepra domare feræ.

Hæc audita mihi: tiliq; ingens cætera murmur: 25

Sat tamen his noui, quam bona verba forent.

Continuò Rex è folio surrexit eburno,

Et flexo liquit templa sacrata genu.

Tunc populi proceresque pium longo ordine Regē,

Quo venere, alacres atria in alta ferunt. 30

Nolascum interea laudant, mirantur & omnes,

Nec laus vna fuit: nec modus vnus erat.

Ceu in fragranti depictis floribus horto,

Hic violam, ille rosas, lilia & ille legit.

Sic laus virtutes Nolasci peruagat omnes:

Illeque virtutum floridus hortus erat. 35

Et fuit inter eos, qui sic aquauerit illum

Flori Jesseo Virgine Matre sato:

Christus adest miseris, & tu, Nolascè, Redemptor:

Virgine & ille venit: Virgine & ipse venit. 40

Illa Redemptoris Christum succinxit amictu,

Intra vteri genitum templa pudica sui:

Est tibi qua redimas homines, modò candida vestis:

Hac te veste tegi, quis nisi Virgo dedit?

O scilicet! Matrem ipse tenes & Christus eandem: 45

Hic alui germen: tu, Petre, corde satus,

Iure

94 *Diagoges Diui Petri Nolasco*

Iure ergo, Nolasce, Lyra modulante canemus:

Christum patrisas: Christi habitumque refers,

Limina Rex festa comitatus ad aurea pompa

Venit: Lætitia personat aula pia.

Tum sic ille: tenes, ait, ð Nolasce, cupita:

Vtque tibi, pariter gratulor ipse mihi.

Nempè ambo Mariæ monitis respondimus altis:

Fecimus & iussæ quod Pietatis erat.

Tanti operis Virgo voluit quod conditor essem: 55

Prima operis voluit petra quod ipse fores.

Dum tibi laxa hærent, natorum candida turba,

Nos, me & te, capiet regia nostra duos.

Edita Religio Cælo, regales paruula terris

Cunas, & Regis debet habere domum. 60

Hæc mihi cordi erit: auxilijs opibusque iubabo;

Sic datus à Cælo cognitus Author ero.

Tu quoque ad has partes (aderat) Raymûde, vocaris:

Fac noua puppis eat flamine ducta tuo,

Cui sic Nolasce: Quid ego, dignissime Princeps, 65

Eloquar? Officijs obruor ecce tuis.

Candida Relligio captiuorum orta fauori,

Natalem ipsa tibi debet in orbe suum.

Me quoque (tanta tua est Pietas) sobolemque futurâ.

Urbe, domo socias, diuitijsque iuuas. 70

Nuncia Virgo Redempricem te condere gentem

Iussit: plus iussis, Rex Iacobe, facis.

Virginis haud seruus diceris inutilis almæ;

Hinc erit officijs gratior illa tuis:

1. no. ca.
17.

Liber Tertius.

95

O si sufficerem laudare & reddere grates!

Sed precor è cælo præmia digna feras.

Hæc ait, & prono ad plantas se proiicit ore

Regales: sibi post tecta parata subit.

LEMMA III.

*Militaris ordo Redemptorum filijs genere & virtute
claris incipit florescere: & Nolasceus cum noua prole
miros, in munere redimendi, Charitatis fru-*

ctus producere.

Qui fecere Patrem diuino afflamine ducti,

Candida Nolasceum dic modò, Musa, viros,

Canam, inquam, primos, quos Virginis igneus Ordo,

Quos Pietatis amor, quos sibi Virgo tulit.

Primus, quem niueo cinxit Nolasceus amictu, 5

(Non maiora canam) tu mihi, Luse, venis.

Mox te, Basse, toga, Gallorum clara propago:

Præfecitque taero post sua facta gregi.

Munus idem, Romane, tenes: sequerisque Parentem

Tertius, ð nostrum, Liligorumque decus. 10

His, Ameri, æquali succedis quartus honore,

Iure Catalauni stirpis generosa soli.

Iunge his Corboriam Altaris Christi que ministrum,

Cui dedit illustres Barcino diues auos:

Et Leonardum captiuu clamantis Asylum: 15

Hoc illum Pietas nomine nota vocat;

Quosque egit Canonum Iuris que peritia claros,

Ni fallor, Casolis nomen vtrique cluit:

So-

Solanes etiam, & Dosum, geminosque Casanos,

Heroum æquantes cum Pietate genus. 20

Nec te, Paschali, nec te, Nonnate, silebo:

Proles Nolasci digna Parente tuo:

Sic Mercediadum cælo fulgetis in albo,

Ceu Phæbi ætherio splendet in orbe iubar.

O vitinam possem vestras modò promere laudes: 25

Succinerem palmas, prælia gesta, cruces.

Sed me capta ferunt: Nolascigena que priores

Hos duxi, esto alij sunt, memorare satis.

Non erat via equitum series: sed nobilis ordo

Mistus erat Laicis Sacrificisque pijs. 30

His sacris operari, hymnos & psallere, cura:

Illis, vt redimant, poscere dona, fuit.

Collectis stipibus redimendi manus obibant

Præbyter, albenti cinctus equeque toga.

Ordinis a cunis centum propè floruit annos 35

Mos hic: inde sacris res data tota viris.

Igneus ergo Patris Nolasci spiritus ibat

Per sobolis fusus pectora blanda sua.

Reg. 4. Ut quondam æthereus projecta veste Propheta

Fecit Eliseo flamen inesse suum: 40

Haud aliter charis Pietatis feruida natis

Cum niuea Petrus semina veste dabat.

En capere, vt apes, dulces educere fructus:

Patris vt illæ olim que meruere manum.

Quid si cleemosinæ, redimendi orantibus ergò, 45

Pergrata Hyblæi ceu thyma montis erant?

Eia

Eia age, & hos apibus confer: labor æquus vtrisque:

Æqua operum requies: nec fauus æquus abest.

Illæ Hyblæ saltus peragrant & Hymettia rura;

Illi vrbes lata sub ditioe sitas. 50

Ore legunt flores illæ, casiamque fragrantem:

Ore rogant illi munera sacra pio.

Ponunt illarum pars intra sæpta domorum

Narcisi lachrimam primaque fulcra fauis

Illorum pars claustra tenent, ad Numinis aras 55

Fientes, vt possint res stabilire suas.

Illæ onera accipiunt venientum: pressa thymo que

Crura leuant: alijs demere vincia putes.

Illi teruorum se deuouere catenis,

Se supèr assumunt & patientis onus. 60

Illæ mella thymo stipant fragrantia dulci:

Et quid melle viris dulcius esse potest?

Illi libertatem, ferro & carcere rupto,

Elliciunt: Melle est dulcior illa viris.

Ob regē illæ obeunt pulchrâ per vulnera mortē: 65

Non sic Parthi illum: non ita Medus amat.

Dura illi ob seruos audent se tradere mortis;

Illos & Christi cælicus vrget amor. 70

Flamma hac grex opifer sex orbi illuxerat annos,

Multa iugo soluens tempore colla breui: 75

Nunc terris indefessus, nunc fluctibus errans,

Fertur centum homines asseruisse quatèr.

Hos neque vi, aut armis, ærata aut classe redemptos;

Ore magis possunt ara rogata pio.

His

98 *Diagoges Diui Petri Nolasci*

His vicit, potuitque specus, tunc Turia Maure, 75
 Extractis seruis visere sapè tuos.
 Tunc quoque sub niueo stupuit victore solutos
 Ire susurranti singulis amne viros.
 Littus & Algerij vidit pullare redemptos
 Ad numerum facili tympana lata manu. 80
 Has multum immanes venit Nolasus ad oras,
 Huc per captiuas appulit emptor oues.
 Cui Bernardus erat, Romani agnomine Diui,
 Sat bonus in miseros, par & amore, comes.
 Emprio tractatur: vincis referantur & anta: 85
 Er ferro exiuit libera turba graui.
 Maurus hians serui spectat, quem vendidit, aurum:
 Tempus adest: mensis fula moneta sonat.
 Sed non tot dominis numerata pecunia duris
 Sufficit: emptores iraque auara premit. 90
 Magna Redemptorum virtus opprella refulsit:
 Horum, quid faceret, nec dubitauit an or.
 Ne, Mohometigena, Nolasus, ponite, dixit,
 Spem lucri: ipse spei pignora certa dabo:
 Meme, qui pro gente libens vadimonia iusto, 95
 Vinclaque nec serui respuo laxua pati.
 Sic ego dum maneo, pignusque admittitis vltro,
 Gentem duc, & eris, mi comes, are redur.
 Tum dulcis socius: Pater es, sum ego filius, inquit:
 Dura iubes, quibus & filius esse negor. 100
 Filius abiectum te linquam in vincla Parentem:
 Mi Pater, i ductor gentis, & are redi.

Sci-

Liber Tertius.

99

Scilicet ipse tuis exultans ibo redemptis;
 Horrida te tetri carceris antra prement?
 Ipse domum repetam fidis stipatus amicis: 105
 Tu Mauros inter destituendus eris?
 Fratres quanta fremunt de me, te Patre relicto?
 Assurgetque animis iusta querela pijs.
 Frustra, ait ille, Patris, nate, inculabis amorem:
 Vitam pro pullis sedula spernit auis. 110
 Non fugit hoc fratres: & ero sic gravior ipsis,
 Si meus ipse tuo cedere nescit amor.
 Natus ad hæc: Te absente, Pater, quis pascat ouile?
 Quis feret impositum Religionis onus?
 Si quos seruasti, si natos deseris omnes: 115
 Non vnum, geminos deseris ecce greges,
 Se Pater his victum sensit: lachrimis & obortis,
 Nate, ait, o felix, vtere sorte tua.
 Abripis optanti charæ mihi premia pænæ:
 Et te, me propter, pignora carcer habet. 120
 Dixit, & in sanctis nati complexibus hæsit,
 Inde petit salua cumque cohorte rates.
 Vna omnes læti Algeriano littore solunt,
 Et clamore fretum consonat omne pio.
 Vincula namque Deo cantabant vindice fracta, 125
 Et libertatis reddita iura suæ:
 Atque Redemptorum pulchri cætamen amoris,
 Dum seruorum ergo pugnat vterque pati,
 Hos seruis Pylades, hos iam sine fabula Orestes,
 Plusquam Thesea prænituisse fide. 130

LEON-

LEMMA IV.

*Erigitur Barcinonense canobium, & Nolasci humi-
lias, super humeros lapides & id genus ad stru-
cturam ædificij necessaria portantis,
mirè elucet.*

DUm feruore Petri sacratum crescit ouile,
Regia dumque auctos vix capit aula viros:
Cura Dei angustis nunquam non prouida rebus,
Et precibus ferui sueta fauere sui:
Quemdam mouit herum, qui largus, ut atria surgant,
Nobile donauit relligiosa solum.
Hoc iacet, inque amplo Ponti se tendit Iberi
Littore, qua media feruet Apollo die.
Tum Pater exultans tali pro munere dignas
Fert grates homini præcipuasque Deo.
Nec minus ipse soli partes considerat omnes;
A templo incipiens, Hic Deus, inquit, erit.
Hic (nam virtuti debet Sapientia iungi)
Hic aptum inueniet Bibliotheca locum.
Claustrorum hic situs ingentium: hic & porticus alta:
Hic erit ad totam saxea scala domum.
Transitus hic, & ibi, & cellarum plurimus ordo:
Hæc lumen tectis: hæc quoque limen eat.
Hic tandem focus: hic prompti cellaria victus:
Hic & totius vilia quæque domus.
Nec moras se accingunt homines: pars vertere terram:
Pars fossas saxo consolidare rudi.

Pars

Pars saxa excidunt molem fultura decoram,
More columnarum, fornicis inque modum.
Saxa alij scalpunt: alij cæduntque dolantque
Truncos: serræ alij robora dente secant.
Machina fit Parium vectura per aera marmor:
Iamque inter strepitus vndique surgit opus.
Auxit & ardorem exemplo Nolascus amico:
Voce hortans homines, munere seruus erat.
Subdidit ipse oneri sua colla humerosque manusque;
Mirus Atlas cœni vile ferebat onus.
Quid memorem ligna & lapides. Quam facta fuisset
Totius ipse domus baiulus ante fuit.
Nempè prius Petri scapulis fausto omine sedit,
Quod nunquam illa suis excidet acta locis.
Cur timeat casus, quam nulla superbia tollit,
Quæ nihil insanæ vel Babylonis habet.
Ut sacra tu tollare domus, se deprimit ille,
Atque humili illius scandis ad alstra gradu.

CAPUT II. De Sanctis Nolasci exercitijs, & laboribus Captiuorum ergo susceptis.

LEMMA V.

Nolascus castigato corpore, & in Spiritus seruitutem redacto, victor sui ipsius fuit.

Bella gerat secum Alcides: domuisse leonem
Non satis est: secum denique bella gerat:

G

Sæ

Se domet, haud illi est series confecta laborum

Inter tot, superest vltimus ipse sibi.

Sic ait Hercules Juno pertaeta triumphos; 5

Et bene, nam Jole pellice victus erit.

Diuinam res poscit opem, non Herculis astus,

Corporis aut vires, clauigeraeue manus.

Illa ope Nolasco gelsit secum ardua victor

Bella sui, sentus edomuitque suos. 10

Quippè oculos iussit, ne se rerum illice fallant,

Sidereo obtutus figere in orbe pios.

Ire vagos veruit, Quid ab his mors impia distat?

Vt vidi, vt perij, qui malè vidit, ait.

Numen flere offentum, alienae & crimina vitæ, 15

Hoc dabat altè oculis, ceu foret ipse reus.

Sculpserat in vultu assiduus vestigia fletus,

Vt solet assuetas riuus arare vias.

A puero blandis Sirenum cantibus aures

Claudit, & egregio maior Ulysse fuit. 20

Has statuit dulces audire & reddere voces,

Quæ Christi Jesu nomen & acta sonant:

Quæ doceant virtutis iter Dominiq; timorem;

Quo procul est, auida qui bibit aure dolum:

Quæq; Deo dignum monstrant & pectus honestu: 25

Vir purus pueros ambit in aure sonos.

Non illum inuitabat ager, nec Adonidis horti,

Non odor, Hybla, tuus: sed neque, Flora, tuus.

Antra specusque libens serui patientis adibat,

Pædor vbi, & grauior dira Mephitis olet. 30

Sic

Sicque graui, dum præstat opem, torquetur odore,

Vitalesque subit fœtida pœna vias.

At patulo flores naso hinc discernit odoros,

Et minus hos cœlo noscit olere bene.

O quantum abstinuit, longa & ieiunia traxit! 35

Fortè in carne putes carnis habere nihil.

Iamque sine arte cibus, bellè quem condit ad horam

Sobria nata fames, non nisi parcus erat.

Non seruire gula; lautasque negare palato,

Olim, vixque puter, nouerat ipse, dapes: 40

Partes nempè suas pueris porgebat egenis,

Et gustata quidem fercula grata dabat.

Impiger assiduo secuit sua terga flagello;

Non tener vt quatiens aera vana pugil.

Membraque setigero constrinxit tegmine circum: 45

Heu! hostem in membris nos monet esse ferum;

Mos illi per sæpta domus, sub nocte silenti,

Ferre humeris sanctæ pondera magna crucis.

Accidit at quadam (dictu mirabile!) nocte

Magna vt crux humeris vix leue inellet onus. 50

Sensit, & admirans, oculis ad terga volutis,

Te mihi quis fecit, Crux, leue pondus, ait:

Cui Christus, sum ego, qui sacri, inquit, pondera ligni 55

Tecum faurrici porto leuoque manu.

Tum carpsit tabulave breues, seu puluere, somnos: 55

Dulcis eratque illi mista labore quies.

Ceu qui decertant vncti se puluere prendunt:

Naufragus in tabula ceu freta sæua fugit: 60

G 2

Sic

Sic vel delicias somni ille euincere gaudet,
 Vel noctis vitat somnia vana pigra. 60
 Lectulus ille fuit, benè quo quæ fuit Jēsum:
 Quo benè & inuenit, lectulus ille fuit.
 His animi iunxit diros frenate tumultus;
 Mensque sibi in fragili corpore sana fuit,
 Ægra vbi mens gaudet, metuitque, cupitq; doletq; 65
 Castigata equidem est carnis inepta salus.
 Lucida non cælo sic fulgent sidera sudo.
 Non sic Halcyones æquora tuta notant:
 Vt placidum ille animum Boreâ incumbente ferebat,
 Et quasi mota in cum nulla procella foret. 70
 Irruit (heu immane nefas!) manus impia quondam,
 Et colaphum fregit lenis in ora viri,
 Nec scelus integitur: sub claro iniuria Phæbo
 Sæua fit, & raptò creuit honore magis.
 Quid tunc? Mutauit vultus fera plaga decoros; 75
 Alit immota loco mens, eademque fuit.
 Se plagâ vleisci potuit stimulantè: sed ingens
 Hinc patuit virtus, euenit vnde furor.
 Ipse animo mitis, sed non abiectus, in hostem
 Quæ bilem frangant, mollia verba iacit, 80
 Pœnitet offensa, si qua est, quam corripis, inquit:
 Collige te, culpa, vir bone, parce mea.
 Nil prodest: furit ille magis, incenditur aurâ
 Plus leni, vt guttis roscidus ignis aqua.
 Detonat horrendum, inflatis & grandine buccis, 85
 Non hominis vultus, voxque leonis erat.

Sic

Sic hominem cæcus probrisque minisque flagellat
 Innocuum, diris deuouet atque caput.
 Senior horrendis tonuit numquam ignibus æther,
 Nimbifer aut nigris horruit Auster aquis: 90
 Quam rabidæ ille furens ruit in conuitia linguæ;
 Infrænis metas protegit ira sacras.
 Sed quæ causa animi sæua hæc incendia mouit?
 Hæc, quam nec Momus carpere posse putet.
 Nempe erat infans laudandus filius hosti, 95
 Qui melior voluit moribus esse Patre.
 Ergo hic Nolasci vestigia sacra premebat,
 Vnde piâ captis voce rogabat opem.
 Hoc Pietatis opus stultas patris impulit iras;
 Heul, natum esse pium turpe putabat opus: 100
 Et clarum renuisse genus: damnasse & auctos
 Mores: degenerem seque probasse suis.
 Vt video, delirus homo non falsa profatur,
 Non est nobilitas quæ Pietate caret.
 Nobilium mores inflatos conscia virtus 105
 Arguit, hos damnat, degeneresque fugit.
 Innuit hoc iuuenis dignus meliore parente,
 Et nati mores non reprobante pios.
 Cur non ponè Patrem, & post Petrum maluit ire?
 In Petro Pietas, quam sequeretur, erat. 110

*** **

G 3

LEM.

LEMMATA VI.

*Nolascus nihil non laboris & hostilitatis, pro anima-
rum salute, captiuorumque libertate perpeſſus eſt;
ſueque vitæ inſidiatores ad penitentiam,
& frugem bonam con-
vertit.*

Qui bene Nolasci poſſet numerare labores,
Is ſtellas, ſtillas is numeretque maris:
Is puces Ponti, is tenues per littus arenas,
Idaque quot frondes, quot parit Hybla thymos:
Ruraque Engaddi quot odora opobaliſſima iudant, ſ
Victrices palmas is quot Iduma gerit.
At mihi non equidem vires, nec Homericæ Muſæ
Sufficient: toto nec ſi Helicône ſuam.
Ergo de innumeris paucos cantare labores,
Non erit immerito gloria parua mihi. 10
Victima flagrabat cœleſtis amoris in igne,
Diuiuſque ſui pectoris aſtus erat.
Duceret vt populos æternæ ad limina vitæ,
Sæpius ille pati, non fugeretve mori.
Seu culpe barathro immerſos, ſeu carcere vincetos, 15
Hos luci, hoſque Deo reddere, totus erat.
Hic ſcopus, hæc ſuſceptorum ſibi cura laborum:
Hæc leuis, & cordi gratior vna ſuo.
Hinc varios terræ caſus, pelagique minaces
Fluctus, & gentes pertulit ille feras. 20

Æquora

*Æquora vel ſulcat, Libyco vel littore ſoluit,
Inſandis panis itque reditque ſatur.
Iam cælum ſagris Mauri videre cruentis:
Seuijt Algeriâ dira Megara manu.
Vapulat à Numidis, tunditque Valentia tergum, 25
Tunc Mahometeo barbara facta iugo;
Paſſus ibi torto repetita theatra flagello,
Turba barbaricos ingeminante iocos.
Sed neque tractarunt Baleares mitius illum,
Quamquàm alios fuerit pœna ſecuta modos. 30
Omniſibus hoc facinus populis commune nefandis:
Nempè colenda ſacri conſpuere ora viri.
Mille modis illum ſannis torquere pudendis:
Nunc aſini auriculas eſt imitata manus:
Nunquæ ciconino gaudent depingere roſtro, 35
Exerere & linguas vt ſitibunda canis:
Fundere & abſurdos naſo petulante cachinos,
Plurimaque obſtreperis fingere probra modis:
Innocuas ronchis premere & gannitibus aures:
Vellere tum barbam virque puerque ſacram, 40
Tum vocitare canem. Ah! rabido quid dicitis ore?
Non canis eſt, canibus ſed Pius iſte datus:
Vobis nimirum hic, petitis quem dente canino.
Margaris heu porcis mittitur alba feris!
O quoties Mauri fallaces arte Sinonis, 45
Illi pollicitam deſeruere fidem!
O quoties ſtipis aſſultu pirata rapaci
Æra inualit hians, ſpes inopumque ſimul:*

G 4

Sæpè

Sapè pius Pater Africa vt explorator habetur:
 Præda fit, & sceleri vertitur esse pium. 50
 Hoc tantum ingemuit, tenera & præcordia torsit,
 Quod capti optata destituuntur ope.
 Atq; salt illachrimans: Inopum heu non parcitur auro!
 Securas Pietas heu neque portat opes!
 O quoties, quia pro tantis soluendo redemptis 55
 Non erat, ipsum se pignora prompta dedit!
 Tunc fera vincla piæ pressere manulque pedesque,
 Terribili corpus scetidaque antra situ.
 Fælices miseros, quibus hæc, per tale paratur
 Supplicium, tanto digna labore salus. 60
 Flammifer obductis vt Phœbus nubibus ardet,
 Datque diem, & toto nubilus ore micat:
 Sic erat obscuro miseris lux vinctus in antro,
 Et graue doctrinæ luce leuabat onus.
 Nunc inter ciues (veniunt si hæc parte labores, 65
 Quis Maurisiano vitet ab hoste premi?)
 Musa Patrem cane, ni fallor grauiora ferentem:
 Plus graue ciuili vulnus ab hoste venit.
 In causa est Pietas, & promouet ipsa labores:
 Nec Patri esse potest aptior vlla pio. 70
 Floruerat quondam redimendi munere Cætus
 In Laetanâ nobilis ortus humo.
 Quem Rex Alphonfus, fælici voce secundus,
 Munificæ eximius condidit Autor ope.
 Excidit at Pietas & Zelus tempore Cætus; 75
 Virtus, si sit iners, tempore victa cadit,

Sedulus antiquos tamen hunc Nolascus ad ignes
 Restituit, votis Numine flante suis.
 Cum socijs, Pietas quos iunxit, cæperat ille
 Captiuus dulcem poscere lætus opem. 80
 Hinc Alecto ausa est Stygijs horrenda colubris
 Euomere infans dira venena modis.
 Quid Pius hic, inquit, nisi mendica otia querit:
 Edocet hoc alios: labe facitque pares.
 Nobilium iuuenum generosis moribus obstat: 85
 Resque nequit fortes publica habere viros.
 Virtutis specie vires crudelibus addit
 Hostibus; heu vestras Africa sorbet opes!
 Illa hæc vipereo prauorum sibilat ore,
 Infelstatque probris ora verenda viri: 90
 (Proh pudor!) audacique manu temeraria pulsat;
 Horreo, sit satis, id iam meminisse semel.
 Subijcitur virtus odijs: Patientia vincit
 Nolasci: multo palma labore datur.
 Nec ratis illius satis est agitata procellis: 95
 Plura truci Alecto de Styge bella mouet.
 Maius adorta nefas, fures coniurat in illum,
 Qui vitam rapiant, & stipsis ara piæ:
 Vt miseris sp̄e, hominemq; piū, ictu excinderet vnus
 Perdit conatus sed maleuada suos. 100
 En tempus, scelerique locum reperere cupitum:
 Nolascum solum sola per arua vident.
 Accurrunt: socijs peregrina veste duobus,
 Luceque succintis, iam comitatus erat:

110 *Diagoges Diui Petri Nolasci*

Psal. 90.

Seruo nempè suo Angelicos Deus ipse ministros, 105

Præsidio in cunctis iusserat esse vijs.

Furibus horrore manifesta luce fuere:

Ipsos tentati pœnituitque mali.

Ante pedes stratos ait hæc Nolascus ad hostes:

O mihi quam gratam fert meus vltor opem! 110

Non vt erat par, ardenti vos fulmine adulsit:

Ad veniam errantes lumine traxit oues.

Vno eodemque pius seruauit lumine vitam,

Atque animæ vestram, corporis atque meam.

Ferte Deo meritas conuerso pectore grates: 115

Quas pro me, & vobis debeo, lætus ago.

Tum flentes teneris è terra sustulit vlnis:

Mirantesque piùm, sic abiere, Patrem.

Sæpè illum hæretici ferro petiere micanti,

Quos gladio vicit flaminis ille sui. 120

Transeo fortuitos, mala quos fors obstulit, hostes;

Nam quis non patitur rure domique suos?

At casus perstringam, aula quos passus Ibera:

Aulæ incertus amor, nec benè tuta fides.

Namque viri Pietas, & Amor, cù Principis aura, 125

Rixæ odijque tulit semina dira grauis.

Inuidet hic illi: infidias hic tendit operas:

Hic tentat, tenero Regis amore cadat.

Hic quaritur, quod Gallus homo sublimia captat,

Illaque quæ proprij munera ciuis erant. 130

Ille tamen solitis agitur flatibus aulae,

Nil cupiens, celfo non timet esse loco.

Atque

Liber Tertius.

111

Atque Palatinos gaudet sufferre labores,

Dum Regi, & miseris vilis esse potest.

Aulice, deciperis: Non est cur exeat aula, 135

(Vt male opinaris) qui volet esse pius.

En iuuat hunc Pietas, quem tanta pericula cingunt;

Et benè, dum patitur, se probat esse Pium.

Porhi-
nus apud
Luc. l. 8.

LEMMA VII.

Nolascus, in naui velis remisque spoliata, à Mauris

Algerianis maris fluctibus absoruendus exponitur;

sed ipse, aura Numinis flante, Valenti-

nam ad Podium faustè

appellit.

Heu genus infidum, gens Algeriana, feroxque,

Cui nihil est sanctum, nullaque firma fides!

Scilicèt in pignus sese, pro gente redempta,

Nolascus, Libyco tradideratque iugo.

Decreuitque moras soluendo temporis ari 140

Certas, quas nemo fas violare putet.

At Maurus flagris torquet crudelibus illum,

Et pactas auri vindicat ipse moras.

Quò magis & sceleri, pandat seu vela furori: 145

Accepto peius perpetrat ære malum.

Non sibi Nolascum incolumem, sed perfidus alto 150

Tradidit, vt spumans sorbeat vnda, mari.

En modus, ille parat puppim (vult sic pius esse)

Sed vos, illa quidem, cernite, qualis erat.

111

112 *Diagoges Diui Petri Nolasci*

Illā vetus, carieque labat, rimisque dehiscit: 15
Quas neque ferre potest, vndique potat aquas.
Non est cur timeat ventos; licet æquora sulcet
Mollia; se solā, naufraga puppis erit.
Cum mare stat placidum, secum gerit illa procellas:
Eurum cum Zephiro: cumq; Aquilone Noton. 20
Adde, quod est tardum ventis & inutile lignum:
Non sibi sunt remi: velaque nulla sibi.
Utque ales, pedibusque carens, pennaque volucris,
Pulvere trunca iacet, nec per inane volat:
Sic inhonora ratis ponti non dissecat vndas, 25
Nec captat ventos: quassa iacetque mari.
Hac ergo in lacera Mauro mandante carina,
Africa Nolascus per freta carpit iter.
Sed, ratis ò felix, nunc trana audentior vndas:
Victorique, metu libera, fide tuo. 30
Ille, vide, in mediā extendens sua brachia puppe,
Transuersa antennis nautica vt arbor inest.
Lintea ne tanto desint pendentia malo,
De niueā ventis carbasa veste facit.
Teque suo tandem defendit pondere pressam, 35
In fluctusque vices remigis ille gerit.
Nec penetrare tuas audebunt æquora rimas:
Prona veretur enim, quem vehis, vnda maris.
Obstupet en Maurus, quod tu feliciter vndas
Fracta secas, Libycas tutaque spernis aquas. 40
Irrita, Maure, tua est spes, ne mirere: dedisti
Nautam, quo trepidat nulla pericla ratis.

Flu:

Liber Tertius:

113

Fluctus iam ille tuos, & barbara littora linquit,
Et Charidemum abdens fulgidæ Achatis opes.
Præterit & te, quæ à scombris tibi nemē adoptas, 45
Quosque habet vndosus Illice præca sinus.
Iam dextra Balear, haud longe, conspicit æquor:
Et diues pinu, te, Pityusa, tuo.
Te nempè, infelix viuis Ophiūsa venenis;
Teque, Ebuse, anguinæ pulchra nouerca fera. 50
Ergo tuas radit, peramæna Valentia, ripas,
Et Podio excipitur tunc tibi, Virgo, sacro.
Virgineas ibi pronus ait Nolascus ad aras:
Tu mihi portus ades, Virgo, mea que rati.
Per fluctus pelagique vias te inuenimus ambo, 55
Quæ bona iactatis stella duobus eras.
Ambo erimus grati, si seruum, quem æquore seruas,
Laudibus addictum me facis esse tuis;
Si laceram sacris harentem admiseris aris
Puppim: sic tibi nos, Virgo, anathema damus. 60

CAPUT III. *De pijs Nolasci desiderijs.*

LEMMA VIII.

*Nolasci symbolum. Cupio (dicitur ab ita pijsissimus
Pater) pro captiuis liberandis venum ire, aut
in illorum vincula suffici.*

AH date quod cupio: cordis cōpescite flammās:
Ardeo ob ignotas ambitiosus opes.

Non

Non mihi Pactoli auratæ donentur arenæ:
 Optem ego, quas auidus fecit in amne Midas?
 Crælle, tibi imperium, gazasque relinquo superbas;
 Non illæ Cyri te rapuere rogis.
 Inde, cape Eois quidquid collucet in vndis:
 Est mihi, si nescis, plus pretiosa fitis.
 Sintque tui sudoris opes, ò Clauiger Heros,
 Hesperidumque nemus, Geryonisque boues. 10
 Non hæc arident, Arabum nec mæsis odora,
 Nec quidquid segetum Gargarus vber habet.
 Ah! ah! quod cupio Libycis reperitur in antris:
 Illic ignotas Barbarus arcet opes.
 Illic ex pœnis aurum fit amabile cælo: 15
 Ex ferro rutilans gemma, pyropus, onyx.
 Illic sic sæua exornantur compede planta,
 Sic pia, quam torquet stricta catena, manus:
 Candida gemmifero radiant vt colla monili,
 Pensilis vtque aures bacca micare facit. 20
 Nam diuinus Amor transformat Maurica vincla;
 Ferrea sint, opifex aurea reddit Amor.
 Hic mihi, eris locuples, & emes mea sidera, dixit,
 Soluas si populî ferrea vincla mei.
 Hoc cupio, ah tanto, socij, me vendite lucro: 25
 Si nolitis, ero venditor ipse mei.
 Margaris est inuenta mihi fulgentior astris:
 Hanc, dum nummus abest, quo, nisi vendor, emâ?
 Vos grauibus mea colla, manusque, pedesq; catenis:
 Me totum, Mauri, stringite, gratus ero. 30

Vos

Vos mihi nunc faciles saltim in mea vota venite:
 Esse vltro vobis quid nisi præda peto?
 Memè in cunctorum miserorum vincla vocate,
 Si vestris animis quid pietatis inest.
 Hæc flammata dabat tenero suspiria corde 35
 Ille gregis niuei mancipijque Pater.
 O Pater, Ecquid ais? quò diuo duceri igne?
 Aspice quàm cupias mira licere tibi.
 Vnus es, & miseris vendi vis pro omnibus vnus;
 Ergo iam cunctis nil minus ipse vales. 40
 Libertas gemmis est & pretiosior auro.
 Si tua tot redimit vendita, qualis erit?
 En tibi iam tanti es, quanti venire petoptas:
 Pulchrè pro miseris esse superbus amas.
 Quantum deprimeris, conscendis sidera tantum: 45
 Subijceris seruis, cæli apicemque tenes.
 Vertice ad æthereas talis subit æsculus auras,
 Dum radice petit tartara nigra rudi.
 Non vni æquari, sed seruis omnibus optas,
 Quòd tibi seruitio non sinis esse parem. 50
 Nescit habere modum redimendi immensa Cupido:
 Immensum pœnis te putat esse virum.
 Illaque Barbaricas heu quot te iactat in oras!
 Heu quot in arcta nimis vincula & antra iacit!
 Ferrea te Numidæ infrani sub vincla tenebunt, 55
 Massyloque dabis candida colla iugo.
 Syrtibus inclusus Nasamonis habebere furis,
 Et tua Getulus compede crura premet.

Se

Sē plebs iactabit te te Garamantica seruo,
Marmaridæ sæuas iniicientque manus. 60

Sic tibi, quàm longè & latè patet, Africa tota

Vno (proh mirum!) tempore carcer erit.

Sic quot hiems frondes rapit, & vet germina mittit;

Quot nubes guttas atra ruentis aquæ:

Te super optanti, dum captiua agmina soluis, 65

Dumquæ vadem te offers, tot fera vincla ruent.

Nó tamen igni omâ Enceladus velut ingemit Ætnâ;

Sic duro ferri pondere & ipse gemes.

Illi Ætna est oneri, tibi ne sit ferrea moles;

Cælica præstabit pectoris Ætna tui. 70

Audet Amor diuus: putat, vt iuuet, omnia posse:

Aufibus, ò fœlix, vteris ipse suis.

1. Cor. 13. Hinc anathéma suis audet pro fratribus esse

Præco Euangelij gentibus ille datus.

Exod. 32 Hinc petit æterno expungi sua nomina libro 75

Amramides virgâ lege potensque sacrâ.

Hinc ille altisonis pandens mysteria Psalmis:

2. Reg. cap. 12. Pro nato quis, ait, dei mihi posse mari.

Hinc tu Sanctorum cœlesti feruidus igne,

Vt redimas seruos, potes vbi que pati. 80

LEMMA IX.

Optanti Nolasci Diui Petri reliquias visendi causâ
Romam proficisci, nec id (vt erat in votis) ob sua-
rum ouium regimen, & captiuorum curam; exequi
potenti: ipse Apostolorum Princeps capite, vt cruci-
fixus est, deorsum verso appareret, dicens: Quia tu
ad me non potest venire, ego, Petre,
ad te venio.

Sumpsit Nolascus iustrali tinctus in vnda
Nomen, quod referat sidera, Petre, tuum.
O quantum ille tibi iunctum se nomine sensit:
Nomen idem, esse duos vixque sinebat amor.
Per mores coluit fecitque imitabile nomen;
Nec iam te tantum nomine, Petre, refert.
Vt sint exemplo, Diuorum nomina nobis
Dantur: & vt memores ad pia facta vocent.
Thersiten ne te appellem, sis pulcher oportet:
Et qui vult fortis dicier, Hector erit. 10
Cogimur & tenere illos, quos imitamur, amare:
Nam similes ipsis nitimur esse viris.
Visere iam dudum (quis amans non optat amatum?)
Optabat Petrus sacra sepulchra Petri.
Ipse erat at fœlix in opum tutela salusque, 15
Ipse vigil sacri Pastor ouillis erat.
Tam sibi oues durum, miseris quâ linquere captos:
Cordeque quidvis belligerabat amor.

Nunc animum ad cineres flecitur, venerandaq; busta:

Nunc rapit in miseros, nunc in ouesque trahit; 20

Nunc meditatur iter sacrata ad mania Roma

Longum: qualque ferunt stare redire moras:

Et modo sit nisi longa suis absentia rebus,

Sat tibi visa via est ad sua vota breuis.

Quin pedes ipse per argentes incederet Alpes 25

(O sic emensus quot fuit ille vias!)

Tanti erat æternos Petri spectare triumphos,

Et Romana sacro pectora prona pedi:

Ad iugaque euectum Petri septena cruore

Christum, & victricis magna trophæa crucis. 30

Hæc dum anceps euoluit amas, videt arbiter æquus,

Res se metiri pondere qualque suo.

Inuisum illud opus; mandati hoc muneris esse:

Debere imperijs cedere vota sacris.

Ingratum esse Deo dimittere munus, vt ores: 35

Sanctius officium cullibet esse suum,

Nonne dedit pœnas, quod sacram, vt debuit, Arcam

Audax non humeris sustulit Oza suis?

Exiit ut regno Saulus in ille victima prodest

Pinguis: Qui parer, gratior ille Deo est. 40

Ergo ait, vt pollum, tua mente altaria visam:

Hæc, Petre, cultoris suscipe vota tui.

Vota Deus cælo, vnde videri, compensat ab alto,

Datque velut factis præmia iusta pijs.

En meditans cupidulq; suas, nox cum altior ibat, 45

Nolascus curas vota refertque Petro.

Tum

1. Reg.
cap. 6.

1. Reg.
cap. 15.

Tum subito paruum fulsit sub luce cubile

Multa, ceu medio Phœbus in orbe micat.

O fauor! inter splendentes apparuit ignes

Oranti Petro talis imago Petri: 50

Fixa cruci, Petro similisq; Nerone sub acri,

Et caput ad terram, versa que ad altra pedes;

Splendida cui pœnas faciebat gloria dulces,

Vulnera cui fontes fulgida lucis erant;

Iam pedibus monstrare putes ad sidera callem, 55

Et nos in cœlum tollere velle manu.

O quam magna fuit Nolasci in corde voluptas,

Lapso siderea lumine ab arce frui!

Ambrosia vt nitelet Diuos, & nectaris haustus,

Sic sacra mulcebat pectus imago pium. 60

Hac pharetrâ teneros Petrus ei aculabat amores;

Diuaque (nec fallor) sensit imago sonos.

Missâ etenim rutilo sonuit vox illius ore,

Hosque Petri orantis fecit in aure modos:

Quod nequis ipse ad me cupidus supplexq; venire: 65

Ad te, Petre, libens en venio, inquit, ego.

Dixit, & allato repetiuit sidera vultu,

Scandit & æthereas luce notante vias.

Ille oculis, & corde simul, comitatur euntem,

Et verbis, grato quæ dabat ore, pijs. 70

H 2

LEM

L E M M A X.

Nolasco iacebat infirmus, qui tamen, cum impensè
cuperet sacris foelicissima noctis natalis Christi Do-
mini solemnibus interesse, nec posset, Angelicis choro
sistitur manibus, ut ibi cum suis filiis nascentem
Deum saluaret, & diuinis laudibus
Pueri gratulabundus occurreret.

Nox erat illa Deo terris nascente beata,
Quâ Deus infanti vagijit ore Puer:
Quâ Patris in tenebris lux incomprensa refulsit:
Quâ nobis miseris Virgine nata salus;
Quaque suas vicit diuino Sole tenebras,
Visaque Phœbeo clarior ire die:
Cum Pater æger erat lecto Nolasco in arcto:
Perdiderant vires omnia membra suas.
Sed tamen, illa licet languabant trita dolore,
Plus desiderijs mens erat ægra pijs.
Anxius optabat noctis solemnibus almæ:
Inter, cumque suis fratribus, esse sacris:
Carmine tum Pueri Numen celebrare sonoro,
Et sua dulcisonis corda fouere modis.
Heu graue spiritui corpus! quid deprimis, inquit, i s
Illum? quid neruis vincla sub arcta trahis?
Ille choro tecum vult se miscere carenti:
Votum, ò corpus iners, impedis ecce pium!

Non

Non te mole potes depressum ferre caduca:
Vix, sunt siqua animæ pondera, ferre potes. 20
Passer vt in cauea cinctus: sic illa tenetur;
Heu in rete gemit, ceu sine piscis aqua
Accipe deuotas animæ de carne querelas,
Mi Deus, infirmâ, mi Puer alme Deus.
Vel tu, namque potes, carni da robora nostræ: 25
Vel me, quâ maui forte iuuare, iuuaua.
Audiit orantem facili Deus aure Puellus:
Numquam ortas humili despicit ore preces.
Nam subito (mirum!) cœlesti luce refulsit,
Et similis cœlo paruula cella fuit. 30
Illuc ætherio Iuuenes ex orbe volarunt
Aligeri, pulchrum par, niueique togâ.
Vt venêre ægri strata ad pauperula Patris,
Prædulci releuant languida membra manus:
Et fessos albis exornant vestibus artus, 35
Quis par cœlitibus visus adesse Pater.
Post hæc, ceu roseum fecere sedile lacertis,
Nam binas binis inferuere manus:
Nostraque, dixerunt, à tergo amplectere colla, 40
Totus & in nostras ipse recumbe manus.
O molli possem si carmine dicere, sedit:
Vos mihi, Pierides, mellea verba date.
Sedit, vt in roseis veniens Aurora quadrigis:
Sedit, ros sicut florea rura supery
Sedit, sed non æqua cano: nam blandius istis 45
Sedit, vel quantum distat Olympus humo,

H;

Ter-

Terrenis quis enim caelestia comparat æquus?

Lenius Angelicæ nil valet esse manu.

Has super inedit Nolascus viribus æger:

Spirituam ð Pietas! O Superùmque fauor! 50

Quid miraris ebur cellar, Romane, Curulis?

Quid nitidos currus, laurigerasve rotas?

Angelicæ potius palmas mirare curules:

Tam magno seruum vult Deus axe vehi.

Non hic aut eboris, splendorem aut mutuat auri: 55

Non subito præceps ire fragore timet.

Ecce Deo charus superis attollitur vlnis:

Psal. 90. Illi ne lædant obuia saxa pedem.

Ergo fit voti compos, Iuuenesque Superni

Sublimem medijs implicuere choris, 60

Illo intrante, nouo radiauit lumine templum:

Vt sol, ætherij sic micuere viri.

Tunc Superis natu innixum videre Parentem:

Oraque soluerunt carmine grata Deo.

At iuuenes raptâ Nolascus mente secutus, 65

Stat licet in terris corpore, ad astra volat.

Gutturæ quæ canit hic, ibi corde recogitat almo:

Duplicibus scælix perfruiturque choris.

O Pueri cunæ! O panni! O dulcissimè Pupe!

Per vos delicias en habet ille suas. 70

Non illi ossa dolent, non fracti corporis artus:

Mens vnita Deo viuuda membra facit

CAPUT IV. *De Nolasci dono Prophetiæ & diuini fauoribus.*

LEMMATA XI.

Nolascus Regum & priuatorum hominum Vates, multa illis salutaria prædicit.

Quis non te Vates inter, Nolascæ, sacros, Quos Deus arcæano præmonet ore, canat? Pe. ora cum tibi sint verum spirantia Numen:

Diuini que sciens cordis operta legas.

Te Vate, in captâ exoritur Paschasius vrbe, 5

Magna Valentini lausque decusque soli:

Et tibi clara, Pater, nunc sub chlamyde proles,

Quam proprio Martyr sanguine tinget ouans.

Ex te Rex nouit Mahometicus ille Zeitus,

Quod lustralis erat fonte lauandus aquæ. 10

Barbarus obstupuit, sed Regno expulsus & aulâ,

Christi defecit sponte ad ouile pium.

Tu quoque Turia abactos, & Balearibus aruis,

Mauros præfago funditis ore canis.

Res facit ipsa fidem. Nam tu, quæ oracula pādunt 15

Victorem, Lamas, Rex Jacobe, premis.

Auspitijs etiam ille tuis Fernandus eadem,

Rex sanctus, fractas Hispali ab vrbe fugat.

Prodiit in lucem Virgo cognomine Socos,

Sed de Prole montes tu prius ipse patres; 20

124 *Diogeges Diui Petri Nolafce*

Nec vitam moreique siles sine labe pudicos,
 Quoque tuos ducet filia sacra choros:
 Iamq; cadit Mauro ense Blanes, tibi charus alumnus,
 Te nati sacram vaticinante necem.
 Donarat tibi recta parens accommoda Pauli; 25
 At patris hic grandi munera lite rapit:
 Tu Nolafce, dabit post, quod modo denegar, inquis;
 Tecta que non tantum, se mihi & ipse dabit.
 O quam vera canis! Tecta & se tradidit vltro:
 Te que inter natos gaudet habere Patrem. 30
 Parmensis petijt Guillelmus in atria sape
 Admitti tua; sed sape recusat iners.
 Cui tu fallaces Cocyti detegis altus:
 A Styge prognatas totque venire moras;
 Se niuea, sciat, ad cœlum sub veste vocari, 35
 Quod vitæ longum nec sibi restat iter.
 Audijt vt iuuenis, molita obstacula rumpit,
 Candida militiæ castra subitque tuæ.
 Sanctè ibi, decursis vix septem mensibus, esse
 Desijt. O felix, auspice sancte bono! 40
 Tres alij te, corde dolium eclante, requirunt,
 Mentiti imperio subdero colla tuo.
 Consulis ipse Deum, quid in his Pietatis inhæret?
 Ille tibi pandit subdola corda virum.
 Nūcius ergo Dei scio, quid vos permouet, inquis: 45
 Vltio vos flectat Religione mouet.
 Me ad mortem, innecuum licet, indagatis iniquam;
 Atque equitem, mecum qui sua fidus agit.

Ipse

Liber Tertius.

125

Ipse est Azagra: Vlla viri si iniuria torquet
 Vos: annon Diuus paicere mandat Amor? 50
 Expauere sua, vt norunt, præcordia pandi:
 Et bonus ad veniam fluxit in ora rubor.
 O Pater, arcanos sic Numinis ebibe fontes,
 Nostra salutarifero pectora vt amne riges.

LEMMA XII.

*Nolafceus frequenti Beate Virginis & Tuclavis
 Angeli sui recreatur
 aspectu.*

Q UOD terris, Nolafce, Poli velut incola degas
 Etherij, Clio nunc mea parua canit.
 Nil audus celsum meditaris præter Olympum:
 Sancta Deij sensus abripit aula tuos.
 Squallet humusque tibi, rutilo licet ardeat auro.
 Eoasque licet fulgida iactet opes:
 Et pingat licet ora rosas, & more puella,
 Horrida gemmato firmate membra tegat.
 Hæc super ima volas Phaeton, dum despicias ima;
 Non velut ille suos qui malè rexerit equos. 10
 Sive vt ceratis malè qui confissus in alis,
 Solum vicinas audet adire vias.
 Te Pietas animi, mens pura, humilisque voluntas,
 Vt pennæ ad Superos, & super astra vehunt.
 Te que inter Diuos, & cœlica gaudia miscet: 15
 Quid si Cœlicolum degere more sapis?

Quin

Quin Diuos ad te cœlo traducis aperto:
 Ut cœlum, cellam sic coluere tuam.
 Aliger ille magis fida ad confortia custos,
 Coram oculis aderat luce micante tuis. 20
 Et modò te supero lassum sermone fauebat,
 Et modò in ambiguis lux erat ipse vijs:
 Captaque quos fluctus pateretur turba monebat,
 Utque dares, tecum penniger ibat, opem.
 O quoties Mater summi te Numinis alma 25
 Visitat, alloquio dulcis, & ore micans!
 Ager eras, stratum veniebat sedula ad arctum;
 At te Pœonia non releuabat ope.
 Non herbis Virgo, nec Apollineâ vitur arte:
 Illa Machaonias non bene fertque moras. 30
 Lumine, fat fuit, vt medico te, Petre, videret;
 Morbus vt effugeret, prompta foretque salus,
 Iam valeant succi, morbis herbaque salubres:
 Omnis inest oculis nam medicina suis.
 Tristis es, & curæ pectusque negotia torquent 35
 Ardua: te spectat Virgo, leuamen habes.
 Delicias quid ego, mera quid solatia narrem,
 Quæ dulcis viso Virginis ore capis?
 Iam nihil in terris optas, nam Virgine visa,
 Tantum, Petre, Deo quid minus ipse vides. 40

LEM-

LEMMATA XIII.

Somno occupatus campanæ minister desijt ad Maruinas, in peruigilio Purificationis Dei paræ media nocte canendas, Relligiosos Barcinonensis Conuentus excitare; feliciter tamen, & magno miraculo. Quippe Mater nostra, piissima Virgo, candido ordinis habitu cum scuto induta, & Angelis pariter ornatis comitata, in Chorum descendere dignata est. Nolasco vero, qui ministri omisionem aduerterat, Chorum ingressus, à B. Virg. miro amoris indicio, in sedem sibi proximam excipitur: atque in omnes dulcissimè ac modulatè diuinas laules profecti sunt.

I Amiam nocturni duodenam temporis horam
 Transierat nitidis Delia pulchra rotis;
 Nec resonans, vt moris erat, campana vocabat
 ora ad diuinas Relligiosa preces.
 Dormierat, qui, ceu cantantis munere galli,
 Aeris pulsator debuit esse vigil.
 Es, quod non sonuit, vigiles plus percussit aures
 Nolasco, posset quam reboante sono.
 Ambigit ille tamen, sonitus num fugerit aures,
 Dum meditans sensus mens super astra rapit. 10
 Sed videamus, ait: Tunc claustra, subitque per omnis
 Tecta domus; somno cuncta silentque graui.
 Inde Chorum petit, & propior iam, substitit anceps.
 Quid sonat? aut quod, ait, sentio in aure melos?

Non

Non fallor, sonat humano modulamine quidquã 15
 Maius, & Angelico, quod sonat, ore sonat.
 It modulis vox flexa suis, in seque reflectita
 Mirè, Mæandri more fluentis, abit.
 Quàm blandi vocis flexus, suauesque reflexus!
 Gutturum quàm argutis mille canora modis!
 Mille estò Philomela sciat discrimina vocum,
 Par concentibus his nil Philomela canit.
 Sed neque plectra, Orphei, tua: nec tua, dulcis Arion;
 Mura ad se trahet hic utraque plectra canor.
 Ergo ille, allœtus miri dulcedine cantus,
 Intrat fœlicem terque quaterque chorum.
 At primo obruta, obstupefactus imagine rerum,
 Sancta loci pronus numina adorat humo.
 Virgo ibi Mater erat summi præclara Tonantis,
 Excelsoque sedens Præfulis illa loco; 30
 Sol erat in vultu, sed Phæbo clarior alter:
 Vestis Sithoniâ candidiorque niue:
 Alba etiam Tyrio crux effulgebat in œstro,
 Pectoris, & niueæ nobile stemma togæ.
 Aligeri Dominam Iuvenes hinc inde coruscis 35
 Pulchro stipabant ordine, & ore pares.
 Pectore crux eadem ipsis, idem & tegminis albor:
 Ut se, sic vestit candida Virgo suos.
 Et modò, Cœlitibus quamquam sit candor amicus,
 Non illis alter debuit esse color.
 Nam referunt cœli Proceres, Regina potensque, 40
 Nolasci niueos ore habituque choros;

no 1

illa

Illa micat sacro Nolasci in munere Præful,
 Nolascæ illi munera prolis habent.
 Fœlicem prolem! Pro te, dum dormis, Olympo
 Labuntur vigiles in tua claustra chori. 45
 Matutina vides albis induta cucullis
 Astra, tuæ excubias quoddam modo noctis agunt:
 Atque tuo sedes implent sine corpore inanes,
 Licetis, cœlesti quæ sibi in arce micant;
 Dumque stas resonans persoluunt gutture noctis 50
 Laudes, illorum concinis ore Deum.
 Tu fœlix quoque, qui stertens, nec cymbala pulsas,
 Ære nec obstrepero Morpheæ abire facis;
 Qui, quàm Argus vigilis, plus somno acquiris inertis
 Quo, si non homines, Ætheris astra vocas. 55
 Interea dum sacris resonat concentibus aula,
 Maxima dum cœli pars ibi Virgo præest,
 Nolascus propè Diuam, ipsaque fauente, supremum
 Iussus, tot Proceres inter, adire locum.
 Ille canit Superis dulces cum mentibus hymnos: 60
 Angelus ac si esset non minùs ille canit.
 Ille in Matre Dei, figitque in Virgine ocellos:
 Cuius Angelicis parque beatus adest.
 Gutturum ut oblectat cantu, sic Virginis ora
 Dum videt, ipse suum lumen vtrumque beat, 65
 Et credo dixisse, Petrus ceu dixerat olim,
 O Domina, est nobis hinc remanere bonum.
 At prece finita, ex oculis hæc gloria fugit,
 Sidereoque statim tora recepta polo est.

Math. xv

Non

Non opus, id mirum fastis vt carmine mandes; 70

Musa, tibi est: orbi Barcino testis adest:

Relligioque Patrum testis, quæ seruat ab illa

Nocte, in gyrum quas annua Luna refert.

Nam celebrat Februas februâ de Virgine Nonas:

Vtque dies, facibus noxque Chorulque micant. 75

Quoque loco stetit, & pedibus quem Virgo sacrauit

Alma suis, nulli peruius illè manet:

Clausa sed est sedes ex omni parte polita;

Intra & Apelleo Virgo colore nitet.

Statque etiam fulgore pari gens cœlica circum, 80

Nocte vt eâ aligeris præfuit illa Choris.

CAP. ULTIMUM. *De Beato Nolasco sine, & felicissimo ad gloriam transitu.*

LEMMA XIV.

Nolasco, vt rebus diuinis liberius vacet, ordinis Magistratu se abdicat.

UNum, terque decem Nolasco rexerat annos

Mandatum sacro Virginis ore gregem:

Munera cum spontè, vt perhibent, præclara Magistri

Deposuit prudens ordinis ipse sui.

Non humeros oneri, sed se subduxit honori; 85

Donec vixit, Atlas Relligionis erat.

Septem humilis tantum vixit post subditus annos;

Nec Nato renuit subdere colla Pater.

Non

Non tot eum Patris, & venerandi Præfulis anni,

Parendive rudem, vel retulere grauem. 10

Sic ille ex alto descendit culmine Iceptri,

Acti humili semper sueuerit esse loco.

O vacuum ambitione vtrum! qui liber ab illâ,

Ducis & imperium, liber idemque refers.

Altè agit imperij radices dira cupido: 15

Horret, qui illud habet, ponere: vixque potest.

Præfulis ergo Pater curis rebusque solutus,

Hæc ait: O cœlo gratior alma quies!

Tu, curis Marthæ à Supero prælata Magistro,

Optima pars Mariæ diceris esse suæ. 20

Sed quàm lenta mihi dudum exoptata reuertis!

Fortè tuis defes ne fruar ipse bonis.

Hoc ego curabo: meditantique & pectore, qualis

Pura columba, Deum nocte dieque loquar.

Nec vos, Filioli, orbatî me Patre manetis: 25

Nunc Patre fas vobis liberiore frui.

Si quid consilio possum monituque iuare:

Vos, vt oportuerit, poscite: vtrumque dabo.

Nunc etiam melius redimendi munus obibo,

Quod meus est & amor, delictumque meum. 30

Quin modò si seruus pro seruis vincla subirem,

Illæ essent vitæ præmia chara mea.

Interdumque mori (o fœlix sapientia!) discam,

Hæc mea dum Lachesis stamina nebit iners.

LEM-

LEMMMA XV.

*Aegrotat Nolasco, qui, postquam pio fratres ad Charitatem erga captiuos hortatu accenderat, sacris re-
fectus sacramentis, in illis verbis, Redemptio-
nem misit Dominus populo suo; dul-
cissime obiit.*

Sunt, qui te effectum longa, Nolasce, senectus
E terris caelo fata tulisse putant;
Sunt, qui te vita nec bis sex Iultra repleffe:
Nam duo, de his annis, vel minus, vnus abest.
His potius credam: senium licet afferat aetas
Longa: licet canis tempora trita regat;
Illaque per maerum subrepat frigida corpus,
Fessaque destituat viribus ossa suis;
At trahitur properata malis paenisque senectus,
Et citius, quam annis, ducta labore venit.
Ergo Nolasco non longa effecerat aetas,
Sed vigil officij cura laborque, senem.
Tu paenas pro annis, tu passos sume labores,
Tithono ille tibi, & Nestore, maior erit.
Hinc est, vt multos meritis expleuerit annos:
Militiaeque suae tempora longa noua.
In qua, sic miles spolijs plenusque triumphis,
Certè donari iam rude dignus erat.
En febris nutu venit delapsa superno:
Et Pater, haec mea, ait, nuncia mortis adest.

20
Vir

Vix tamen hanc nouit tota Podalirius arte;
Plus febre nam Diuus corda cremabat Amor:
Quid si, sponfa velut, supero languebat amore?
Candida ferte Patri lilia, ferte rosas:
Haec cordis medicina sui satis apta calori est:
Fulciet haec; frustra sanguine vena fluet.
Sed neque Apollinea infirmus solatia sperat;
Qui se caelesti notat ab arce mori.
Dulcia sed neque ei deerant solatia caeli:
Nam modò aligeris visitur ille choris;
Quorum felici alloquio sic fungitur aeger,
Acti Caelitibus coeperit esse comes.
Et sanctos modò se circum spectabat amicos:
Iucundamque agro quisque ferebat opem.
Adfuit & Regina choris comitata pudicis,
Dignata est aegrum tangere Virgo thorum,
Quam pia! quis narret; quam dulcis & illa iacentil
Ager, qui possit dicere, solus erit.
Alit mihi, cum vidit radiantia Virginis ora,
Non erat illo aeger (credo) beatus erat.
His tamen, huic vitae que plus prodesse putabant,
Se magis huic vitae calluit ipse mori.
Fortior hinc aegro moriendi increuerat ardor:
Vitae gustarat nam melioris aquas.
Tunc sacro vitae refeci se pane poposcit;
Quo queat aetheream pastus adire viam.
Nec mora: adoratis caelestis fertur ab aris
Hostia, Numen vbi, Christus & ipse lateat.

Cant. 26

L. 21

Luminibusque ibat, thure & fumante Sabæo,
 Relligiosa canens vindique turba Patrum, 50
 Iam Deus ipse accessit, eoque intrante, cubile
 Magna à se stupuit Numina posse capi.
 At Pater è lecto, vt potuit, membra ægra leuarat,
 Vt Domini staret cernuus ante pedes.
 Corde, oculisque humilis, deuotoque igneus æstu, 55
 Multo tinxit amans imbre calente genas,
 Hosque dolens genitus compuncto edebat ab ore:
 Me, Domine, indignum corpore nosco tuo.
 Pabula sic ille assumpsit cœlestia Christum,
 Qui simul Ambrosia est, Nectareusque latex, 60
 His Pater effultus, sacrato & inunctus oliuo,
 Hæc mandat Natis verba suprema suis:
 Non equidem ignoro, Nati, sobolesque Mariæ,
 Quam Diuo caleant pectora vestra foco.
 Vidi ego multoties, nec enim experientia fallit, 65
 Vos neque pro seruis extimuisse necem.
 Ille quis est, fratrem qui aliena morte redemit?
 Ergo magna fuit laus sibi, sapè mori;
 Maior adest vobis laus, qui vt redimatis egenos,
 Sæpius audetis mortis adire viam, 70
 En morior latus: Pietatem incumbite in istam:
 Seruet, quos torquet Maura tyrannis, amor:
 Grex Christi est: seruate gregem, seruate fidelem;
 Empras ne Christus sanguine perdat oues.
 Et pia, Nati ob oues, cum Virgo aduenit Olympo, 75
 Dulce dedit vobis hæc Pietatis onus:

Insti-

Instiuitque hæredes in bona sacra Parentis;
 Quis Matris toleret perdere iura piæ?
 Vel mea: fortè meus natis si hæredibus ardor,
 Quo tuli opem seruis, linquere iura potest. 80
 At vestra, ò Nati, Mariano flamine puppes
 Pulfæ abeunt; illis cur Palinurus ero?
 Nil iubeo, sed iter, quod fertis, currite fœlix:
 Hoc rogo, cum Patris cogere possit amor:
 Dixit, & admonitu Patris pia pectora molli, 85
 Igne velut iacto concaluere nouo.
 Ille tibi agnoscens horam venisse supremam,
 Hæc Jessæ canit carmina dulcis olor:
 Cordè meo, Domine, & celebraberis ore canoro,
 Siue ad sim populis, consilij sive piùm, 90
 Grandia mirandi sunt omnia facta Tonantis:
 Et miris illo rara volente modis.
 Laus operique suo ingenita est, & gloria fulgens:
 Meta cui Altrææ non venit vlla suæ.
 Mnemosynon mirabilium, metuentibus illum, 95
 Fercula nempè sui corporis alma dedit.
 Fœderis ipse memor nullo delebilis æuo
 Ostendet populo fortia gesta suo.
 Vt nos hæredes spoliatis gentibus auctos
 Efficiat: nil non fasque bonumque facit. 100
 Fida iubet, firmatque æterna in secula iussa:
 Veri æquique sacra condita luce nitent.
 A Domino charæ est emissa Redemptio plebis.
 Verba Redemptoris protulit: his & obiit.

Psal. 110

I 2

Mi-

Mirè dulcisono clausit sibi carmine vitam: 105

Non alio potuit dulcius ille mori.

Candida Cœlicolis potuit nec Patris in astra

Spiritus admitti gratius ille pius:

Namque erat in terris qui Virgine lectus ab alma,

Assuela Christi agni quique Redemptor erat. 110

At clamore pio Nati flere Parentem:

Et mistis lachrimis ibat ad astra fragor.

Sidera sic illum comitantur pura petentem:

Tristibus à Natis hæc data pompa Patri.

Heu nos, tam charo qui Patre relinquitur orbi! 115

Lumine qui nostro, qui duce, & igne pio!

Heu totus te, cum te nos, amisit & orbis,

Qui Pater, atque inopum dulce leuamen eras!

Hæc plangebatur amor Natorum: tristiaque antra,

Protinus & Libyci congemuere specus. 120

Vinctaque in obscuris conquesta est turba cauernis

Heu Soter, miseros qui redimebat, obiit!

LEMMA XVI.

Felicitissimus Nolasco ad cœlum transitus, hora media noctis, qua Christus natus mundo est, consone obrigit.

O Felix nox! ò noctis felicitior hora,
 Quæ mediæ tenuit labile noctis iter!
 Vitis in hac simul Occatus, cœlestis & Ortus:
 Vitaque mors cœlo, vitaque nota solo.

Tollit-

Tollitur ad cœlū vnus, vt occupet astra, Redemptor; 5

Alter in hæc mundi desuper ima venit.

Editus in terris Christus: Nolasco in astris;

Nascitur hic moriens: occidet ille oriens.

Quid cœlo & terris tam felix indicat hora?

Num sibi, & hic, & ibi, supplet vterque vicem? 10

Et dum Christus adest terris, Nolasco & astris,

Nil deesse sibi mundus & astra canunt?

Num Pro Nolasco Christum succedere terris,

Designat terras hoc decuisse magis?

An Nolasco pro Christo succedere cœlo, 15

Sidereum signat sic decuisse Polum?

Innit an tellus, Deus hic mihi nascitur hora,

Nam modò Nolasco desijt esse mihi?

Innit an cœlum, Ne desit vbique Redemptor,

Cum Petrus astra petit, vagit in orbe Deus? 20

Nascitur in terris infans diuinus, & omnes

Dulce melos superi concinere Chori.

Tunc linquens terras cœlum Nolasco adibat

Ergo cœlesti scandit ad astra melo.

LEMMA XVII.

Sanctissimum Parentis Nolasco corpus solerter exquisitum, & sacello, in quo fama est iacuisse, circumquaque effosso, nusquam inuenitur.

Non fuit (heu!) fato satis orbos linquere Patre
 Natos? Patrem oculis surripuisse suis?

1;

Squalli-

Squallida cūr nostros geminat Libitina dolores?
 Iamque diū madidas obruit imbre genas?
 Quærimus ipsi ardentèr, vbi tumulata iacebant,
 Ossa Patris, cineres quærimus ecce pios:
 Nil manet intactum: profcilla ligone mouetur
 Altè humus: euerſo nuda patetque solo.
 Abdita sed frustra rimamur viscera terræ:
 Ah frustra! Ossa sacri non habet illa Patris!
 Vlla nec optati seruat monumenta sepulchri!
 Fallimur an? Tumulus nonne humus ista fuit?
 Pande smus, nobis ò terra immanis, auaros:
 Charaque dic natis Patris vbi ossa tegas?
 Non tibi, vt omne pium seruares pignus in æuum,
 Tradidimus: Satis est, pignora redde modò.
 Quid queror, & terram iratis diuerbero verbis?
 Tota hiat, & celant viscera aperta nihil.
 Fortè Deus nobis abscondit amabile corpus,
 Vt quondam Amramij busta colenda ducis.
 Numinis ille fuit nutu mandante Redemptor,
 Et Phario Isacidas de Pharaone tulit.
 Illasum ille rubram flammanti vidit in igne,
 Admirans virides igne rotante comas.
 Munus idem Nolasci traxit ab Æthere Virgo:
 Christiadis Libycas dempsit & ille seras.
 Vidit & ille rubum, Iessam nempè Puellam,
 Igneus umbra cui Spiritus alma fuit.
 His donis æquare viros, abscondere & artus,
 Laus illis, magni pars & honoris erit.

Deut. 34
 Exod. 34

30
 Quin

Quin iam, Scriptorum famæ si creditur vlla,
 Ipse parens scitur mirà vbi forte cubat.
 Francisci est quino decorati vulnere visus
 Seraphico (vt perhibent) funere stare comes.
 Quis neget? anne aliò Nolascus dignius esse?
 Vel Mausoleum posset habere sibi?
 Christus ibi rutilat Francisci in carne Redemptor:
 Ergo ibi Nolascens iure Redemptor adest.
 Funeris ergo eadem donatur gloria: quosque
 Iunxit amor viuos, mors quoque non remouet.

LEMMA ULTIMUM.

Nolasci tumulus & Epitaphion.

SInusquam sancti reperitur corporis vna:
 Nolasci cineres nec capit vlla sacros,
 Pro tumulo pone Hesperiam: claudatur & altis
 Montibus, oppositâ qui freta fronte premunt.
 Herculeis ergo toto orbe legenda columnis
 Sculpe Recaudei splendida gesta viri.
 Pone fugam Patriæ, hæreseos ardentis in æstu,
 Quâ Pius Æneas traxit ab igne Fidem.
 Adde lares, & opes, mundumque per alstra relictum,
 Quæque ipse à nitidis stemmata duxit auis:
 Conumptas & opes, redimendi muneris ergò,
 Tum libertates mancipijsque datas:
 Millia & è Libycis hominum redemisse cateruis
 Bis quatèr, & Christi restituisse gregi:

I 4

Seque

140 *Diagoges Diui Petri Nolasco*

Seque Redemptorem pretium fecisse redempti;
 Captiuique vices saepe subisse feras.
 Pone à Nolasco peragratas calcibus vrbes,
 Era rogat dum pro paupere factus inops:
 Tum vastas maris occidui Libycique procellas,
 Per quas captiuus saepe ferebat opem. 20
 Dic quoque quot fractis spoliauerit antra catenis:
 Maura quot exoluit vincla, virumque manus.
 Non tot de Hesperia poteris suspendere Calpe:
 Non tot Mauræ Abylæ pendula inesse valent.
 Calpe Abylæque aris partes suspende refracti;
 Tam graue mons ferri non feret vnus onus,
 Vincula Calpe suâ videat pendentia Iberos,
 Nolasciue pia rupta fuisse manu.
 Tum pudeat Mauros Abylam seruire trophæis,
 Et pressam spolijs flectere dorso suis. 30
 Pone quod è cælo Lunam deduxerit almam,
 Carminibusque in humum traxerit vsque pijs.
 Vel tu, si manis, Jessoia pone quod alto
 Virgo Nolasci venit amore sui.
 Adde quod & toti sacratum Virginis orbi
 Fundatâ nomen Religionis dedit. 35
 Sit satis hoc: titulos frustra cupis ire per omnes;
 Et tentasse quidem, iam minuisse fuit.
 Summa erit: Hesperio Nolascus in orbe quiescit,
 Quem Deus elegit, Mater & ipsa Dei. 40
 Te lyrâ, Nolasce Parens, tuasque
 Impari lauros cecini Camanæ;

Vcl.

Liber Tertius.

141

Vellem ego Herôi calamo Maronis,
 Ore & Homeri,
 Vt fauos dextrâ volucres Hymerti
 In tuâ quondam posuere dulces:
 Sic ego carmen tibi ritè vellem
 Dulce sacrasse.
 At, Pater, nati cape tu monetam
 Pauperis, mendicam imitantis illam,
 Quæ Deo binis placuit minutis,
 Nil sibi seruans.
 Si forem claris Helicônis vndis
 Diues, in lautes fluere Parentis
 Fusus: vt toto rutilaret orbe
 Clarior astris.
 Tu micæ vitæ radijs supernæ:
 Non nocent Pæthi nebulae nitori:
 Nox fauet Lunæ; tenebræ Poetæ
 Te neque lædent.
 Hinc piæ parces soboli, quod ausu
 Icarî, & pennâ leuiore cerâ,
 Inuias sedes, vbi diu es beatus,
 Carpfit Olympi,

CHIS.

CHRISTO DOMINO
REDEMPTORI.

GESTA REDEMPTORIS CECINI: MODO,
CHRISTE REDEMPTOR,
TE CANO, QUI TANTI ES MVNERIS
ARCHETYPON.

LA-

LACHRIMABILE
CHRISTI DOMINI
IN CRUCE MORIENTIS.
SPECTACVLVM.

QUò me nunc rapitis gemitusq; dolorq; volentē,
Nec causæ ignarū? An potero spectator adesse
Illius, in tepidos quin totus vertar in amnes?
Non tantum mea corda ferent haurire dolorem,
Sed tenerum magno scindetur pectus hiatu.
Eia oculi, ex vestris erumpat fontibus humor:
Ista manet vobis, si qua est deslere, voluptas.

ECce timens feror in montē, cui Golgotha nomē,
Montem infelicem, damnatis ossibus album;
At nunc (ò rerum series miranda!) verendum
Maiestate Dei immeritum patientis agonem,
Qui se factus homo carnis velamine cinxit.
Eminet hic Crux, quæ fuit olim ignobile lignum,
Sontibus addictum, scelerum feralis & vltor.
Heu dolor! huic Christus clavis affixus inhæret.

O

O felix lignum! tunc forsan inutile pomis;
 Dulcia dum lætæ fugebas viscera terræ;
 Cœlica quæ de te pendent modò pignora, matri
 Sunt aliena tuæ: antiquamque aduerto figuram
 Arboris amotam tibi, & vt portare racemum
 Antidoti possis, Crux es pulcherrima visu,
 Pendulus arque Crucis Christus micat ipse figurâ.
 Quis fando numeret pœnas illius acerbas?
 Ecce pedes palmasque chalybs transfuerberat acer,
 Diuiniq; sacros profundit sanguinis amnes,
 Prodigus ille Dei, sentit nec abire cruorem,
 Diuitias Cœli: sed ruptis vndique venis.
 Quadrifidi fontis nimis efferus ostia pandit.
 Tum caput hastatis sacratum vepribus ambit,
 Insultanque premit diri diadema doloris:
 Totque aperit fontes, faciunt quot vulnera sentes,
 Et fluit innumero cœlestis gurgite sanguis,
 Perq; genas oculosque & humum prolabitur vndans.
 Sic Regis Dominique sui, quique orbis habenas
 Imperiumque tener, radiantia tempora cingit
 Mordicus effuso rabies Judæa veneno.
 Nec sibi quanta videt stolidus, quanta horrida demes
 Damna creet: veniunt si in Cœlum sputa spuenti.
 Quam benè te, Judæe procax, ostendit iniquum
 Desuper illa Crucis quæ pendet ab arbore causa,
 Vel potius Titulus qui fulget Regius altè.
 In culpa est Jesu, esse tuum, dic, impie, Regem?
 Notus in Isacidum tertis Deus, ortus ibique:

Notus ibi, & natus, non est Deus ipse receptus.
 Eheu grande malum! heu quantum tibi, perhida Idume,
 Crimen, cui Deus vltro offert se, occidis & illum!
 Insuper (ah crudele nefas, infame genusque
 Sauiiæ) Cruce sublatus dum pendet ab alta,
 Fœtida gens illum probrosis vocibus vrget,
 Et ferit infrani sceleratæ cuspide lingua.
 Nunc mouet illa caput, nunc torto sibilat ore,
 Nunc, inquit, petulante ioco: Salutare valebat
 Ille alios, modò non potest esse ipse iuuare.
 Quis sic illulit patienti Barbarus vquam?
 Non sauius Phalaris, non tauri inuentor aheni,
 Igne suos posito mugitus edere visi.
 Humanos audire sonos sic cauit vterque,
 Inclusi dolor in tauro, ne flecteret illos.
 Quis non conspectu pœna miserescere discit?
 Se tutum non posse, aiunt, seruare, maligni.
 Fac velit, ille potest. Patris ò pia viscera dulcis!
 Certa salus hominum mortales venit ad auras;
 Ipse salus sibi non venit: curare salutem
 Definit inde suam, & letho se tradit, vt vltor
 Possit, se moriente vno, omnes soluere letho.
 Heu homines miseri, fatali fidere nati!
 Non secus eueniet vobis, ac euenit illis,
 Qui manibus plosis in taurum sibila mittunt
 Stridula, tum pallâ illudunt, iaculisque lacerant;
 At pede taurus humum verrit, iam percitus ira,
 Nescit stare, parat rigido certamina cornu,

Terrificisque omnem circum mugitibus implet;
 Et vindex domitis canit hostibus ille triumphum:
 Dum miseri pendent, nec adest qui liberet hastam.
 Vos quis enim iussos ad Christi stare tribunal,
 Comparere reos tonitruque sedentis adactos,
 Eruet, aut recti pacabit iudicis iram?
 Rursus ego ad lachrimas, video nam rursus & illos
 In noua clamore delabi opprobria rictu,
 Non pudet hos, verba à vero recitata Magistro,
 Ludifico iactu malè capta remittere in ipsum,
 Nec semel insultant, repetito scommate ludunt:
 Vah qui templum ingens firmo de marmore soluis,
 Et post restituis molem, ter sole redacto.
 Nunc, si clara Dei es soboles, de stipite corpus
 Excute defixum clauis, teque eripe morti,
 Numen & Ætherio te missum credimus orbe.
 Talia ab infans audit conuicia Christus.
 Heu furor illorum! ò Christi Patientia mira!
 Quo magis aeterno ostendat se Numine natum,
 Et pœnis, missumque cruci, quam fixus in illa
 Ipse manens, & dura sequens mandata Parentis?
 Num crucis ignarus supero descendit Olympo?
 A vobis sibi vel solum crudele parari?
 Heu solum crudele! tamen non purpura Regum,
 Non rutilus serri decor, Imperijque potestas,
 Huic defunt: fulget transfossi murice Regis
 Purpura: vulnificis etiam alta potentia clauis,
 Quos gerit in manibus, velut insuperabile cornu:

Et

Et tandem natum fulget diadema vepretis,
 Hoc regale tenens, Regis quod sanguine fulget.
 Quid Judæe petis? Pius & cœlestis Jêsus
 Non tale ascendit solium, vt descendat ab illo.
 Hinc, vt nocte canis multis latratibus instat
 Vocifer, & nitidum Lunæ defæuit in orbem,
 Luna tamen peragit spreto cane sedula cursum,
 Sic Crucis in solio stat, opus finitque salubre
 Christus, latratufque tuos contemnit, Apella,
 Et tibi morte sua noctem nimis ingerit atram.
 His ne erit vlla fides, odium quos ducit & error,
 In præceptique trahens cæcos obdurat in hostes?
 Proh magis infandum! veniat mihi flebile carmen,
 Fontque oculis; Nubem video infami indole natam,
 Fortè tatam Furijs, vel fumans edidit Ætna,
 Pectoris Ætna tui, Judæe, vomente Megæra:
 Nubem, quæ Christi innocuum patientis honorem
 Obscurat, vitæque genus culpabile fingit,
 Turpis vt apparet tetra inter nubila Phæbus.
 Ille etenim patitur, mediufque affigitur inter
 Sontum infame genus, latrones scilicet inter
 Sorte duos, pœnis comites, lignoque, necique,
 His illum fecere parem, qui semper origo,
 Fontque boni, & toto fuit impeccabilis æto:
 Cumque viris (oracla canunt) reputatus iniquis,
 Stat splendore carens: tollunt consortia honorem
 Turpia, & in socios se vertit dedecus ipsos.
 Tum Gestas (dictus sic ex pendentibus vnus

Fu-

Furibus) in voces infelix amulus atras
 Iurat Scribarum, blasphemoque ebrui ore,
 Despumat bibitum simili cum felle venenum.
 Confors ergo Crucis, Christi est acerimus hostis:
 Ore ferit, clavis rursus, spinisque cruentat,
 Tortus dumque gemit, tortor simul additus urget.
 Huic vero ecce Dymas (è ligno pendulus alter)
 Iam fulgore Dei, sancto inflammatus & igne,
 Obuius it contra, Christum defendere nitens.
 Tu quoque, ait, rabido Cœlestom corde Tonantem
 Despectas, nec cura Dei venerabilis vlla
 Te mouet, aut ipsum tibi suggerit esse timendum:
 Id, quando in Sancto similes consorte dolores
 Contemplare tuis, & mortis agone sub ipso?
 Tam bene (nam me nostra iuuat delicta fateri)
 Nos luimus fontes proprij commissa reatus,
 Quam male panæ hic iura subit, qui plectitur insons?
 Vel dic, si quid habes, sceleris quos gesserit ausus?
 Te declamatore reo, hos audire placebit,
 Dixit, & ad mitem fixis conuersus Jéfum
 Lumimbus, palmis quoq; quamquam inuitus, apertiss
 (Id nam digna reo fecit violentia ferri)
 Protinus agnoscit Dominum, Dominumque salutat,
 Et Regem celebrat verum, regnoque fruentem,
 Quem non parua quidem prudens fidusque reposcit:
 Te, Domine, hoc rogo, ne teneant te obliuia nostri,
 Dum tua regna potens, mortis victorque, reuifas,
 Nûc ego, quo digno modulabor carmine laudes,

Latro, tuas, conuerse Latro, diuerseque ab illo,
 Qui inter furta necesq; virum, in Phlegetonta ruebas:
 Iam male spernis opes, & avaro crimine, partas:
 Anxius astra cupis: furtis melioribus aptam
 Esse facis furinam mirè industrius artem,
 Quæ te Cœlestes docet ingeniosa rapinas.
 Tete ipsum sapias, atque in casses incidis artis
 Præda tuæ, teque è barathro furaris hianti,
 Tu Fidei clauo recludis limina Cœli,
 Arcanasque domos Superum, teque inferis vnum
 Cœlitibus, Nec pauca tibi vicisse tenêbras
 Gloria, discussa rapiens caligine lucem,
 Quam velut è silice, ex dentis sic extrahis vmbriis.
 Quippè in nocte vales radios discernere opaca
 Lucis inaccessæ, Regemque Deumque latentem:
 Scilicet abiectum per tot ludibria Christum,
 Perque ignominias, stolidæ & conuitia plebis.
 Non tibi præstat obex, quod morti cedat inertis,
 Donec homo languet, nec viribus vitur vllis,
 Diuinos vt ei tribuas Deitatis honores,
 Et Regem acclames, quem spina coronat acuta:
 Et Dominum, vilis qui sicut seruus habetur:
 Et non esse reum, quamuis pro crimine soluit.
 O Latro ter felix! qui vi furaris Olympum.
 Furta tuam, mirene Fidem? mirabile vtrumque:
 Miror furta minus, miror magis ipse Fidemque:
 Fas magis hanc mirer, sed miror vos quoque furta,
 Illa tibi responsa tulit, vel præmia dicam,

Quæ morientis habes imò de pectore Christi
 Extremum munus, vero dum credulus audis
 Eius ab ore: Dies hæc, nostris vltima pœnis,
 Dulcia te mecum mirabitur otia prima,
 Florida quæ Paradius habet per prata legentem.
 Interdum expauit cœlum, violentaque in ambos
 Irruit vmbra polos, & tristem iussa notauit
 Multo horrore diem. Tenebras effudit Apollo,
 Palluit & Luna in planctum iurata supremum,
 Et rebus noctem poscentibus induit atram.
 Cur Cœlum luget prius, & prius intgemit agmen
 Sidereum? Solare iubar cur fœdere facto
 Cum Luna lugubre coit, sine lumine lumen?
 Intepetiue terris cur nubila mittunt
 Horrida, non vano gentes pressura tremore?
 Luminis Authorem in terris heu! tristia monstrant
 Diuinum astra mori: ipsis nec tolerabile visu
 Tam crudele nefas, & te Iudæe redargunt.
 Mœsta quid extinctis carpunt fulgoribus, audi:
 Non his est lumen, qui dilexere tenèbras.
 Quis modo, vel scopulis, adamanteque durior ipso,
 Temperet à lachrimis, immotaque viscera ducat.
 Mater adest vicina cruci dulcissima nati,
 Pulchrior ante omnes Virgo, Jessæa virago:
 Statque immota loco, veluti Marpessia cautes.
 Illa videt patientem natum: illa impigra & haurit
 Sanguineam pateram, & pleno se se imbuit auro,
 Nec tamen exanimata cadit, nec labitur villas

In lachrimas: hæc diræ essent solatia pœnæ;
 At sibi nec crucis est vllum pœnæque leuamen.
 Matrem ergo cum discipulo, quem dulcis amabat,
 Iesus vt vidit crucis alto astare dolori,
 Sic illam blando Matris sine nomine fatur.
 Filius ecce tuus, Mulier: post dicit alumno:
 Ecce Parens tua. Num Matrem solatur amatam,
 Vulnerat aut potius mutato nomine nati?
 Vix scio: credo crucis plus Matri auxisse dolorem:
 Nam percussa sono tremuerunt viscera Matris.
 Natus, quid mirum, si quem genuere, peribat;
 Inque vicem sobolis mirandæ, hominisque Deique,
 Ditpar in immensum signatur filius alter:
 Forlan & hinc Mulier, Mater non illa vocatur.
 Sed decet hic sermo Christum, dum saua retundit
 Bella, tuinosisque infectum cladibus orbem,
 Ob lapsus Patris antiqui, prolisque relapsus.
 Nam bellator ouans, vt fortia strenuus vltor
 Bella gerit, spoliat mortem, tollitque triumphos,
 Victrici cum morte sua: sic fortis in ore,
 Vt pugnat, loquitur, profertque sonantia factis
 Verba animosa suis; non mollia grataque Matris.
 Bellicus inualuit quondam hic, si nobilis, hostes
 Vfus apud celebres, confictu cum quis in acri,
 Saucius extremo libasset vulnere mortem,
 Mordicus hic terram languenti dente premebat,
 Degeneres pugnae voces ne mitteret ore.
 Voce & nunc maiore tonat: mors, territa sistit

Anceps, grandisonus qui spiritus influat artus
 In tenues, fractis & alat iam viribus ægros,
 Quique exangue regat vegeto cum robore corpus?
 Anve hominē sonet? anve Deum? vel credat utrumq;
 Ergo sonans altē, percusso mæstaque Olympo
 Vox mouit Superos, atque ocyus inde paternas,
 Hos dicens submissa modos, penetrauit ad aures:
 Mi Deus, est ne Deus mi, cur me liqueris? Audet
 In virtute potens, pœnisque valentior, æquum
 Compellare Deum, qui nullum fallere conscit,
 Nec falli ipse valet: mortis cogitque cruenta
 Dicere, siqua latet, causam, quæ ferre ruborem,
 Dedecus aut gestis possit splendentibus vllum,
 Siue notis vitam tetrus in fecerit almam?
 Heu tua, mi Iesu, Pietas est tota laboris
 Causa tui: illa hos te in casus proiecit amarus,
 Duram pro nobis mortemque subire coegit.
 Tu generis deles horrenda piacula nostri:
 Quid si à Patre pati tam dira relinqueris orbis?
 Tum, Sitis, dicit, veniant vt carmina Vatum,
 Turbaque continuo ad quæ infamis acerba pararat
 Pocula plena nimis mordaci currit aceto:
 Et caua vt emaduit latebroso spongia suctu,
 Hylsopi aduoluunt folijs, calamoque ligaram,
 Vt bibat, ardenti ponunt Siticntis in ore.
 Quid faciat, nisi amara suo eratere propinet
 Gens illi, qui dulcis aquæ, laticisque salubris,
 Nectareos vitæ sæpè inuitauit ad haustus;

Verant

Verum ingrata suam spreuit potare salutem?
 En vbi completis ex ordine vatibus alto,
 Et solum restare mori præuidit: ad astra
 Ipse excessurus, grandi spiramine tollit
 Clamorem rursus validum, atque hæc fida sonantem
 Verba: Pater tecum, meus hic quod spiritus oprat,
 Iam parat ire: manus expande tuas, & in ipsas
 Accipe fœlicem. Sic dixit, & expirauit.
 Heu verus vitæ morti se tradidit Autor,
 Filius ipse Dei, rerumque hominumque Creator,
 Et Pater, & Dominus: tanto manet orbis & orbis
 Lumine! Flet subito sanctum natura cadauer
 Prodigijs edocta nouis: apparet imago
 Mæstitiæ, facies & diro squallida planctu
 Omnibus in rebus, pulcherque inuertitur ordo;
 Esse suo propè iam nolunt Factore perempto.
 En templi velum partes se scindit in ambas,
 Ipsiusque Adytum patet ad spectabile vulgo.
 Nam sicut spoliata viro, vel morte, vel holste,
 Sponsa suo, ora quatit planctu mæstissima largo,
 Et misera in vestes ruit, ac secat vngue, patetque
 Vestibus hinc atque hinc abscisis, pectus honestum:
 (Heu tantum hoc sibi mortis habet solamæ acerbæ!)
 Sic illud templum, sic, sed diuinius, ingens
 Sic moles sacra, & non consolabile marmor,
 Morte super Christi, gentis super illius atro
 Crimine, rescisso pandit præcordia velo.
 Nec sua iam tellus immania pondera suffert,

K ;

Nara

Nam concussa graui huc illuc plangore rotatur,
 Et trahit horrifono conuulsos vertice montes,
 Inuoluitque vno turrefque domosque fragore.
 Adde quod ingenti rumpuntur saxa dolore.
 Atque adeo omne genus durum, vitæque negatum.
 Inluetum lachrimis, in nullaque damna moueri:
 Expirasse Deum funesto in stipite clamat.
 Sic maesta, orbe incomposito, rerumque tumultu,
 Rectori Dominoque iuo natura parentat.
 Quia etiam tumulis (visu trepidabile) apertis
 Corpora multa quidem subito rediuita refurgunt,
 Perque urbem Solymorum humanis gressibus errat,
 Incusfloque metu, apparent facta obuia multis.
 Hinc mortis stupor, hinc Erebi fremitusque pauorq;
 Dum videt in ligno morientem educere Manes,
 Et Iouis inferni spoliantem tartara dira.
 Atque suã ad vitam reuocantem morte sepultos.
 En Deus est, quem nos dubij interfecimus, aiunt:
 En Deus est, tristes Stygis ingemuere cauernæ;
 Perdidimus nos, illius heu iam morte subactos!
 Sit tibi Christe decus, spoliis qui mortuus Orcum,
 Et mihi, te semper laudem, concede canenti.

IN-

INDEX

RERUM, ET VERBORUM, QUÆ IN DIAGOGÆ
continentur.

Prior Numerus Paginam, secundus versus indicat.

A

- A** Bbas Grandisilux pue-
 ri Nolasci magister.
 24. 27.
 Abyla mons Mauritanix,
 vna ex columnis Hercu-
 lis. 140. 24.
 Achab Rex Israelitarum. 48.
 39.
 Ageria Nympha & vxor
 Numæ. 92. 9.
 Aegis Palladia, scutum Palla-
 dis. 26. 78.
 Albigenfes albore lepræ de-
 signantur. 10. 13. Locustis
 comparantur & aranæ.
 11. 23. Illorum furor in
 Virginem sacrilegus. 12.
 5. & seq. Laruæ gypsata,
 & sepulchra dealbata. 11.
 15.
 Albis vrbs in Aquitania par-
 te sita, dedit Albigenfis
 nomen & ortum. 15. 18.
 Alcinous Rex Phæacum ce-
 leberimus hortorum cul-
 tor. 24. 21.
 Alecto vna ex Furijs. 109.
 81.
 Alexander magnus, pius in
 militem. 62. 42.
 Alphonfus Rex asellum è ce-
 no tollit. 62. 36.
 Amoris diuini vis. 114. 21.
 Amor diuus putat omnia
 posse. 116. 17.
 Amore nil velocius. 51. 19.
 Angelus custos frequens, &
 familiaris apparebat No-
 lasco. 126. 19. Sermone
 fouebat. 21. Erat illi lux
 in dubijs. 22. De periculis
 K 4 cap-

Nam concussa graui huc illuc plangore rotatur,
 Et trahit horrifono conuulsos vertice montes,
 Inuoluitque vno turrefque domosque fragore.
 Adde quod ingenti rumpuntur saxa dolore.
 Atque adeo omne genus durum, vitæque negatum.
 Inluetum lachrimis, in nullaque damna moueri:
 Expirasse Deum funesto in stipite clamat.
 Sic maesta, orbe incomposito, rerumque tumultu,
 Rectori Dominoque iuo natura parentat.
 Quia etiam tumulis (visu trepidabile) apertis
 Corpora multa quidem subito rediuita refurgunt,
 Perque urbem Solymorum humanis gressibus errat,
 Incusfloque metu, apparent facta obuia multis.
 Hinc mortis stupor, hinc Erebi fremitusque pauorq;
 Dum videt in ligno morientem educere Manes,
 Et Iouis inferni spoliantem tartara dira.
 Atque suã ad vitam reuocantem morte sepultos.
 En Deus est, quem nos dubij interfecimus, aiunt:
 En Deus est, tristes Stygis ingemuere cauernæ;
 Perdidimus nos, illius heu iam morte subactos!
 Sit tibi Christe decus, spoliis qui mortuus Orcum,
 Et mihi, te semper laudem, concede canenti.

IN-

I N D E X

RERUM, ET VERBORUM, QUÆ IN DIAGOGÆ
continentur.

Prior Numerus Paginam, secundus versus indicat.

A

- A** Bbas Grandisilux pue-
 ri Nolasci magister.
 24. 27.
 Abyla mons Mauritanix,
 vna ex columnis Hercu-
 lis. 140. 24.
 Achab Rex Israelitarum. 48.
 39.
 Ageria Nympha & vxor
 Numæ. 92. 9.
 Ægis Palladia, scutum Palla-
 dis. 26. 78.
 Albigenfes albore lepræ de-
 signantur. 10. 13. Locustis
 comparantur & aranæ.
 11. 23. Illorum furor in
 Virginem sacrilegus. 12.
 5. & seq. Laruæ gypsata,
 & sepulchra dealbata. 11.
 15.
 Albis vrbs in Aquitania par-
 te sita, dedit Albigenfis
 nomen & ortum. 15. 18.
 Alcinous Rex Phæacum ce-
 leberimus hortorum cul-
 tor. 24. 21.
 Alecto vna ex Furijs. 109.
 81.
 Alexander magnus, pius in
 militem. 62. 42.
 Alphonfus Rex asellum è ce-
 no tollit. 62. 36.
 Amoris diuini vis. 114. 21.
 Amor diuus putat omnia
 posse. 116. 17.
 Amore nil velocius. 51. 19.
 Angelus custos frequens, &
 familiaris apparebat No-
 lasco. 126. 19. Sermone
 fouebat. 21. Erat illi lux
 in dubijs. 22. De periculis
 K 4 cap-

INDEX.

- Captiuorum monebat. 23.
 Ibatque cum eo ad auxiliandum. 24.
 Anni, quos vixit Nolascus, incerti. 132. 3.
 Annus 1218. fuit in quo fundatus est ordo B. M. de Mercede. 90. 211.
 Apes Nolascum in cunis salurant, eiusque dexteram melleo venerantur munere 4. 5. & seq. non ori eius, sed manui infederunt, & cur. 6. 5. & seq. Non os eius sed manum melle notarunt, & cur. 8. 10. & seq.
 Apollo fatidicus. 16. 2.
 Arachne virgo Lydia in araneam conuersa. 11. 25.
 Arion nobilis citharædus ex insula Lesbo. 128. 23.
 Aristæus, qui Protheum ligauit. 59. 145.
 Astræa, iustitiæ Dea. 135. 94.
 Athletarum mos oleo seungere. 68. 31.
 Aulæ mores, quales. 22. 69.
 Azagra nobilis eques Nolasci amicus. 125. 49.
- B**
- Baleares insulæ duæ ad Hispaniam. 107. 29.
 Barcino in tractu Tarraconenfi nobilis Hispaniæ vrbs. 47. 9. Olim Fauentia dicta. 9. Eius fluij Bætulæ, & Rubricatus. 13.
 Basilisæ Virginis thalamus omnium suauitate florum odor. 29. 89.
 Bernardus à S. Romano maner in pignus pro redemptis. 99. 120.
- C**
- Cadurci in Aquitaniæ parte sunt, vbi vrbs Albis sita est, à qua Albigenfes, sive Albientes dicti. 32. 59.
 Calpe mons Hispaniæ, altera Herculis columna. 140. 23.
 Campania, Regio Italiæ. 62. 37.
 Captiui velut Angelum & Moy-

INDEX.

- Moysem ipsis missum, Nolascum reputant. 57. 81. & seq.
 Certamen inter Nolascum & Socium: vter eorum pignori se det pro redemptis. 98. 91.
 Chalybes populi sunt in regno Ponti apud quos nascitur ferrum purgatissimū. 57. 69.
 Charitas, quæ ardebat in Nolasco, ipsum alloquitur & persuadet pro redimendis captiuis publicè emendicet. 62. 17.
 Charidemum Hispaniæ promontorium. 113. 44.
 Charybdis & Scylla periculosa loca in freto siculo. 43. 65.
 Chiron Achillis magister. 24. 28.
 Chloris Dea florum pueri Nolasci computat annos. 23. 1.
 Ciconia Pietatis symbolum in domo Nolasci. 15. 17.
- Cognati frustra Nolascum ad matrimonium hortantur. 63. 81. Responsio Nolasci ad illos. 93. & seq.
 Columba Jesæ, V. M. 41. 13.
 Comparatio Nolasci contra hostes Virginis cum Hyacintho. 12. 19. Cum Aurora fletu fugantis obiectas Virgini tenebras. 13. 35.
 Cum Sole Cælum & terras perlustrante. 26. 1. Cū arbore ventis cōcussa. 36. 85. Cum Sole noctem fugante. 89. Cum Abrahamo patriâ exulanti, cui præfertur. 38. 15. & seq.
 Cum viatore fugiente ab angue & cane. 40. 1. Cum tribus pueris fornacis igne liberis. 6. Cum Mercurio in celeritate pauperibus subueniendi. 51. 17.
 Cum sole loca obscura lustrante. 52. 59. Cum Elia mittente Eliseo pallium. 96. 39.

Com:

INDEX.

- Comparatio Albigensium hereticorum cum angue & cane sitiendi. 21. 29.
- Comparatio atatulae Nolasci cum Hybleo campo. 24. 31.
- Comparatio V.M. ad oculos hereticorum cum sole ad agros oculos. 25. 74.
- Comparatio filiorum cum oliuae germinibus. 28. 35.
- Comparatio vxoris fecunda cum vite racemis plena. 27. 31.
- Comparatio Virginitatis per excessum ad matrimonium cum aquila & alijs. 28. 59.
- Comparatio Nolasci Virginitatis, vt illam vidit, meditantis, cum eo qui quondam nectare & ambrosia altus est. 75. 23.
- Comparatio verecundiae oris Nolasci cum iride & rosis. 76. 49.
- Comparatio descendētis Virginitatis M. cum plurimo & lenissimo imbri. 79. 135.
- Comparatio Virg. M. in Religione à se inuenta cum magnifici templi artifice. 89. 191.
- Comparatio Nolasci saeculo renunciantis cum pane sacrando & consecrato. 90. 127. & seq. Cū Christo Redemptore. 93. 37.
- Cum Philomela pullos suos lugente raptos. 69. 7.
- Comparatio virtutum Nolasci cum horto florenti. 93. 33.
- Comparatio Religiosorum in colligendis eleemosinis cum apibus in suo mellificio. 97. 47. & seq.
- Comparatio Nolasci humi & super tabulam dormientis cum athleticis, & naufrago. 103. 55.
- Comparatio Nolasci in captiuorum antris cum sole nubilo. 108. 61.
- Comparatio humilis Nolasci cum saeculo. 115. 45.
- Com-

INDEX.

- Comparatio compedum & catenarum cum monili gemmifero & inauribus. 114. 17.
- Comparatio puerorum Recaudi cum pueris Soly-morum. 22. 61.
- Comparatio Virginitatis cum Partho, qui fugiendo pugnat. 29. 67.
- Comparatio animae in corpore cum pallere in cauea, & pisce in rete. 121. 21.
- Computatio anni 1218. per anagramma numericum. 90. 210.
- Congregatio ad Redemptionem captiuorum iam obsoleta restituitur à Nolascio. 109. 77.
- Conuentus Bareinonenſis erigitur. 100. 21. Illum in suas partes distribuit Nolascus. 11. Ruinam immunitis & cur. 101. 35.
- Connubium proponit Nolascio eius mater. 27. 9.
- Corpus Nolasci diligenter quaesitum, nusquam inuenitur. 138. 5. Fortè Deus nec dissimili causa abditum habet, vt corpus Moysis. 19. In sarcophago D. Francisci esse, est aliquorum opinio. 31.
- Crassus Lydorum Rex potentissimus. 114. 5.
- Crux grauis, Christo iuuante, fit leuis Nolascio. 103. 50.
- Cubile Nolasci Virginitatem laudantis diuina fragrantia repletur. 29. 73. Qualis, fuerit nullis terrae aromatibus exprimi potest. 75. & seq.
- Cupressus, Picea, & Pinus, arbores funestae, figebantur ante nobilis defuncti domum, & cur. 35. 43. & seq.
- Curetes Iouis pueri sletum aëris sonitu occultabant. 15. 49.
- Cyllenius Mercurius. 51. 17.

INDEX.

Cynge, fluius Hispaniæ. 84.
31.

D

Desiderium Nolasci de vi-
fendo D. Petri sepulchro.
117. 13. Fluctuat anceps,
& cur. 16. & seq.

Deus ore Sacerdotis fore in-
fantem Nolascum Eccle-
siaz propugnaculum, &
pauperum patrem pradi-
cit. 16. 11. Ut concedat,
sepe rogari vult. 45. 139.
Piorum desideriorum præ-
miator. 118. 43. Corde &
manu capitur. 6. 9.

Dies in quo fundatur Reli-
gio lætus & faustus des-
cribitur. 82. 1. D. Lauren-
tio sacra. 83. 13. Procerum
& nobilium concursus ex
varijs Prouincijs. 25. Re-
gius comitatus & ordo
seruatus in via, & in tem-
plo. 84. 47.

Diuitias non amat Nolasus.
114. 3. Diuitias, gemmas
& aurum esse ait in antris

Libycis. 13. Desiderat pro
captiuis vendi. 25. Desi-
derium hoc ponderatur.
115. 37. & seq.

Domus Nolasci pia & pro-
uida pauperibus. 18. 15.

Dryades siluarum & nemorum
nymphæ. 60. 147.

E

Ebusus insula in mari Balca-
rico. 113. 50.

Eleemolina fouet miseros, &
erogantibus fauet. 35. 65.

Enceladus gigas sub æthnâ
sepultus. 116. 67.

Episcopus Barcinonensis in-
duit Nolascum habitu Re-
ligionis, ministrante B.
Raym. de Penafort. 91. 37

Epistola missa Nolasco ab-
senti de matris morbo. 33
3. & seq.

Equitibus laicis, & Sacerdo-
tibus floruit Religio cen-
tum prope annos. 96. 29.
& seq.

Euræniades, Furia. 59. 139.
Exem-

INDEX.

Exemplo Nolasci nobiles iu-
venes pro captiuis emen-
dicant. 64. 73.

Exercitus Albigensum nu-
mero magnus à paruo Ca-
tholicorum vincitur. 32.
53.

F

Fauis in manu Nolasci signi-
ficatio. 4. 21.

Fauus Christo tediuiuo obla-
tus, & Nolasco in ortu,
quid significet. 5. 5. & seq.

Fauis in ore leonis mortui, &
in Nolasci manu exposi-
tio. 8. 8. & seq.

Fletus puerorum, vt succur-
ratur pauperi, indicium
animi pij. 10. 31. Ob hanc
causam flebat Nolasus,
viso paupere. 9. 21. flen-
do petebat eleemosinam.
27. & seq. Flendo sumpsit
sibi pro paupere durum
rogandi onus. 10. 37. Fle-
tu & vultu increpabat Al-
bigenfes. 9. & seq. Eos vi-
dere erat illi plus quam

terror Panicus. 11. 17. &
seq. Erant & noua causa
fletus, quia hostes Virgi-
nis. 12. 3. & seq.

Fragrantia cœlestis quasi
pronuba virginittatis. 19.
87.

G

Ganymedes Iouis pocillator.
18. 28.

Garamantes populi Libyæ.
116. 59.

Gargarus, Idæ mons in Phry-
gia. 114. 12.

Garumna Galliaz fluius, Cel-
tas ab Aquitanis diuidens.
40. 67.

Geryon, trium Hispaniaz in-
sularum Rex, Balearidum,
& Ebusi. 114. 10.

Getulus Tingitanæ Prouin-
ciæ incolæ in Africa. 115.
58.

Grandisilua Cistertij Mona-
nasterium laudatur. 23.
19. & seq.

Gorgones miræ pulchritudi-
nis Virgines, quibus visis,
lapi-

I N D E X.

lapidescebant homines. & seq. Confertur multis
 25.75. & seq. transitus Nolasci;
 Guillelmum Parmensem cū & Natiuitas Dñi in eadem
 habitu Religionis, & bre- hora. 137.9.
 vi moriturum, prædicte Humilitas Nolasci ligna &
 Nolascus. 124.31. lapides portantis ad con-
 ventus Barcinonensis stru-
 cturam. 101.31.
 Habitus Religionis omnino Hyacinthus cælo nubilo ma-
 candidus in honorem V. stus apparet. 12.19.
 M. sine labe concepte. 89. Hybla mons Siciliæ thymo
 195. & apibus abundans. 97.
 Halcyones, aues sunt, quæ 49.
 tranquillo mari oua fo- Hymettus, mons in Attica
 tient, & pullos excludunt. Græciæ regione. 97. 49.
 104.68. Hymen nuptiarum Deus. 28.
 Haran, vrbs inter Tygrim & 40.
 Euphratem sita. 38.25.
 Hector, Priami filius. 117. I
 10. Iacobo primo Aragoniæ Re-
 Heliades Phaetontis forores, gi apparet V. M. & man-
 in populos conuersæ. 9.6. dat fundare Redempto-
 Hispali pellendos Mauros à rum ordinem. 72.75. &
 Rege Ferdinando prædi- seq. Ille narrat Raym. de
 cit Nolascus. 123.17. Penafort V. M. sibi appa-
 Hora mediæ noctis Natiui- ruisse. 77.79. Eligitur à V.
 tatis Domnini transijt No- M. quia potens ad noui
 lascus ad cælum. 136.1. ordinis foundationem. 80.
 150. respõdet precibus No-
 las-

I N D E X.

lasci. 170. & seq. Lauda- mortis noscens, recitat
 tur à plebe ob fundatam Psalmum, Confitebor tibi
 Religionem. 92. 3. & seq. Dñe. 135.87. & seq. Obi-
 A Proceribus 93. 19. & illis verbis: Redemptio-
 seq. Rex gratulatur Nolas- nem misit, &c. 103. Fletus
 co, & offert aulam, vt in ea filiorum & captiuorum.
 habitet cum nascentē fa- 136. 111. & seq.
 milia. 94. 51. & seq. Ei Innocentius III. Cruce sig-
 agit gratias Nolascus. 65. nat & munit milites con-
 Ieiunia & assidua à Nolasco tra Albigenes. 30.3.
 corporis sui castigatio. Ira hominis, qui Nolascum
 103.35. & seq. percusserrat, eius patientia,
 Illios Troia. 39. 52. magis accenditur. 104.79
 Illice ciuitas Hispaniæ cite- & seq.
 rioris. 113. 46. Irus nomen solemnissimi
 Imitatio morum ex amore pauperis. 15. 53.
 oritur. 117. 11. Irus nouus pro captiuus No-
 Infirmitas Nolasci de qua se lascus. 62. 26.
 moriturum prædicat. 132. Italia, Saturnia & Latium,
 20. In ea visitatur ab An- vnde dicta. 50.85.
 gelis, à B. V. & alijs san- Iuno nuptiarum pronuba,
 ctis. 29. & seq. Relicetur 36.91.
 Sacramentis. 45. & seq. I
 Hortatur filios suos ad Labores Nolasci fere innu-
 captiuorum redemptione, merabiles. 106. 1. & seq.
 laudando eorum in hoc Pro animarum salute &
 munere charitatem. 134. captiuorum redemptione
 63. & seq. Venisse horam suscepti. 13. & seq. inter
 ci-

INDEX.

ciues. 108. 65. & seq. in aula Regis. 110. 123. & seq.
Lachesis vna Parcarum. 131. 34.
Latrones insidiantur Nolasco ad necem. 109. 97. & seq. Seruatur ministerio Angelorum. 110. 105. Fures blandè corripit, & conuersos mittit. 110. & seq. Insidiantur hæretici. 119.
Laurentius Martyr, Hispanū decus, Patriâ Oscensis. 83. 15.
Laus aliquando tribuitur indignis, vt ad virtutem accendantur. 76. 55.
Ledæa sidera, Castor & Pollux fratres Ledæ. 52. 41.
Leo mortuus cum fauo in ore quos homines significet. 8. 23.
Libitina fimerum Dea. 36. 80.
Ludus Nolasco gratissimus erat pauperibus ministrare. 18. 25.

M

Mæander Phrygiæ fluiuius sinuosus. 88. 173.
Manus Nolasci cum fauo dulcium factorum index. 4. 17. Comparatur diuini Sponsi manibus. 6. 13. Apibus, & pauperibus præsidio fuit. 10. Nobile Regum stemma. 7. 23.
Manus inopum fautrix facundæ linguæ præstat. 7. 31.
Mariæ Socos ortum & mores prædicat Nolascus. 123. 19.
Maria V. cū Angelis in choro conuentus Barcinonensis, Religiosis non excitatis, Matutinas canit. 128. 29. Adfuit Nolascus à Virg. admittens loco sibi proximo. 129. 58. Sella in qua sedet V. seruatur clausa cum miraculo intus depicto. 130. 76.
Matmaridæ Africæ populi in Libya Marcoride. 116. 60.
Mat-

INDEX.

Martyrium Blanes prædicat Nolascus. 124. 23.
Masili Numidarum gens in Africa. 15. 56.
Mater Nolasci illum alloquitur iam moritura. 34. 17. & seq. Proferens nomen Iesus spirat. 25. Flet Nolascus. 29. Flet pauperes. 33. Viuit in Nolasco hærede suæ pietatis. 35. 41.
Mauros è Valentia & insulis Balearibus à Rege Iacobo pellendos prædicat Nolascus. 123. 13.
Medicina omnis & solatium in oculis Virginis M. 126. 33.
Megara vna ex Furijs. 107. 24.
Merced vnde noster ordo dicitur. 88. 73.
Midas Rex Phrygiæ. 114. 4.
Misericordia in pauperes laudatur. 62. 33. & seq.
Misericordia Nolasci semper pro captiuis sedula. 69. 1. & seq.

Momus Deus aliorum irrisor. 105. 94.
Morpheus Deus somni. 13. 14

N

Nalades fontium & fluiuiorū nymphæ. 59. 136.
Nasamones Africæ populi. 115. 57.
Nestor Rex Pili in Peloponneso longæuitis. 132. 14.
Nolascus in ortu similis Christo ex sepulchro redeunti. 5. 10. Doctor nouus in Ecclesia, non ore, sed manu fautrice. 7. 25. & seq. Illi & Ambrosio æqualis laudanda debetur. 33. Eī infanti gratum erat in brachijs Sacerdotis, vel pauperis gestari. 14. 39. & seq.
Nolascus puer in vlnis pauperis veluti triumphans. 15. 63. Pauperi aiter pius Aneas. 16. 70. Nullis te puerorum lusbis oblectat. 17. 5. & seq. Pastor & Doctor alit & docet.

INDEX.

pauperes caelestia quaerere. 18. 31. & seq. Velut Argos inuestigat pauperes. 39. 41. & seq. Sicut peniger Amor erga pauperes. 52. A paupere habetur vt Angelus, & Abrahamo praefertur. 55. & seq.

Nolascus puer, vexillo Virg. orrecto, per vias publicas io triumpho canit. 20. 7. & seq. Illum alacres sequuntur pueri. 19. Eos exhortatur, & causam belli exponit. 21. 27. Ciues puerorum conclamatione commouentur. 40. Parentum laetitia. 49. Filliorum gloria. 53. Alijs Nolas cum pueris formam & moribus praestare, senior forma testatur. 67. & seq.

Nolascus de matrimonio, quod simul laudat, secum iudicat. 27. 21. & seq. Ei praefert Virginitatem, quam mare extollit. 28. 47. & seq.

Nolascus veram materni funetis popam esse ait pauperibus succurrere. 35. 37. & seq.

Nolascus in rerum temporarium abnegatione Apostolis confertur. 38. 29. & seq.

Nolascus vale dicit Patriae & suis, eorum flens impietatem. 39. 45. Abrahami exemplo patriam relinquit. 55. Pauperes eius discessum vehementer deplorant. 61. Tum Garumna, oliua, & flores. 65.

Nolascus montem adit Seratum visenda Virginis causa. 41. 17. Ad montis oram quam pie se gesserit. 21. Laudat montem & eius incolas, claram D. Benedicti prolem. 25. Quanta eius reuerentia in introitu, & in aede Virg. 42. 47. & seq. Oratio eius ad Virg. 61. & seq. Sentit ibi se tentari a Diabolo,

INDEX.

bolo, tum rerum relictura memoria, tum luxuria flamma. 44. 93. & seq. Implorat Virg. auxilium, & carnem verberat. 107. & seq. De victoria tentationis gratias agit Virgini. 45. 125. & seq. Dies nouem in oratione perseverat, & miris fruitur delictijs. 141. Apparet caelestis Ierusalem. 45. 159. Vox inde lata ad eius aures: In domo Patris, &c. 171. Visionis & vocis interpretatio. 175.

Nolascus nutu Virg. descendit ab aede & monte Serato. 47. 31. Barcinonem venit. 17. Barcino foelix & gloriosa tali hospite. 48. 19. & seq. Eius introitus humilis & absque pompa. 29. & seq. Misericors ibi statim erga pauperes. 49. 51. Comparatur eius aduentus cum nube oportuna in astate. 57. Ciuitate

Barcinonensi a Rege donatur. 73.

Nolascus Valentiae tercentum captos redimit. 51. 21. Laudatur ob id a Mauris. 31. & seq. Et a Christianis. 52. 51. Captiuus condolet, eorum vincula pati desiderat, & ad patientiam hortatur. 57. 63. & seq. Redemptos a se Deo gratias agere monet puritatis mentibus confessione & comunione. 58. 105. Deprecatio Nolas cum redemptis iter agentis. 59. 121. & seq. Tutia, fluius Valentiae, illorum libertatem plaudit. 131. Item Naiades. 135. Item Dryades & Orestiaes montium & nemorum nymphae. 60. 147. Ipsi quoque redempti Deo gratias agentes, & Nolas cum laudates. 151. & seq.

Nolascus suos redemptos hospitio recreatos, & sub-

L 2 fido

I N D E X.

filio ad iter erogato, in proprios mittit lares. 61. 7. & seq. Per Barcinonem & eius pagos pro captiuis emendicat. 63. 51. Captiuorum pes, os, & manus. 59. & seq.

Nolascus noctu oranti appareret V.M. 71. 43. Ex eius ore in mandatis accipit ordinem fundare Redemptorum. 53. & seq. Leges ordini fundando prescribit Virgo. 61. & seq.

Nolascus noctis, in qua sibi Virgo apparuit, tarditatem inculat. 75. 11. Interea Virginem, pro ut illam vidit, meditat. 113.

Nolascus coram Rege & Raym. Virginis apparitionem, & que ex eius ore audiuit, mirifice expendit. 177. 81. & seq.

Nolascus laudatur in comitatu & reditu Regis ad Andalam. 99. 31.

Nolascus Algerianos captiuos redimit. 98. 79. Redempti gratias Deo agunt, & Redemptorum celebrant certamen. 99. 125.

Nolascus a Virgine eligitur, ut sit petra & fundamentum noui ordinis. 80. 153.

Nolascus suarum egregius passionum domitor. 102. 9. & seq.

Nolascus puer de suis dapiibus pueris impertiebat egenis. 103. 39.

Nolascus vapulat ab Algerianis, a Numidis, & a Valentinis. 107. 23. Varijs modis irridetur a Barbaris. 108. 49.

Nolascus exploratoris insimulatur. 108. 49.

Nolascus se dat vadem pro redemptis, & pacto a Mauris non seruato, flagellatur. 117. 37. Traditur mari in nauis cariosa & vetusta. 111. Natis describitur.

I N D E X.

bitur. 112. 15. Comparatur cum alite alis & pedibus trunca. 23. Nolascus in ea velut arbor nautica. 31. Felicitate nauigat usque ad Podium Valentie. 113. 51. Gratias ibi agit V.M. 54.

Nolascus Prophetie dono clarus. 123. 1.

Nolascus in terra velut incola caeli. 125. 1. & seq.

Nolascus abdicauit se Magistratu Ordinis, postquam illum unum & triginta annos rexerat. 130. 1. Vixit post subditas septem annos. 7. Laudat vitam curis vacuam. 131. 17.

Nolascus puer Ioui puero dissimilis. 15. 49.

Nolascus velut alter Hercules in cunis. 11. 55.

Nomina primorum filiorum Parentis Nolasci. 95. 5.

Nomina Sanctorum nobis imponuntur, ut eos imitemur. 117. 7.

Nox in qua descendit V. M. laudatur. 73. 99. Conferatur cum nocte Natiuitatis Dni, & hac tantum illi praefertur. 107. Vtraque salutifera mundo. 131.

Nox Natiuitatis Dni describitur. 120. 1. In ea ager Nolascus desiderat adesse sacris illius noctis. 7. & seq. Queritur de corpore sua desideria impediens. 15. Fit voti compos Angelorum ministerio. 121. 31.

Numa Rex secundus Romanorum. 81. 178.

Numide Africae populi. 107. 25.

Obedientia gratior Deo quam victima. 138. 40.

Oedipus anni 1218. 90. 214.

INDEX.

- Officium non dimittendum propter opus gratuitum. 118. 35.
- Oliua arbor Nolasci, sicut populus Alcidae. 67. 17.
- Oliua misericordiae symbolum. 18. 19.
- Ophiusa Insula in Mari Balearico serpentina. 113. 49.
- Oratio Nolasci ad Simonem Monfortium, qua petit pijs castris miles adscribi. 30. 9. Miratur ille vel le stringere ferrum in cognata viscera. 31. 29.
- Ab eo Signifer praeficitur. 35. Agit ei gratias. 37.
- Oratio D. Raymundi coram Rege, & proceribus, qua nascentis Religionis Institutum exponit, & miris extollit laudibus. 85. 75. & seq.
- Orpheus longè inferior Nolasco. 70. 27. & seq.
- Orestiaes nemorum nympha. 60. 148.
- Orestes, & Pylades amicitiae exempla. 99. 129.
- P
- Pactolus Lydiae fluvius aurifer. 38. 38.
- Pastum Lucaniae oppidum rosarum ferax. 57. 71.
- Palma pondere tollitur. 68. 39.
- Palinurus gubernator nauis Aeneae. 135. 82.
- Panchaia Arabiae regio thurifera. 29. 77.
- Pharus vrbs in insula Cypro. 57. 71.
- Parentes Nolasci ad sanctionem eius educationem Sanctissimo Cistertij Monasterio tradunt. 23. 5. & seq. Egrotat ibi, & ad Comitulae Tolosanae aulam traducitur. 24. 33. Convalesc.

INDEX.

- Iescit, & aulam Deiparae imaginibus in odium Albigensum ornat. 24. 43. & seq. Albigenes, ut vident, obstupescunt. 25. 71.
- Pasiones ubi regnant, non est vera salus. 104. 65.
- Patientia Nolasci mira, colapho accepto. 104. 71.
- Paulum, se in filium, & tecta quae negarat, daturum, praedicat Nolasco. 124. 25.
- Petrus Nolasco nomine & moribus referebat D. Petrum. 117. 5. Apparuit Apostolus, ut fuit, sub Nerone cruci affixus. 119. 49.
- Petri Paschasij ortus praedicitur à Nolasco. 135. 5.
- Phaeton è curru solis auriga praecipit. 125. 9.
- Phalaris Rex Agregentinorum crudelissimus. 66. 65.
- Pityusa insula in mari Balearico pinifera. 113. 48.
- Pietas nec funere extinguatur. 34. 37.
- Pluto Deus inferorum, qui & Dis. 42. 38.
- Potini reprobatur sententia. 111. 135.
- Proculeius eques Romanus liberalis, & pius erga fratres. 49. 66.
- Prometheus & Theseus de Styge extrahuntur ab Hercule. 52. 49.
- Proteus Aegypti Rex, vertibilis in varias formas. 59. 143.
- R
- Recaudum Nolasci Patria describitur. 2. 7. Nunc Mansio Sanctarum Puellarum appellatur, & cur. 15. & seq. Opera Ludouici 14. Oceano & Mediterraneo abluitur. Felix ma.
- L 4 fio.

INDEX.

- ñone Puëllarum, sed magis Nolasci incunabilis. 3. 45. Vt Bethlem, vrbibus magnis par. 57.
- Radamantus apud inferos iudex. 60. 172.
- Raymundo de Penafort aparet V. M. 72. 91. Nobilis, Sanctus, & Doctor. 75. 31. Barcinonensis Ecclesie Canonicus. 76. 33. Pater Spiritualis Nolasci, & a sacris confesionibus. 35. Narrat sibi etiam apparuisse Virginem. 41. Eligitur à V. quia sapiens, vt det leges nouo ordini. 80. 151.
- Religio B. M. de Mercede, sacri amoris opus. 86. 110. Orta in commune bonum, & captivorum auxilium. 113. Imitatrix Christi Redemptoris. 115
- Religiosi B. M. de Mercede, pia progenies, gens selectissima, munifica in cap-
- tuos. 117. & seq.
- Romanus cum seruo in curru triumphali. 15. 61.
- S
- Sacerdos vaticinium de infanti Nolasco protulit infans. 16. 9. Deo ita disponente, vt ipse solus puerum honoret. 17. 23.
- Saguntus vrbs Hispanie. 82. 26.
- Salmeus, Actæon, & iuvenes vanis studijs & moribus dediti, carpuntur. 60. 161.
- Sanfon vir Hebræus nazarenus, fortissimus. 7. 1. & seq.
- Sara, vxor Abrahæ. 68. 27.
- S. Saturninus primus Tolosæ Episcopus martirium ibi passus. 2. 21. A puellis sanctis humo conditur. 27. Ob hoc Tolosæ

cxi

INDEX.

- exulant variè prius à Gentilibus excruciatæ. 3. 35.
- Scombraria Insula Maris prope Carthaginem, quod scombris abundat. 113. 45.
- Senectus celerius venit malis. 132. 9.
- Senectus Nolasco præpropera plus laboribus, & curis, quam annis. 132. 11. & seq.
- Sicarij homines religionis prætextu Nolascum tentant occidere, quibus ille mentem aperit fictâ. 124. 41. & seq.
- Sicoris Hispanie Tarracensis fluius. 84. 32.
- Simon Monfortius supremus belli dux aduersus Albigenses. 30. 4.
- Singulis Hispanie fluius Baticæ Prouincie. 98. 78.
- Sinon homo Græcus fraudulentus. 39. 53.
- Somnium Nolasci, in quo vidit oliuam, & irruentes in illam hostes. 65. 9.
- Somnij interpretatio. 67. 1.
- T
- Tagus Hispanie fluius aurifer. 38. 38.
- Theristes quidam Græcus deformis. 117. 9.
- Tibia, præfica, & aurum imagines olim in pompa funebri. 35. 49. & seq.
- Tithonus Auroræ vxor, homo longeuus. 132. 14.
- Tumulus & Epitaphion Nolasci. 139. 1. & seq.
- Turia fluius Valentie. 59. 132.
- V
- Vexillum Nolasci in quo erat Virgo mirè fulgens. 2. 45. & seq. Visa est, de-

pre-

INDEX.

precante Nolasco, in ho- 109. 93.
stes fulgurare. 69. Vr vrbs Chaldaea. 37. 7.
Victoria sui ipsius, non nisi
Dei habetur ope. 102.
7.
Virtus augetur oppressa. 88. Zeiti Regis Mauri conuersio
35. & seq. ad Fidem praedicitur à
Virtus odio subiecta est. Nolasco. 123. 9.

FINIS.

ERRATA, QUAE IN TOTO OPERE, EX PRÆLO irreperunt, sic corrigere.

Pagina 16. in lemmate nihil, nihil. Pag. 20. vers. 7. Enc-
hit, Euehit. Pag. 31. v. 24. facta, fata. Pag. 59. v. 131. pi-
lia, pilea. Pag. 6. v. 168. gemmas, gemmis. Pag. 67. somni,
somnij. Pag. 79. v. 227. flectus, fletus. Pag. 84. v. 39. victris,
victrix. Ibidem v. 42. confremucre, confremuere. Pag. 85. v.
75. notandum, notandus. Pag. 98. v. 98. redu, redux. Pag. 116
v. 78. mari, mori. Pag. 226. v. 21. fauebat, fouebat. Ibidem v.
35. propmpta, prompta. Pag. 129. v. 69. stratum, statim. Pag.
133. v. 29. aligeris, ab aligeris.
¶ Demptis his mendis suo exemplari responder. Matri-
ti quarto Kalendas Augusti Anno Domini millesimo septin-
gentesimo secundo.

Lic. D. Joseph Bernardo del Rio
y Cordido, Correct. Gen. à Reg.

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN

DIRECCIÓN GENERAL DE BIBLIOTECAS

ERRA-

TA-

T A S S A :

Don Thomàs de Zuazo y Aresti, Secretario del Rey nuestro Señor, y su Escrivano de Camara de los que residen en el Consejo, certifico, que aviendose visto por los Señores del vn libro, intitulado: *Vida de San Pedro Nolasco*, compuesto por el Maestro Fray Miguel de Ulate, del Orden de nuestra Señora de la Merced de Calçados, que con licencia de dichos Señores ha sido impresso, tassaron à seis maravedis cada pliego; y el dicho Libro parece tiene, sin principios, ni tablas, nueve y medio, que al respeto referido importa cincuenta y siete maravedis; y à este precio, y no mas mandaron se venda el dicho Libro: y que esta certificación se ponga al principio de cada vno. Y para que conste lo firmé en Madrid à 29. de Julio de 1702. años.

Don Thomàs de Zuazo
y Aresti.

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN
DIRECCIÓN GENERAL DE BIBLIOTECAS

NUEV

LIOTEC